

Utgiftsområde 19 Regional utveckling

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker de av regeringen föreslagna anslagen (totalt ca 3,5 miljarder kronor) och bemyndigandena för budgetåret 2005 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. Vidare instämmer utskottet i regeringens förslag att riksdagen skall godkänna att två anslag också kan användas för att finansiera särskilda riskkapitalinsatser inom ramen för EG:s strukturfondsprogram. Samtliga motioner som tar upp regeringens förslag om anslag och bemyndiganden m.m. avstyrks av utskottet. Företrädarna i utskottet för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet har avstått från att delta i detta beslut. De erinrar i särskilda yttranden om de budgetförslag som lagts fram av respektive parti. I förhållande till regeringens förslag ville Moderata samlingspartiet minska utgiftsramen med 813 miljoner kronor, Folkpartiet med 513 miljoner kronor och Kristdemokraterna med 110 miljoner kronor. Centerpartiet ville höja ramen med 594 miljoner kronor.

I fråga om den allmänna inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken anser utskottet att det är värdefullt att politiken på ett mer systematiskt sätt kan följas upp och stämmas av mot de nationella målen. Utskottet ser positivt på att jämställdhetsaspekterna beaktas. När det gäller frågan om sambandet mellan den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken framhålls att frågan är under beredning och att ett ställningstagande i sak bör vänta till dess att ett fullständigt beslutsunderlag kan presenteras. Trots att ändringar i företagsstöden kan medföra övergångsproblem vidhåller utskottet sin uppfattning att det på sikt är angeläget att minska användningen av olika bidrag inom den regionala utvecklingspolitiken. I en reservation (m, fp, kd, c) framhålls att en framtidsinriktad regional utvecklingspolitik bör inriktas på att skapa förutsättningar för utveckling, bl.a. när det gäller företagande. De tillväxtfrämjande åtgärderna bör hänföras till den regionala nivån i mycket högre utsträckning än i dag. För de företagsstöd som trots allt behövs bör inriktningen i huvudsak ligga på generella stöd.

Utskottet avstyrker förslag om myndighetsfrågor med hänvisning till att resultaten från det pågående utredningsarbetet bör inväntas. I en reservation (m, fp) föreslås att ett första steg mot avveckling av Glesbygdsverket skall tas under år 2005. En annan reservation (kd) går ut på att Glesbygdsverkets ansvarsområde mer bestämt skall fokusera på landsbygdsaspekterna.

När det gäller utlokaliseringsfrågor anser utskottet att de nu gällande principerna för utlokalisering av statliga myndigheter bör gälla och avstyrker olika motioner på området. I en reservation (m, fp, kd, c) krävs att regeringen lägger fast en långsiktig och strategisk plan med mål för omlokalisering av statlig verksamhet.

Utskottet behandlar i betänkandet även frågor om EG:s nuvarande struktur- och regionalpolitik och EG:s framtida sammanhållningspolitik; motionerna på dessa områden avstyrks med argumentet att åtgärder redan vidtagits respektive att motionsyrkandena har en annan inriktning än den som utskottet vill framhäva.

I fråga om bemyndigandesystemet avstyrker utskottet ett par motioner med motiveringen att nuvarande system är mer effektivt än tidigare ordning, som kunde medföra ett stort anslagssparande. I en reservation (fp, kd, c) anförs att de beskrivna olägenheterna i nuvarande system måste ses över.

Vidare avstyrker utskottet motioner med kritik mot de av regeringen aviserade förändringarna i fråga om företagsstöden. Utskottet förutsätter att det även i fortsättningen kommer att vara möjligt att – i nära samråd med berörd region – bevilja bidrag till stödområdena. I två reservationer (kd, c; fp) uttalar sig reservanterna mot en centralisering av besluten om företagsstöd.

Vidare avstyrker utskottet ett motionsyrkande om persontransportstöd, medan uppfattningen i en reservation (fp, kd, c) är att möjligheterna till persontransportstöd bör undersökas av Näringsdepartementet.

Ett enigt utskott avstyrker motionsyrkanden rörande växelkursen för strukturfondsbidragen med hänvisning till att utskottet prioriterar att utgiftstaket kan hållas. Utskottet förutsätter dock att en förordningsförändring sker senast i anslutning till avlämnandet av den kommande ekonomiska vårpropositionen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	6
Redogörelse för ärendet	9
Utskottets överväganden	10
Inledning	10
Allmän inriktning av den regionala utvecklingspolitiken.....	10
Propositionen.....	10
Motionerna	16
Vissa kompletterande uppgifter.....	20
Befolkningsutveckling.....	20
Strukturen och uppgiftsfördelningen inom sammansättningen.....	20
Landsbygds- och glesbygdsfrågor	23
Företagsstödens betydelse	29
Principer för stödområdesindelning.....	29
Pågående arbeten	31
Utskottets ställningstagande	31
Myndighetsfrågor	33
Bakgrund	34
Motionerna	34
Vissa kompletterande uppgifter.....	34
Utskottets ställningstagande	35
Utlokaliseringsfrågor.....	36
Motionerna	36
Vissa kompletterande uppgifter.....	39
Utskottets ställningstagande	43
EG:s nuvarande struktur- och regionalpolitik	44
Propositionen.....	44
Motionerna	45
Vissa kompletterande uppgifter.....	45
Utskottets ställningstagande	46
EG:s framtida sammanhållningspolitik	46
Propositionen.....	46
Motionerna	47
Vissa kompletterande uppgifter.....	47
Utskottets ställningstagande	48
Budgetfrågor	48
Propositionen.....	48
33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	48
33:2 Landsbygdslån.....	50
33:3 Transportbidrag	50

33:4 Glesbygdsverket	50
33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006	50
Godkännande av användning av anslagen 33:1 och 33:5	51
Motionerna	52
Bemyndigandesystemet	52
Aviserade förändringar angående företagsstöden	52
Fördelningen av anslaget allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1)	53
Kommersiell service	53
33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder.....	53
33:2 Landsbygdslån	54
Persontransportstöd	54
33:3 Transportbidrag	54
33:4 Glesbygdsverket	54
Växelkurs för strukturfondsbidrag.....	55
Regionalt och lokalt utvecklingsarbete	56
Vissa kompletterande uppgifter.....	56
Bemyndigandesystemet	56
Aviserade förändringar angående företagsstöden	56
Fördelningen av anslaget Allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1)	58
Kommersiell service	58
33.2 Landsbygdslån	59
Persontransportstöd	59
33.3 Transportbidrag.....	59
33:4 Glesbygdsverket	60
Växelkurs för strukturfondsbidrag.....	61
Regionalt och lokalt utvecklingsarbete	62
Utskottets ställningstagande	63
Inledning.....	63
Bemyndigandesystemet	63
Aviserade förändringar angående företagsstöden	64
Persontransportstöd	64
Växelkurs för strukturfondsbidrag.....	65
Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling.....	66
Reservationer.....	68
1. Allmän inriktning av den regionala utvecklingspolitiken (m, fp, kd, c)	68
2. Myndighetsfrågor (m, fp)	70
3. Myndighetsfrågor (kd).....	70
4. Utlokaliseringsfrågor (m, fp, kd, c)	71
5. Bemyndigandesystemet (fp, kd, c)	72
6. Aviserade förändringar angående företagsstöden (kd, c).....	72
7. Aviserade förändringar angående företagsstöden (fp).....	73

8. Persontransportstödet (fp, kd, c).....	74
Särskilda yttranden.....	75
1. Aviserade förändringar angående företagsstöden (m).....	75
2. Växelkurs för strukturfondsbidrag (m, fp, kd, c).....	75
3. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling (m)	75
4. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling (fp)	77
5. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling (kd).....	78
6. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling (c).....	79
 Bilagor	
1. Förteckning över behandlade förslag	81
2. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år	
2005 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling	89

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Allmän inriktning av den regionala utvecklingspolitiken

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:N224, 2004/05:N254 yrkandena 1, 2, 6, 19, 20 och 26, 2004/05:N255 yrkande 2, 2004/05:N257 yrkandena 1, 6 och 7, 2004/05:N267, 2004/05:N332, 2004/05:N346 yrkande 1, 2004/05:N374 yrkande 4, 2004/05:N386, 2004/05:N398 yrkandena 1, 11, 13 och 14, 2004/05:N399 yrkande 1, 2004/05:N403 yrkande 1, 2004/05:N407 yrkandena 7 och 9 och 2004/05:N409 yrkande 2.

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

2. Myndighetsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:N254 yrkande 23, 2004/05:N374 yrkande 3, 2004/05:N407 yrkande 13 och 2004/05:N414 yrkande 6.

Reservation 2 (m, fp)

Reservation 3 (kd)

3. Utlokaliseringsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:N207, 2004/05:N229 yrkandena 1–5, 2004/05:N231, 2004/05:N254 yrkande 25, 2004/05:N257 yrkande 2, 2004/05:N270, 2004/05:N289, 2004/05:N292, 2004/05:N301, 2004/05:N315 yrkandena 1–3, 2004/05:N323, 2004/05:N335, 2004/05:N368 yrkandena 1 och 2, 2004/05:N372, 2004/05:N385, 2004/05:N401 yrkande 13 och 2004/05:N446.

Reservation 4 (m, fp, kd, c)

4. EG:s nuvarande struktur- och regionalpolitik

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:N205, 2004/05:N268 och 2004/05:N369.

5. EG:s framtida sammanhållningspolitik

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:N263 och 2004/05:N403 yrkande 22.

6. Bemyndigandesystemet

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:N346 yrkande 9 och 2004/05:N358 yrkandena 1 och 2.

Reservation 5 (fp, kd, c)

7. Aviserade förändringar angående företagsstöden

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:N357 och 2004/05:N417.

Reservation 6 (kd, c)

Reservation 7 (fp)

8. Persontransportstödet

Riksdagen avslår motion 2004/05:N254 yrkande 11.

Reservation 8 (fp, kd, c)

9. Växelkurs för strukturfondsbidrag

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:N311 och 2004/05:N371 yrkandena 1 och 2.

10. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling

a) Riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2005 i fråga om ramanslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder göra ekonomiska åtaganden som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, innebär utgifter på högst 3 200 000 000 kr under åren 2006–2013. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 utgiftsområde 19 punkt 1.

b) Riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2005 i fråga om ramanslaget 33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006 göra ekonomiska åtaganden som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, innebär utgifter på högst 3 100 000 000 kr under åren 2006–2008. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 utgiftsområde 19 punkt 2.

c) Riksdagen godkänner att anslagen 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder och 33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006 även används för att finansiera särskilda riskkapitalinsatser inom ramen för EG:s strukturfondsprogram. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 utgiftsområde 19 punkt 3.

d) Riksdagen anvisar för budgetåret 2005 anslagen under utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt regeringens förslag i bilaga 2. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 utgiftsområde 19 punkt 4.

e) Riksdagen avslår motionerna 2004/05:N217 yrkandena 1 och 2, 2004/05:N253, 2004/05:N254 yrkande 28, 2004/05:N255 yrkande 1, 2004/05:N269, 2004/05:N303, 2004/05:N374 yrkandena 1, 2 och 5, 2004/05:N384 och 2004/05:N399 yrkande 5.

Stockholm den 17 november 2004

På näringsutskottets vägnar

Marie Granlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Marie Granlund (s), Per Bill (m)*, Nils-Göran Holmqvist (s), Sylvia Lindgren (s), Berit Högman (s), Karl Gustav Abramsson (s), Ulla Löfgren (m)*, Carina Adolfsson Elgestam (s), Yvonne Ångström (fp)*, Anne Ludvigsson (s), Reynoldh Furustrand (s), Krister Hammarbergh (m)*, Nyamko Sabuni (fp)*, Gunilla Wahlén (v), Håkan Larsson (c)* och Lars Lindén (kd)*.

* Har avstått från att delta i beslutet under punkt 10.

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlas

dels proposition 2004/05:1 (budgetpropositionen) såvitt gäller utgiftsområde 19 Regional utveckling,

dels 44 motioner från den allmänna motionstiden.

Upplysningar och synpunkter i ärendet har inför utskottet lämnats av företrädare för Glesbygdsverket och för strukturfondsprogrammet Leader+.

Förslagen i propositionen och i motionerna återges i bilaga 1. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2005 inom utgiftsområde 19 redovisas i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Inledning

Utgångspunkten för detta betänkande är att ramen för utgiftsområde 19 är fastställd för år 2005. Finansutskottets majoritet tillstyrkte den 11 november 2004 regeringens förslag till utgiftsram för år 2005 för utgiftsområde 19 Regional utveckling (prop. 2004/05:1, bet. 2004/05:FiU1). Riksdagen fattar den 24 november 2004 beslut om fördelning av utgifter på utgiftsområden för år 2005. Det kan förväntas att riksdagen ställer sig bakom de ramar för utgiftsområde 19 Regional utveckling som angivits i budgetpropositionen. Av tabellen i bilaga 2 framgår regeringens och de olika partiernas förslag till anslag under utgiftsområdet.

Betänkandet disponeras på följande sätt. Först behandlas frågor om den allmänna inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken. Därefter tar utskottet upp myndighetsfrågor inom utgiftsområdet, frågor om utlokalisering av statliga myndigheter, frågor rörande EG:s strukturfonder och den framtida sammanhållningspolitiken samt budgetfrågor.

Övriga frågor om åtgärder för att utveckla olika regioner kommer att behandlas under våren 2005. Särskilt kan nämnas att frågor om tillväxtavtal/tillväxtprogram, vissa jämställdhetsfrågor, gles- och landsbygdsfrågor av olika slag, vissa kapitalförsörjningsfrågor, disposition av del av vattenkraftsvinsterna samt krav på specificerade åtgärder i län och regioner kommer att tas upp under våren 2005.

Allmän inriktning av den regionala utvecklingspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken. Utskottet står fast vid den politik som har gällt under de senaste åren och anser inte att motionskraven kan ligga till grund för en förändrad inriktning. *Jämför reservation 1 (m, fp, kd, c).*

Propositionen

Mål för den regionala utvecklingspolitiken är sedan år 2002 väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet. Den regionala utvecklingspolitiken bedrivs i gles- och landsbygd, i små och medelstora städer samt i storstadsområden. Motivet är att den nationella tillväxten utgörs av summan av den tillväxt som skapas lokalt och regionalt. Anpassningen till de regionala skillnaderna innebär dock att det

behövs riktade åtgärder för geografiskt avgränsade områden även fortsättningsvis.

Effekterna bör kunna avläsas utifrån ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt perspektiv. Särskilt fokus bör läggas på de åtgärder som finansieras genom utgiftsområde 19 Regional utveckling. De ekonomiska och sociala effekterna bör avläsas i hur väl kvinnors och mäns lokala arbetsmarknadsregioner har utvecklats i termer av främst ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning för kvinnor och män. Politikens resultat skall även kunna avläsas i hur väl de nationella jämställdhetsmålen uppnås inom ramen för åtgärderna. Vad gäller den ekologiska dimensionen bör effekterna stämmas av mot de nationella miljökvalitetsmålen.

Statens viktigaste roll är att skapa goda grundförutsättningar för en utveckling mot väl fungerande och hållbara arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet. Hållbar tillväxt skapas på lokal och regional nivå och med hjälp av den service som bl.a. kommunerna svarar för. Enligt regeringens uppfattning är arbete i gemensamma partnerskap i hög grad bidragande till en lokal mobilisering. Lokal och regional handlingsfrihet är viktig för en god regional utveckling. Alla delar av landet har mycket att vinna på samverkan. Särskilt viktigt är att lyfta fram städernas och stadsregionernas betydelse för den regionala utvecklingen, inte bara för staden själv utan också för dess omgivning. Det är också viktigt att ta hänsyn till att kvinnor och män har olika lokala arbetsmarknadsregioner.

Enligt regeringen behövs en väl utvecklad systemsyn och väl fungerande verktyg för sektorssamordning på central nivå för att lokal och regional samordning skall kunna genomföras på ett effektivt sätt. Såväl horisontell samordning mellan olika sektorer som vertikal samordning mellan lokal, regional, nationell och EU-nivå behövs. Att samtliga statliga myndigheter skall ta regionala hänsyn framgår av verksförordningen (1995:1322) och förordningen (2003:595) om regionalt utvecklingsarbete.

I samband med inriktningen av politiken redovisas att regeringen avser att omforma de nationella regionala företagsstöden regionalt utvecklingsbidrag, landsbygdsstöd och sysselsättningsbidrag fr.o.m. juli 2005. Avsikten är att fokus skall flyttas från stöd till enskilda företag till insatser av bredare karaktär. Resurser som frigörs bör enligt regeringen användas till de regionala tillväxtprogramprocesserna. Regeringens avsikt att ändra vissa företagsstöd tas upp i samband med anslagen.

Regeringens förslag när det gäller ett nytt användningsområde för anslagen Allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1) och Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006 (33:5) under utgiftsområde 19 – dvs. finansiering av särskilda regionala riskkapitalinsatser, genom vilka staten direkt eller indirekt tillskjuter ägarkapital i form av aktier eller motsvarande i enskilda företag – tas upp i samband med anslagen.

Regeringens tre verktyg för att uppnå målet för politikområdet är Nationell samordning och regionala hänsyn för hållbar regional tillväxt (detta verktyg redovisas endast delvis inom utgiftsområde 19), Lokal och regional samver-

kan för hållbar regional tillväxt och Stimulansåtgärder för hållbar regional tillväxt. Med dessa verktyg som grund har utgiftsområde 19 delats upp i följande verksamhetsområden: Programlagt regionalt utvecklingsarbete, Kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling och Kommersiell service.

Generellt skall utvecklingen i landets regioner följas genom statistik avseende den regionala lönesumman för alla sysselsatta kvinnor och män och andelen förvärvsarbetande 20–64 år för kvinnor och män, uppdelade på lokala arbetsmarknadsregioner. Båda indikatorerna används som mått på tillväxt i regionerna. Vidare finns resultatindikatorer som anges under respektive verksamhetsområde.

Programlagt regionalt utvecklingsarbete

Verksamhetsområdet Programlagt regionalt utvecklingsarbete omfattar central projektverksamhet m.m., regionala tillväxtavtal, regionala tillväxtprogram och EG:s strukturfonder under perioden 2000–2006.

Regionala tillväxtprogram utgör under perioden 2004–2007 det centrala verktyget för att uppnå en förbättrad samordning av resurser och insatser på regional nivå. Verksamheten skall årligen följas upp av Verket för näringslivsutveckling (Nutek). Ett utvecklingsarbete pågår inom Nutek i samverkan med Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) och länen. Inom Regeringskansliet fortgår arbetet med resultatindikatorer, uppföljning och utvärderingsinstrument på nationell nivå. Tills vidare avser regeringen att redovisa utvecklingen av tillväxtprogramarbetet avseende dess betydelse för samverkan och mervärde.

En mer aktiv medverkan av Svenskt Näringsliv och Landsorganisationen (LO) i processen med regionala tillväxtprogram har noterats.

Resultatindikatorer för projekten inom EG:s strukturfonder under perioden 2000–2006 är antalet nya och bevarade arbetstillfällen uppdelade på kvinnor och män samt antalet nystartade företag uppdelade på kvinnor och män.

Resultaten av den centrala projektverksamheten förväntas i huvudsak vara en förbättrad samverkan och samarbete mellan olika aktörer för regional utveckling.

Utvecklingsprogrammet för kommuner med särskilda omställningsproblem främst på grund av strukturomvandling inom Försvarsmakten har utvärderats dels av Statskontoret, dels av ITPS. Resultatet av utvärderingarna är att den särskilt tillsatta s.k. omställningsgruppens arbete inneburit att en mobilisering har skapats i kommunerna samtidigt som tveksamhet råder huruvida detta omställningsarbete har skapat något bestående mervärde. De målsättningar för antalet nya privata och statliga arbetstillfällen som ställdes upp i utvecklingsprogrammet har hittills inte uppnåtts. I juli 2004 beslutade regeringen att formellt avsluta utvecklingsprogrammet.

Det s.k. samordningsuppdraget (år 2002 uppdrogs till 18 myndigheter att identifiera potentiella områden för ökad sektorssamordning) har medfört en ambitionsnivåhöjning vad avser myndigheters delaktighet i frågor som berör regional utveckling.

När det gäller de regionala tillväxtavtalen konstateras att samordningsansvariga för avtalen bedömer att avtalsarbetet under perioden 2000–2003 stärkt möjligheterna till samordning av olika aktörers resurser. Tillväxtavtalsarbete har bidragit till ett aktivt och medvetet lärande och ett intresse för att öka kunskapen kring frågor om hållbar tillväxt. Vidare har systemlärandet och systemperspektivet utvecklats i regionerna. Dock har insatser inom avtalen många gånger saknat en tydlig koppling till tillväxtavtalens mål.

Kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling

I verksamhetsområdet Kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling ingår instrumenten regionalt utvecklingsbidrag, landsbygdsstöd, sysselsättningsbidrag, såddfinansiering och transportbidrag. I ett längre perspektiv är det enligt regeringen angeläget att reducera användningen av olika bidrag till företag.

Resultatindikatorer för företagsstöden (utom transportbidrag och såddfinansiering) är främst förväntat antal nya arbetstillfällen uppdelat på kvinnor och män, genomsnittlig subvention per förväntad ny årsarbetskraft (uppdelat på kvinnor och män fr.o.m. år 2004) samt investeringar som beräknas delfinansieras av stöden. För regionalt utvecklingsbidrag mäts resultatet även med förädlingsvärde, omsättning och vinstmarginal.

Resultatindikatorer för såddfinansiering omfattar antal anställda och överlevnadsgrad fem år efter beslutstidpunkten t.o.m. år 2004. Från och med år 2005 mäts omsättningsökningen fem år efter beslutstidpunkten.

För det generella företagsstödet transportbidrag bedriver regeringen ett utvecklingsarbete avseende redovisning av stödformens effekter.

Nuteks uppföljning av bidrag som beviljats tidigare år visar att utfallen varje år har varit väl överensstämmande med de förväntade värdena, förutom vinstmarginalen som inte har nått upp till företagens förväntningar.

Vidare har det varit svårt att uppnå kvoteringsvillkoret (med undantag för år 2000), dvs. huvudregeln att minst 40 % av det antal arbetstillfällen som tillkommer till följd av stöden skall förbehållas vardera könet.

Enligt utvärdering av Nutek kan effekterna av regionalt utvecklingsbidrag, landsbygdsstöd och småföretagsstöd sammanfattas med att de bidrar till att skapa sysselsättning och överlevnad på kort sikt men att dessa effekter inte kan beläggas på längre sikt. Det går inte heller att belägga att stöden skulle leda till ekonomisk tillväxt i stödföretagen.

Kommersiell service

Verksamhetsområdet Kommersiell service omfattar stöd till kommersiell service.

Resultatindikatorer fr.o.m. år 2004 är utvecklingen av tillgången till kommersiell service för kvinnor och män samt antalet kvinnor respektive män som finns anställda och antalet kvinnor och män som finns på ledningsnivå på arbetsstället och i styrelsen i organisationen. Bland annat finns underlag i servicedatabasen (se avsnittet Vissa kompletterande uppgifter).

Av de drygt 900 orter där en dagligvarubutik fått stöd någon gång under perioden 1996–2002 fanns i juni 2003 servicen kvar på åtta av tio orter. Enligt Konsumentverket visar de inrapporterade lokala utvecklingsprogrammen för kommersiell service på ett ökat engagemang och intresse för frågor som rör tillgänglighet till kommersiell service.

Utredningar, uppdrag och program

I propositionen nämner regeringen bl.a. följande aktuella utredningar, uppdrag och program:

- Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) och Glesbygdsverket har på regeringens uppdrag påbörjat ett utvecklingsarbete om hur politikområdet Regional utvecklingspolitik bör följas upp och effektutvärderas. ITPS föreslår 34 indikatorer, fördelade på sju kategorier, bl.a. regionförstoring och kompetensförsörjning. Glesbygdsverket konstaterar att det inte är möjligt att lämna precisa förslag på nedbrutna målsättningar på en övergripande nationell nivå. Verket föreslår att befintlig statistik rörande postservice, kassaservice, vård, barnomsorg och grundläggande utbildning förbättras. Enligt regeringens bedömning utgör de nämnda förslagen ett underlag för att förnya utvärderingsverktygen för politikområdet.
- Utredningen Företagsutveckling på regional nivå (SOU 2002:101) har remissbehandlats; regeringen redovisar sin bedömning inom utgiftsområde 24 Näringsliv.
- Nutek har låtit genomföra en utvärdering angående lokala och regionala resurscentrum, vilken har redovisats för regeringen i maj 2004. Nutek avser att skicka rapporten på remiss i slutet av år 2004 och därefter lämna sina kommentarer till regeringen.
- Regeringen har år 2003 beslutat om bidrag på 16 miljoner kronor till verksamheterna vid Folkrelserådet och Skärgårdarnas Riksförbund.
- Regeringen gav i september 2002 Delegationen för utländska investeringar i Sverige, Vinnova och Nutek i uppdrag att genomföra ett nationellt program för utveckling av innovationssystem och kluster, omfattande 70 miljoner kronor. Programmet skall genomföras under perioden 2002–2004.
- Uppdrag har lämnats till Statens geologiska undersökningar att genomföra ett program omfattande 15 miljoner kronor i syfte att skapa en hållbar tillväxt i ett kluster för de mineralutvinnande branscherna.
- Nutek har fått i uppdrag att genomföra ett program omfattande 20 miljoner kronor i syfte att främja en hållbar tillväxt inom det nationella träklustret.
- Regeringen har utsett en särskild utredare för att kartlägga möjligheterna till militärtester av personal och materiel i övre Norrland.

- Regeringen har år 2002 beslutat att genomföra ett program om totalt högst 25 miljoner kronor med syfte att långsiktigt stärka lokal näringsutveckling med fokus på kommuner.
- Ett sammanhållet nationellt program för entreprenörskap om totalt 12 miljoner kronor har inrättats.
- Lokala program för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete om totalt 30 miljoner kronor har tillskapats.
- Ett program för att öka användningen av modern informationsteknik i företag lokaliserade inom stödområde A om totalt 50 miljoner kronor har inrättats.
- Ett program för att stimulera ökad innovationskraft inom turistnäringen samt främja forskning om turism om totalt 40,5 miljoner kronor har beslutats av regeringen och bedrivs under perioden 2002–2004.
- Det har uppdragits åt Sveriges Rese- och Turistråd AB att utveckla och marknadsföra varumärket Fjällvärlden inom en kostnadsram om totalt 20 miljoner kronor.
- Delegationer är tillsatta för att långsiktigt stärka utvecklingen inom de mest utsatta lokala arbetsmarknadsregionerna i norra Sveriges inland respektive delar av Bergslagen, Värmland och Dalsland. Delegationernas arbete avslutas i december 2004.

(Beloppen för samtliga ovan nämnda program har angetts exklusive medfinansiering.)

Regeringens analys och slutsatser

Inga samlade utvärderingar av den nya regionala utvecklingspolitiken har ännu gjorts. Regeringen gör samma bedömning som Statskontoret (Det regionalpolitiska experimentet, Statskontoret 2004:5) att det finns ett grundläggande behov av att stärka arbetet med finansiell och politisk samordning av olika sektorer för hållbar tillväxt. Skälet är att de viktigaste hindren för politikens genomförande ligger i den bristande samordningen av politikens olika sektorer.

Den lokala och regionala miljön tenderar att bli allt viktigare för företagets konkurrenskraft. Förutsättningarna för att åstadkomma väl fungerande lokala arbetsmarknadsregioner för kvinnor och män varierar över landet. Bland annat finns det skillnader i lokal dynamik, dvs. faktorer som bidrar till ett högt nyföretagande, innovationsförmåga, flexibilitet och ständigt lärande.

Den regionala befolkningsutvecklingen har följt relativt stabila mönster sedan 1950-talet och det långsiktiga mönstret väntas bestå även under de kommande 20 åren. Den svagaste utvecklingen väntas i Tornedalen, Dalsland, Bergslagen, Norrlands inland och i norra Småland. Andelen av dem som flyttar av arbetsrelaterade skäl har minskat; utvecklingen går mot ökad pendling. Män, som i högre grad än kvinnor pendlar över kommungränser, har större lokala arbetsmarknadsregioner än kvinnor. Högutbildade män har de

absolut största lokala arbetsmarknadsregionerna och lågutbildade kvinnor de minsta.

När det gäller de programlagda utvecklingsprojekten drar regeringen bl.a. slutsatsen att tillväxtprogrammets fortsatta fokus på utveckling av innovationssystem och kluster kan bidra till att ytterligare stärka samverkan mellan näringslivet, utbildningsväsendet och andra offentliga aktörer. Samverkan och nätverk ger resultat även när det är fråga om EG:s strukturfondsprogram.

Vidare drar regeringen slutsatsen att utbudet av kapital till små och medelstora företag i de regionalt prioriterade områdena är för litet, bl.a. därför att bankerna blivit alltmer restriktiva i sin utlåning.

Förändringar i servicestrukturen sägs i många fall försämra servicetillgången, även om ytterligare försämringar motverkas av statligt stöd och andra åtgärder.

Sammanfattningsvis anser regeringen att medlen inom utgiftsområde 19 endast marginellt kan påverka utvecklingen i landets lokala arbetsmarknadsregioner. Ofta fungerar medlen som katalysatorer, vilka medför att ytterligare åtgärder kan komma till stånd. Åtgärder som finansieras inom utgiftsområdet medverkar därför ofta till att få i gång processer och investeringar som annars inte hade blivit av. Med hänsyn till de olika förutsättningarna i olika regioner är det även fortsättningsvis viktigt att främja utvecklingen i alla delar av landet och fortsätta insatserna inom flertalet politikområden och utgiftsområden.

Regeringen avser att på ett mer systematiskt sätt följa upp och utvärdera den regionala utvecklingspolitiken och förbättra resultatinformationen till riksdagen.

Riksrevisionen har inte haft någon invändning i revisionsberättelsen för år 2003 avseende Glesbygdverket.

Motionerna

I motion 2004/05:N267 (s) sägs att det många gånger är en godtycklig placering av kommuner i stödområden. Exempelvis är Kramfors och Sollefteå kommuner belägna intill varandra, men de är ändå inplacerade i olika nationella stödområden. Regeringen bör se över möjligheterna att dela in kommuner med i stort sett samma förutsättningar i samma stödområde.

I motion 2004/05:N332 (s) argumenteras för att nyetableringar av företag är ett villkor för en bygd som vill utvecklas. Problem uppstår dock ofta när det gäller lämpliga lokaler. Om företagsidén inte håller eller en lågkonjunktur inträder har en ny företagslokal ett dåligt andrahandsvärde, vilket medför ekonomiska risker för t.ex. en kommun som byggt lokaler. Enligt motionärernas mening är det inte rimligt att små och utsatta kommuner i längden måste ta på sig en stor risk för att nybyggnation av nödvändiga lokaler skall komma till stånd.

I motion 2004/05:N374 (m) redovisas hur Moderata samlingspartiet vill förändra den regionala utvecklingspolitiken för att skapa förutsättningar för tillväxt. Det handlar om att förbättra vägnätet och IT-infrastrukturen, sänka

socialavgifter och drivmedelsskatter samt i övrigt förbättra villkoren för företagande. Inom utgiftsområdet prioriterar motionärerna dels de insatser som har betydelse för människorna i glesbygd såsom stöd till kommersiell service, dels insatser som öppnar nya marknader för företag, t.ex. transportstödet, samt dels medfinansiering till projekt inom ramen för EU:s sammanhållningspolitik. Enligt motionärerna är det många lagar och regler som inte borde gälla likformigt över hela landet eftersom förhållandena i glesbygd kraftigt avviker från förhållandena i storstäderna. En mer flexibel ordning skulle gynna den regionala utvecklingen. Motionärerna ser sänkta socialavgifter i stödområde A som ett första steg på vägen mot sänkta skatter och avgifter för alla företag.

Folkpartiets regionalpolitik genomsyras av ett underifrånperspektiv som tar sin utgångspunkt i den enskilda individen, sägs det i motion 2004/05:N254 (fp). Motionärerna förordar en ny inriktning av regionalpolitiken som innebär en övergång till lokal mobiliseringspolitik. Varje region har sina styrkor och unika möjligheter som endast kan tas till vara genom lokala initiativ. Tyngdpunkten ligger i decentralisering, nyetableringar, bra villkor för småföretag, tillgång till riskkapital och lokal samverkan. En liberal landsbygds- och glesbygdspolitik bör sträva efter att skapa förutsättningar för dem som vill bo på landsbygden eller i en mindre tätort att kunna göra det. Den fria rörligheten, vilken är en grundbult i den liberala ideologin, utgör ingen motsättning därtill. Folkpartiet vill främja landsbygdens utvecklingsmöjligheter bl.a. genom att främja företagande på landsbygden, förbättra funktionsdugligheten hos det befintliga servicenätet och se till att statliga myndigheters agerande inte försvårar landsbygdens utveckling. Vidare är det viktigt att nätverk etableras, framför allt lokalt men, om detta är omöjligt på grund av glesheten, även utanför den egna regionen och internationellt.

En politik som gynnar mindre företag är en politik som säkerställer möjligheter till sysselsättning och utkomst på landsbygden, menar motionärerna. Även när det gäller stödområdesfrågor måste ett underifrånperspektiv anläggas. Enligt motionärerna måste länen få mer att säga till om. Det gäller inte minst den administrativa indelningen i fråga om EU-stöd. Folkpartiet ser med oro på utspädningen av de regionalpolitiska stöden till allt större områden i landet. De direkta selektiva regionalpolitiska stöden bör avvecklas så långt det är möjligt. Generella satsningar i hela Sverige på främst ett bättre klimat för företagsamhet, kommunikations- och utbildningsområdena samt en ekonomisk stabil politik är ett bättre alternativ.

I motionen förordas vidare att ytterligare vägar bör prövas för att säkerställa service på landsbygden. Det föreslås att ett särskilt anslag inrättas i statsbudgeten för upphandling av grundläggande samhällsservice i regionalpolitiskt utsatta områden. Upphandlingen bör göras regionalt med de regionala beslutsorganen som huvudman. Den grundläggande samhällsservicen bör dessutom tryggas i lag.

I motion 2004/05:N403 (fp, kd, m, c) erinrar motionärerna om att den nationella tillväxten byggs upp av regionala och lokala förhållanden. Sverige

behöver både en nationell tillväxtpolitik med bättre företagarklimat och ett skattesystem som värnar de välståndsbildande krafterna och en regional tillväxtpolitik som tar till vara lokal växtkraft, initiativkraft och entreprenörskap. Tillväxt är inget nollsummespel enligt motionärerna. Förutsättningarna är olika i olika delar av landet, påpekas det. Därför kan inte hela Sverige regionaliseras på ett och samma sätt. I stället bör regional mångfald eftersträvas.

I motion 2004/05:N346 (fp) ges exempel på områden där besluten enligt motionärerna inte borde fattas på statlig utan på regional nivå, bl.a. reglerna för turistflyg i fjällen och strandskyddsreglerna. Med hänsyn till de olika förutsättningarna är det inte rimligt att ha samma regler överallt. Därför anser motionärerna att det bör göras en översyn över vilka beslut som skall fattas på respektive nivå. Avsikten är att beslutsfattandet skall ske utifrån regionala förutsättningar.

Den liberala storstadspolitiken handlar om att ta till vara storstädernas unika styrkor för att på så sätt bidra till en dynamisk utveckling som ger positiva effekter i övriga riket, förklaras det i motion 2004/05:N409 (fp). Motionärerna ser inte tillväxt som ett nollsummespel. Om det går bra för en region ger det nya jobb, företag och impulser till hela landet, hävdas det.

Enligt vad som sägs i motion 2004/05:N224 (kd) måste – om hela landet skall kunna leva på någorlunda lika villkor – reella förutsättningar ges för befolkningen att bo kvar och verka i glesbygden. Därför föreslås en utredning vars syfte skall vara att utvärdera om det är möjligt att på något sätt kompensera de boende i glesbygden.

I motion 2004/05:N386 (kd) föreslås att någon eller några av Norrbottens kommuner blir försökskommuner för en ny radikal regionalpolitik som ger dessa kommuner goda villkor att växa och utvecklas. Kommunernas egna förslag handlar bl.a. om sänkta energiskatter och friare arbetskraftsinvandring.

Den regionala utvecklingspolitikens främsta uppgift är att bidra till utvecklingen av livskraftiga regioner i hela landet, framhålls det i kommittémotion 2004/05:N399 (kd). Enligt motionärerna byggs livskraftiga regioner när människor med kraft och vilja samverkar lokalt i ett underifrånperspektiv. Politiken bör underlätta sådana processer, i första hand genom generella åtgärder som syftar till att ge goda förutsättningar för näringslivet. Lands- och glesbygdens kännemärke är småföretagande. Avgörande för välfärd och tillväxt är ett näringslivsklimat som uppmuntrar företagande. Regelverken måste bli enklare och kommunikationerna förbättras. Målet är att hela Sverige skall leva och att människor i alla kommuner kan få sina grundläggande behov av bostad, arbete, service, kultur m.m. tillgodosedda.

De folkvalda på regional nivå bör själva ansvara för utvecklingsplaneringen av den egna regionen, anser motionärerna. Vidare bör kommunsektorn högprioritera utveckling av lands- och glesbygd såväl på fastlandet som på skärgårdens många öar. Arbetet i Folkrorelserådet, länsbygderåden, byalagen, sockenråden och de lokala utvecklingsgrupperna är enligt motionärerna bra exempel på lokal demokrati i ett underifrånperspektiv.

Enligt vad som sägs i motion 2004/05:N407 (kd) bör Folkrorelserådets förslag om ett grundservicepaket för landsbygds- och glesbygdsområden beaktas. Syftet är att hindra ytterligare serviceindragningar. Kristdemokraternas förslag om servicepunkter innebär en samordning av tillgångar för att garantera en grundserviceinivå inom rimligt avstånd.

I motion 2004/005:N255 (c) hävdas att det viktigaste stödet till lanthandeln är att så många kunder som möjligt kan få den service de behöver i sin lanthandel utan att tvingas åka till en större tätort. De statliga bolagens service på landsbygden bör öka genom åtgärder som regeringen måste initiera, t.ex. genom ägardirektiv.

I motion 2004/05:N257 (c) förordas att regeringen tillsätter en bred Norrlandsutredning i syfte att föreslå förändringar för att bättre ta till vara den stora utvecklingspotential som finns i de norrländska bygderna. Vidare är det viktigt att underlätta för fler människor att flytta till Norrland, bl.a. genom att göra det möjligt för privatpersoner och företag att bygga även i glesbygd. Kommunerna bör överta ansvaret för beslut om strandskydd. Likvärdiga möjligheter till utbildning är också en väsentlig fråga. Det är vidare viktigt att stärka jord- och skogsbruket samt att förbättra näringsklimatet i Norrland. Vidareförädling av de stora naturresurserna måste främjas.

Centerpartiets syn på inriktning av den regionala utvecklingspolitiken återfinns i motion 2004/05:N398. Motionärerna menar att politikens uppdrag är att ge goda förutsättningar för entreprenörer och investerare. För att möta den ekonomiska utmaning som välfärdssamhället står inför anser Centerpartiet att ansvaret för de tillväxtfrämjande åtgärderna skall hänföras till den regionala nivån i mycket högre utsträckning än i dag. Den s.k. Ansvarskommittén (se avsnittet Vissa kompletterande uppgifter) bör därför fokusera på att utreda vilka tillväxtfrämjande åtgärder som den regionala respektive statliga nivån skall svara för.

Centerpartiet vill bryta ned ineffektiva myndighetsstrukturer, eliminera skadlig centralstyrning och förenkla de regionala finansieringsprogrammen. Enligt motionärerna bör direktvalda regionala organ ansvara för de medel som länsstyrelserna och Nutek m.fl. förfogar över.

Statens ansvar är att se till att bostäder till rimliga priser, fungerande service och statliga arbetsplatser finns i alla regioner. Vidare måste staten föra en offensiv företagarpolitik som gynnar företagen genom ett tillväxtbefrämjande skattesystem, tillräckliga satsningar på forskning och utveckling samt en politik som skapar sunda finanser.

För att nå framgång måste en region utveckla och komplettera de tillgångar som redan finns och inte börja från början. Regeringens regionala utvecklingspolitik betonar i ord vikten av utveckling och tillväxt i hela landet, men i verkligheten är utgångspunkten att många områden i landet förutom storstadsregionerna är svaga och underlägsna. Perspektiven måste ändras enligt motionärerna; de förutsättningar som finns i varje region skall maximalt tas till vara.

Vissa kompletterande uppgifter

Befolkningsutveckling

Folkmängden i Sverige ökade under år 2003 med ca 35 000 personer till ca 8 975 000 personer. Ökningen utgjordes till drygt 80 % av ett invandringsöverskott men även ett födelseöverskott står för folkmängdsökningen.

Beträffande Sveriges olika regioner kan det konstateras att befolkningen i glesbygdsområden har fortsatt att minska sedan mitten av 1990-talet samtidigt som tätortsområdena och storstadsregionerna har fortsatt att öka. Framför allt glesbygderna i *skogslänens inland* har en snabb befolkningsminskning; orsakerna till den snabba minskningen i dessa områden är främst de låga födelse-talen snarare än en stor utflyttning. Under senare tid har dock minskningstakten för glesbygdsbefolkningen dämpats något. Under år 2003 minskade befolkningen i glesbygderna med drygt 1 400 personer (-0,8 %), vilket kan jämföras med 3 000 personer (-1,5 %) år 1996. Ett annat trendbrott som kan skönjas är att befolkningen i de tätortsnära landsbygderna, som minskade under slutet av 1990-talet, har börjat öka sedan år 2002. Under år 2003 ökade de tätortsnära landsbygderna med 2 900 personer eller 0,1 %.

Strukturen och uppgiftsfördelningen inom samhällsorganisationen

När det gäller strukturen och uppgiftsfördelningen mellan staten, landstingen och kommunerna tillkallades en parlamentarisk kommitté (ordförande: landshövding Mats Svegfors) i januari 2003. Enligt direktiven (dir. 2003:10) skall arbetet bedrivas i två etapper.

Den första etappen resulterade i delbetänkandet Utvecklingskraft för hållbar välfärd (SOU 2003:123), som redovisades i december 2003. Den s.k. Ansvarskommitténs bedömning var att det i ett längre perspektiv kommer att uppstå en stark obalans mellan behov och tillgängliga resurser. I delbetänkandet anges ett antal förutsättningar för att det offentliga åtagandet skall klaras i framtiden. Betänkandet har under våren 2004 varit utsänt för synpunkter till över 460 instanser. En sammanställning av synpunkterna finns tillgänglig i Finansdepartementet.

Tilläggsdirektiv till utredningens andra etapp beslutades av regeringen i juni 2004 (dir. 2004:93). Kommittén skall i den andra etappen av sitt uppdrag analysera och bedöma om struktur och uppgiftsfördelning inom staten och mellan staten, landstingen och kommunerna behöver förändras. Syftet är dels att förbättra samhällsorganisationens möjligheter att hantera framtidens välfärdsåtaganden och bidra till ökad tillväxt inom ramen för hållbar utveckling, dels att förbättra medborgarnas möjligheter till inflytande, insyn och ansvarskrävande genom att skapa en tydligare samhällsorganisation. Kommittén skall där den finner det motiverat föreslå förändringar. Utgångspunkten för kommitténs arbete skall vara en välfärd på lika villkor och efter behov som styrs demokratiskt och är solidariskt skattefinansierad. Kommittén skall utifrån ett medborgarperspektiv i alla delar av sitt uppdrag analysera och definiera praktiskt tillämpbara principer av begreppet likvärdighet.

Enligt direktiven skall kommittén lämna förslag på vilka uppgifter som den kommunala nivån bör ansvara för. Om kommittén finner det motiverat skall den på en övergripande nivå föreslå förändringar av nuvarande kommun-, landstings- och länsindelning. Utifrån en samlad analys skall kommittén lämna förslag till en övergripande samhällsorganisation samt principer för relationen mellan staten och den kommunala nivån.

Kommittén skall vidare lägga fram sin syn på hur ansvaret för uppgifter med anknytning till regional utveckling skall fördelas mellan staten och den kommunala nivån. I kommitténs uppdrag ingår att analysera och lämna förslag avseende försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne och Västra Götalands län.

Vidare skall kommittén se över och analysera vissa centrala delar av den statliga styrningen av samhällsorganisationen. Detta berör både relationen mellan regeringen och de statliga myndigheterna och mellan staten och den kommunala nivån. I uppdraget ingår bl.a. att lämna förslag på hur den statliga verksamheten på regional nivå skall utformas, att utarbeta principer för den centrala myndighetsstrukturen, att se över myndigheternas normgivning, att övergripande analysera konsekvenserna av den lagstiftning som ålägger kommuner och landsting att tillhandahålla individuella ekonomiska och sociala rättigheter, att analysera regeringens och statliga myndigheters kontrollverksamhet samt att övergripande analysera vissa centrala delar av regeringens ekonomiska styrning av de kommunala verksamheterna.

I takt med att samhället förändras växer nya önskemål och behov fram. Det är därför viktigt att på alla nivåer ständigt pröva vad som skall rymmas inom det offentliga åtagandet, sägs det i direktiven. Mot bakgrund av medborgarnas skilda villkor i samhället är det angeläget att i detta sammanhang genomgående anlägga ett fördelningspolitiskt perspektiv samt ett jämställdhets- och integrationsperspektiv samt att belysa konsekvenser för olika grupper av kvinnor och män. Ambitionen skall vara att minska de ekonomiska och sociala klyftorna.

Fördelningen av ansvar mellan staten, landstingen och kommunerna är inte en gång för alla given enligt direktiven.

Samhällsorganisationen på regional nivå är komplex med många statliga och kommunala aktörer. Det finns också en stor geografisk variation när det gäller olika aktörers regionala indelning. Detta gäller särskilt statliga myndigheter. Den regionala nivån har beskrivits som svår att överblicka. Samtidigt har dess betydelse för att åstadkomma hållbar utveckling och tillväxt alltmer kommit att uppmärksammas. Riksdag och regering har också etablerat ett politikområde – Regional utvecklingspolitik – för att mer effektivt kunna ta till vara de förutsättningar för hållbar utveckling och tillväxt som finns lokalt och regionalt. Kommittén skall analysera och lämna förslag på hur ansvaret för uppgifter med anknytning till regional utveckling, inklusive regionalt samarbete över nationsgränser, skall fördelas mellan staten och den kommunala nivån. I det uppdraget ingår att bedöma för- och nackdelar med en direkt

respektive indirekt vald regional nivå med ansvar för regionala utvecklingsfrågor.

Kommittén skall också överväga om den regionala nivån kan se olika ut i skilda delar av landet när det gäller fördelningen av ansvar för uppgifter med anknytning till regional utveckling. Här är det också viktigt att kommittén uppmärksammar å ena sidan det stora behov av flexibilitet och öppenhet för att hantera frågor inom skilda samarbetskonstellationer som finns inom det regionala utvecklingsområdet, å andra sidan medborgarnas möjligheter till inflytande, insyn och ansvarsutkrävande. Underlag för kommitténs bedömning bör bl.a. utgöras av de utvärderingar av försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne och Västra Götalands län som Högskolan i Halmstad och Statskontoret genomför samt de erfarenheter som överföringen av vissa regionala utvecklingsuppgifter från länsstyrelsen till kommunala samverkansorgan för regional utveckling har givit. Kommittén skall analysera och lämna förslag avseende försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne och Västra Götalands län.

När det gäller de statliga myndigheterna anför det i direktiven att regeringens styrning av de statliga myndigheterna ibland uppfattas som otydlig och samordningen mellan de olika sektorerna och myndigheterna som bristfällig. Sektoriseringen har visserligen utgjort en positiv kraft bakom den offentliga verksamhetens utveckling och kan vara ändamålsenlig. En stark sektorisering beskrivs dock allt oftare som ett hinder för hållbar utveckling och tillväxt. Kommittén skall analysera och föreslå vägar för att en förbättrad styrning och samordning av den statliga verksamheten skall åstadkommas. Även på regional nivå uppfattas ibland samordningen mellan de olika sektorerna och myndigheterna som bristfällig. Kommittén skall kartlägga hur de statliga regionala uppgifterna är fördelade på länsstyrelser och andra regionala organ och med utgångspunkt i denna kartläggning lämna förslag på hur den statliga verksamheten på regional nivå skall utformas. I kommitténs uppdrag ingår också att analysera och bedöma vilka konsekvenser de statliga myndigheternas skilda regionala indelning och organisatoriska status på regional nivå har för samordning och ett samlat statligt agerande. Kommittén skall föreslå principer för den geografiska indelningen av de statliga myndigheternas verksamhet på regional nivå.

Enligt direktiven skall kommittén ha en öppen dialog med olika aktörer i samhällsorganisationen. Resultaten av arbetet skall redovisas senast i slutet av februari 2007.

I juli 2004 tillsattes vidare en parlamentarisk kommitté med uppgift att göra en samlad översyn av regeringsformen (utredare landshövding Lars Engqvist). Enligt direktiven (dir. 2004:96) skall kommitténs arbete framför allt koncentreras och inriktas på att stärka och fördjupa den svenska folkstyrelsen, att öka medborgarnas förtroende för demokratins funktionssätt och att höja valdeltagandet. Kommittén skall på lämpligt sätt samråda med Ansvarskommittén, anför det i direktiven. Uppdraget skall redovisas senast i slutet av år 2008.

Landsbygds- och glesbygdsfrågor

Landsbygdsutveckling

I juni 2004 tillkallade regeringen en kommitté med parlamentarisk medverkan för att utarbeta en långsiktig strategi för den nationella politiken för landsbygdsutveckling. Enligt direktiven (dir. 2004:87) skall strategin utgå från målet om en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden inbegripet de areella näringarnas roll och utvecklingsförutsättningar (utredare: kommunstyrelseordförande Karl-Erik Nilsson, Emmaboda). Kommittén skall bl.a. överväga roll- och ansvarsfördelning lokalt, regionalt, nationellt och i ett internationellt perspektiv i frågor som rör denna strategi. Landsbygden behöver jordbruket och de övriga areella näringarna men också en bredare bas för att kunna behålla och utveckla en levande landsbygd. Med utgångspunkt i regeringens mål för ökad tillväxt och sysselsättning skall kommittén överväga hur insatser som utgår från landsbygdspolitiken och politikområdena för de areella näringarna samt från den övergripande regionala utvecklingspolitiken i högre grad kan medverka till ökad tillväxt och sysselsättning på landsbygden och i landet som helhet.

Kommittén skall enligt direktiven identifiera såväl hinder som utvecklingsmöjligheter för företag på landsbygden inklusive småföretag. Behovet av strategiska insatser för att stödja diversifiering och utveckling av ny produktion inom såväl livsmedelssektorn som andra områden skall övervägas. Natur- och kulturmiljöns betydelse som resurs för landsbygdens utveckling skall här beaktas. Myndigheternas roller och former för samarbete i frågor som rör landsbygdens utveckling skall analyseras. Behovet av strategiska forsknings- och utvecklingsinsatser för landsbygdsutveckling liksom inriktningen av befintliga insatser, t.ex. inom Sveriges lantbruksuniversitet, skall också bedömas i detta sammanhang.

Kommittén skall genomgående beakta kvinnors och mäns villkor och förutsättningar vad gäller arbete, företagande och utvecklingsmöjligheter på landsbygden. Även ungdomarnas villkor skall belysas. Förutsättningarna för en ökad integration av personer med utländsk bakgrund i den areella produktionen och företagandet skall behandlas i detta sammanhang. Allmänna förutsättningar för landsbygdens långsiktiga utveckling vad gäller t.ex. tillgången till offentlig och kommersiell service skall belysas inom ramen för uppdraget.

Vidare skall kommittén överväga de långsiktiga förutsättningarna för ett ekologiskt hållbart och etiskt försvarbart naturresursbruk som möter konsumenternas efterfrågan och samhällets krav vad gäller produkternas kvalitet och säkerhet, god djursorg och hänsyn till den globala utvecklingen.

En ökad ekonomisk och social interaktion finns i dag mellan naturbruket och det övriga samhället, sägs det i direktiven. Kommittén skall överväga hur insatser och åtgärder inom ramen för landsbygdspolitiken och politikområdena för de areella näringarna kan samverka och vid behov bättre samordnas med åtgärder inom andra politikområden. Särskilt skall de areella näringarnas roll och medverkan i den regionala utvecklingspolitiken och samhällsplane-

ringen på olika nivåer analyseras och belysas. Behovet av en effektivare samordning mellan de olika program och åtgärder, inom ramen för en övergripande strategi, som syftar till att främja landsbygdens utveckling skall övervägas i detta sammanhang. Regeringen har gett samtliga län i uppdrag att för Glesbygdsverket redovisa hur landsbygdsdimensionen tas till vara i det regionala utvecklingsarbetet. Glesbygdsverket skall lämna en delrapport till Regeringskansliet i september 2004, och uppdraget skall slutredovisas i februari 2005. Slutredovisningen skall innehålla en sammanställning och analys över länens redovisningar av hur landsbygdsfrågor behandlas i det regionala utvecklingsarbetet samt en sammanställning av behov av metod- och kunskapsstöd på området. Kommittén skall ta del av materialet som underlag för sitt arbete.

Kommittén skall redovisa sitt uppdrag såvitt det avser riktlinjer för miljö- och landsbygdsprogrammet i en delrapport senast den 30 april 2005. Kommittén skall därefter redovisa sina överväganden och förslag vad gäller en långsiktig strategi för hållbar landsbygdsutveckling i ett slutbetänkande senast den 30 november 2006.

Glesbygdsverket har i september 2004 avrapporterat ovan nämnda uppdrag i delrapporten Landsbygdsdimensionen i det regionala utvecklingsarbetet. Delrapporten är en sammanställning av hur län och regioner redovisat hur de tar till vara landsbygdsdimensionen i det regionala utvecklingsarbetet. Ett resultat är att det är stora skillnader mellan länen vad gäller status på landsbygdsfrågorna och på vilka sätt de arbetar med dessa frågor. Landsbygdsdimensionen är inte speciellt synliggjord i de regionala tillväxtprogrammen, men finns med i andra program, t.ex. strukturfondsprogrammen. Ett resultat är att länen använder sig av olika definitioner när det gäller landsbygdsbegreppet. Statistiska centralbyråns och Glesbygdsverkets definitioner var vanligast men det fanns också definitioner som "hela länet är landsbygd" och "egen geografisk definition, inriktad på karta" och "områden utanför tätort" m.m. Två län använder sig av landsbygdsstödsförordningens definition (SFS 2000:283).

Många län betonar i sina redogörelser vikten av en helhetssyn i arbetet med den regionala utvecklingspolitiken. Sju län har uppgett att landsbygdsfrågor bör behandlas med hjälp av en nationell landsbygdspolitik. Det som efterfrågas mest av länen i form av metod- och kunskapsstöd är spridning av redan befintliga metoder samt bättre statistik (t.ex. nedbrytning på församlingsnivå) och en bättre belysning av regionförstorings konsekvenser för gles- och landsbygd.

Storstadsregioner och andra regioner

Utskottet behandlade utförligt frågan om storstadsregionernas deltagande i den regionala utvecklingspolitiken i sitt betänkande 2003/04:NU9 (s. 38), till vilket hänvisas. Utskottets ställningstagande i nämnda betänkande innebär att tillväxten i Sverige är beroende av alla regioners samlade utveckling och av att alla regioners särskilda möjligheter tas till vara. Storstadsregionerna har på

samma sätt som andra regioner sina specifika förutsättningar för utveckling. Det är på den lokala och regionala nivån som behoven kan identifieras och förutsättningar för utveckling skapas. Statens viktigaste roll är att skapa goda förutsättningar för en sådan process. Utskottet ville sammanfattningsvis erinra om sitt tidigare framförda synsätt att tillväxt och goda levnadsvillkor med trygghet, jämlikhet och jämställdhet inte ingår i ett s.k. nollsummespel, där en uppgång för en region motsvaras av en nedgång för en annan region. En tillväxtregion kan tvärtom förväntas ”spilla över” utvecklingsmöjligheter till närliggande regioner.

Samtidigt noterade utskottet i betänkandet att tillväxtarbetet inom ramen för storstadspolitiken gäller storstadsregionerna i sin helhet och inte bara för de stadsdelar som omfattas av lokala utvecklingsavtal.

När det gäller regionförstoring har det visat sig att större regioner med mer differentierad näringsstruktur har större förmåga att möta konjunkturedgångar än mindre regioner som är beroende av ett fåtal branscher. Såväl arbetsgivare som arbetstagare kan ha fördelar av en regionförstoring. Förutsättningarna för att åstadkomma regionförstoring varierar dock i olika delar av landet beroende på avstånd, befolkningsstorlek och kommunikationssystem.

Fråga om glesbygdsavdrag

Frågan om någon form av glesbygdsavdrag eller en utredning därav har behandlats av riksdagen ett antal gånger under den senaste tioårsperioden. Olika utskott, främst skatteutskottet och näringsutskottet, har tagit upp frågan i samband med motionsbehandling och avstyrkt ett införande av glesbygdsavdrag (senast i bet. 2003/04:SkU20).

Lag som tryggar service i glesbygden m.m.

Ett av målen för den regionala utvecklingspolitiken är en god servicenivå i alla delar av landet. Enligt länsstyrelsernas regleringsbrev har länsstyrelserna att utveckla åtgärderna för kommersiell service i serviceglesa områden. Länsstyrelserna meddelar närmare föreskrifter om i vilka områden som stöd kan lämnas.

Den lägre nedläggningstakten av landsbygdsbutikerna under år 2003 jämfört med år 2002 förklaras av handläggare på länsstyrelserna och motsvarande bero bl.a. på att effekterna av kompetensutvecklingsprogrammet Affär på landet börjar bli synliga.

När det gäller motionskravet på en lag som skulle trygga service i glesbygden har utskottet framfört följande uppfattning i betänkande 2002/03:NU8 (s. 47).

Utskottet såg positivt på att Glesbygdsverket givits i uppdrag att lämna förslag till hur politikområdet bör följas upp och effektutvärderas avseende den del av målet som gäller tryggandet av en god servicenivå i alla delar av landet. Det är även av stort värde att uppgifter om servicenivån i landet på vissa områden görs tillgängliga genom servicedatabasen, påpekade utskottet.

Däremot ansåg inte utskottet att det var aktuellt att i lag lägga fast en viss servicenivå i hela landet, vilken skulle gälla under alla betingelser.

Frågan om de statliga bolagens service på landsbygden togs senast upp i utskottets betänkande 2003/04:NU9 (s. 26). Utskottet menade att tillgång till grundläggande samhällsservice är en förutsättning för utveckling och god livsmiljö i glesbygdsområden. Vidare uttrycktes att utskottet hade förståelse för de farhågor som finns för försämrade möjligheter att erhålla viktig offentlig service i kommuner och län med vikande befolkningstal. Glesbygdsverkets uppdrag att utreda vad som skall betecknas som en god servicenivå och hur detta mål bör följas upp och utvärderas emotsågs således med stort intresse. För utvecklingen på längre sikt var det enligt utskottet viktigt att grundligt ta upp frågan om hur offentlig service skall kunna tryggas även i de delar av landet där befolkningen sjunker. Frågan aktualiseras bl.a. inom Ansvarskommitténs arbete, vilket beskrivits ovan.

Servicedatabasen är ett av flera verktyg och insatser som Konsumentverket arbetar med för att stödja berörda aktörer i deras arbete att nå målen om en god tillgång till kommersiell service i hela landet. I servicedatabasen finns i dag uppgifter om förekomst av och tillgänglighet till apoteksvaror, banktjänster, dagligvaror, posttjänster och Systembolagsvaror för åren 1999–2001. I lanthandelsdatabasen finns uppgifter om dagligvaror för år 2003. Planeringen för den närmaste tiden innebär att uppgifter om tillgång till drivmedel tas fram liksom tillgång till dagligvaror för år 2004, vilket sker genom uppdatering av lanthandelsdatabasen. Enligt regeringsuppdrag skall Konsumentverket i mars 2005 avrapportera användningen av de 20 miljoner kronor som avsattes för att motverka ytterligare försämringar av tillgången till kommersiell service i särskilt utsatta områden.

Det kan i detta sammanhang nämnas att Konsumentverket har tagit initiativ till ett s.k. centralt samordningsforum med deltagare från Apoteket AB, Systembolaget AB, Svenska Spel AB, Glesbygdsverket, länsstyrelser m.fl. Syftet är att vara ett forum för samverkan och samråd när det gäller arbetet med lokala utvecklingsprogram för kommersiell service m.m.

De statliga företagens policy togs upp som en generell fråga i betänkande 2003/04:NU4 föregående år mot bakgrund av ett motionsyrkande om att det statliga ägandet bättre än för närvarande bör kunna användas för att ta till vara arbetsmarknads-, närings- och regionalpolitiska intressen. Med avstyrkande av denna motion och ett antal andra motioner med andra krav menade utskottet att det är mycket viktigt med tydliga och klara målformuleringar för de statliga företagen. Enligt utskottets uppfattning förelåg det stora skillnader i möjligheterna att formulera mål och utforma uppföljningar mellan bolag och statliga myndigheter. Det är inte möjligt att styra och utvärdera verksamheten i ett aktiebolag på motsvarande sätt som i en statlig myndighet, menade utskottet.

Det kan också nämnas att Riksrevisionens styrelse har gjort en framställning till riksdagen (2004/05:RRS5) angående granskningen av Vattenfall AB. Styrelsen föreslår i sin framställning att riksdagen begär att regeringen skall

återkomma till riksdagen med förslag till en ytterligare utveckling av ägarstyningen av de statliga bolagen.

Strandskyddet

Strandskyddet, beslutsnivån för strandskyddet och möjligheten till olika bestämmelser i olika delar av landet är en fråga som berörs i flera motioner.

Frågan om lättnader i strandskyddet med hänsyn till regional utveckling har varit aktuell under en längre tid. År 2001 uppdrog regeringen åt Naturvårdsverket att göra en kartläggning och bedömning av befintliga regler och – om så bedömdes lämpligt – lämna förslag till åtgärder. Våren 2002 redovisade Naturvårdsverket sin utredning, i vilken det bl.a. föreslogs vissa lättnader i strandskyddsreglerna i glesbygdsområden i syfte att underlätta regional utveckling såsom turism och friluftsliv. Området för lättnader borde enligt utredningen vara detsamma som mål 1-området för EU:s strukturfonder. I detta område ansågs att behovet av regional utveckling varit särskilt stort samtidigt som exploateringsstrycket mestadels varit lågt. Ett annat förslag var att de allra minsta sjöarna och vattendragen inte skall omfattas av det generella strandskyddet. Vidare föreslogs att det införs en ny möjlighet till ett starkare skydd för att upprätthålla strandskyddets syften. Utredningen skickades ut på remiss till ca 130 olika remissinstanser. En remissammanställning färdigställdes inom Miljödepartementet under sommaren 2003. För närvarande pågår beredningsarbete inom Regeringskansliet.

Kenneth Johansson (c) ställde i maj 2004 en fråga (fr. 2003/04:1246) till miljöminister Lena Sommestad angående vilka åtgärder hon var beredd att vidta för att underlätta byggande av bostäder närmare sjöar och andra vattendrag främst på landsbygden, där det inte finns avgörande konflikter med andra intressen.

Miljöministern menade att stranden, mötet mellan land och vatten, är en mycket åtråvärd miljö såväl för djur och växter som för människor. En åtråvärd resurs innebär att många vill ta den i anspråk. Risken uppkommer att resursen förstörs och det gäller att förhindra detta samtidigt som så många som möjligt ges tillfälle att ta del av den. Det är mot bakgrund av dessa förutsättningar som vi sedan lång tid har en lagstiftning som skyddar Sveriges stränder, anförde miljöministern. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet.

Kommunernas roll och ansvar för strandskyddet är enligt ministern av central betydelse i diskussionen om tillämpning och eventuell ändrad utformning av strandskyddet. Redan i dag har de allra flesta kommuner ansvar för hanteringen av dispenser från strandskyddet. Det innebär att flertalet dispensprövningar sker inom ramen för den kommunala beslutsverksamheten. Tyvärr har det visat sig, bl.a. genom Naturvårdsverkets analys av fattade beslut om undantag från strandskyddet, att det finns stora brister i tillämpningen. Det finns således ett behov av att skärpa tillämpningen av strandskyddsreglerna, menade ministern. I likhet med frågeställaren menade hon att landsbygdens

utveckling är av stor betydelse och att det i delar av landet kan finnas skäl att beakta de regionala skillnader i Sverige som kan finnas vad avser tillgång till och efterfrågan på stränder. Det kan komma att innebära vissa lättnader i tillämpningen i vissa områden med lågt bebyggelsestryck och skärpningar i tillämpningen i andra områden med högt bebyggelsestryck. Den närmare utformningen av bestämmelserna ville ministern återkomma till i ett samlat förslag.

Lokaler för företag

Under senare delen av 1970-talet och 1980-talet fanns Stiftelsen Industri-centra som uppförde industrilokaler och kontorslokaler för uthyrning i syfte att stödja regionalpolitiskt prioriterade regioner. Det skedde dels genom att styra ny industrisysselsättning och sysselsättning inom tjänstesektorn till strategiskt viktiga orter i dessa områden, dels genom att skapa en god företagsmiljö för hyresföretagen i de industricentrumläggningar som byggts upp. Stiftelsens uppgift var att planera, uppföra, äga och förvalta dessa anläggningar och rekrytera hyresgäster till dessa. Stiftelsens verksamhet drevs utan vinstsyfte och hyran skulle ligga på en nivå som företagen kunde räkna med om de byggde egna lokaler med regionalpolitiskt stöd.

Industricentrumläggningar fanns år 1989 på åtta orter, hade en sammanlagd yta på 104 000 m², en uthyrd yta på 70 000 m² och 122 hyresgäster med sammanlagt 838 sysselsatta. Med hänsyn till att det löpande underskottet låg på 11 miljoner kronor budgetåret 1984/85, vilket ökat till nära 21 miljoner kronor budgetåret 1988/89, och som måste täckas med statliga bidrag, undersöktes i en utredning om det fanns effektivare sätt att utveckla näringslivet i det åtta kommunerna. Riksdagen beslöt i enlighet med regeringens förslag våren 1990 (prop. 1989/90:76, bet. 1989/90:AU13) att Stiftelsen Industri-centra skulle avvecklas. Motiveringen var följande.

När stiftelsen startade sin verksamhet fanns varken tillräckligt med industrilokaler eller någon längre industriell tradition på de flesta av orterna. Därför var det då befogat att med regionalpolitiskt stöd bygga upp dessa anläggningar som medel för att rekrytera industriföretag till orterna. Avgörande för näringslivsutvecklingen var inte längre på samma sätt som tidigare tillgången på lokaler. Andra faktorer som tillgång på kvalificerad arbetskraft, goda kommunikationer, ett bra företagsklimat, kommunernas möjligheter att marknadsföra unika kvalitetsfaktorer för bygden m.m. har större betydelse.

Både kommuner och privata företag inom stödområdena kan i dag söka regionalt utvecklingsbidrag för att uppföra, bygga om och restaurera lokaler för uthyrning. Enligt förordningen (2000:279) om regionalt utvecklingsbidrag får bidrag för uthyrningslokaler lämnas på orter med högst 75 000 invånare om orten har tillfredsställande förutsättningar för den verksamhet som skall bedrivas i lokalerna och det på orten saknas förutsättningar att på annat sätt få tillgång till lämpliga lokaler för verksamheten. Lokalerna får inte byggas större än 2 000 m² eller vara avsedda bara för ett företag. De får hyras ut endast till små och medelstora företag som bedöms sakna möjlighet att själva

bygga lokaler. Det finns ytterligare ett antal detaljerade bestämmelser (i 20 §–20 b §) i nämnda förordning. Företag kan också få regionalt utvecklingsbidrag för nyinvesteringar i de egna lokalerna. Bidrag lämnas med 15–35 % beroende på stödområde och andra förutsättningar.

Totalt sett har drygt 12 miljoner kronor i regionalt utvecklingsbidrag beviljats till industrilokaler för uthyrning under år 2003 och drygt 8 miljoner kronor har utbetalats.

Nutek har studerat lokalförsörjningen i stödområdena vilket resulterade i rapporten Finansiering av näringsfastigheter i glesbygd, problem och möjligheter (Infonr 028-2004). Enligt rapporten är de som främst påverkas av problem med finansiering av kommersiella lokaler företagare i orter med både lokalbrist och negativ befolkningsutveckling. Majoriteten av småföretagare föredrar att hyra framför att äga en fastighet men i områden med en svag lokalmarknad har de ofta inget annat val än att äga lokalerna. I rapporten förordas en översyn av det kommersiella lokalbeståndet på regional nivå, t.ex. inom lokala arbetsmarknader. Vidare bör vissa bestämmelser i förordningen om regionalt utvecklingsbidrag ses över.

Enligt uppgift kommer en del av de förslag som lämnas i Nuteks rapport troligen att ingå i de förordningsändringar som planeras träda i kraft den 1 juli 2005.

Företagsstödens betydelse

För närvarande bedrivs inom Riksrevisionen ett granskningsprojekt som utgår från följande tre huvudfrågor:

- på vilket sätt har Regeringskansliet och ansvariga myndigheter förändrat inriktningen av de regionalpolitiska stöden i syfte att göra dem mer tillväxtinriktade,
- har användningen av bidrag minskat i enlighet med näringsutskottets skrivningar,
- vilken information får riksdagen om stödets effekter?

Riksrevisionens granskning beräknas vara avslutad i början av år 2005.

Utskottet har tidigare tagit ställning till ett motionskrav som varnade för en alltför stor utspädning av de regionalpolitiska stöden (se bet. 2002/03:NU2). Med hänsyn till att de långsiktiga regionala problemens svårighetsgrad utgör den huvudsakliga fördelningsnyckeln för medelsfördelningen över landet av anslaget (33:1) Allmänna regionalpolitiska åtgärder inom utgiftsområde 19 hade utskottet inte någon förståelse för den i motionen manifesterade oron för ”utspädningen” av de regionalpolitiska stöden till en allt större del i landet. För alla regionala företagsstöd finns olika stödområden som begränsar deras geografiska användning.

Principer för stödområdesindelning

Utskottet har tidigare betonat vikten av att systemet med stödområden är stabilt (bet. 1999/2000:NU2). En översyn av de nya nationella stödområdena

inom fem år ansåg utskottet vara en lämplig avvägning mellan stabilitet och flexibilitet. Den nationella stödområdesindelningen bestäms numera till stor del av EG-kommissionens riktlinjer, och varken riksdagen eller regeringen har annat än begränsade möjligheter att påverka dessa.

I nyssnämnda betänkande anförde utskottet även att stödområdesindelningen utgjorde en helhet, baserad på en sammanvägning av ett antal kriterier. Gränsdragningsproblematiken fanns förvisso närvarande men utskottet menade att den i propositionen redovisade förteckningen över stödområdena A och B inte borde brytas sönder. Om någon kommun läggs till stödområdet måste någon annan kommun utgå ur detsamma.

Kommissionens generaldirektorat för konkurrens (GD Konkurrens) har genom en skrivelse den 30 april 2004 redovisat en översyn av riktlinjerna för regionalstöd (D/53038). Skrivelsen har inte formen av ett riktigt förslag utan pekar mer på en tänkt inriktning. Enligt vad som sägs i dokumentet är områdena som kommer att kunna få regionalstöd begränsade; det är i princip bara regioner som kommer att ha en bruttonationalprodukt under 75 % av genomsnittet i EU, regioner som innevarande period ligger under 75 % av genomsnittet men som av olika anledningar inte kommer att göra det under nästa period, ultraperifera områden samt glest befolkade områden. Vidare föreslås lägre stödnivåer. Sammantaget uppgår den befolkning i EU-25 som bor i de regioner som efter år 2006 skulle kunna inplaceras i nationella stödområden enligt artikel 87.3 a och 87.3 c i Romfördraget till 34,84 %. Förslaget täcker enligt uppgift det svenska gleshetsområdet med Norrbotten, Västerbotten, Dalarna, Jämtland och Västernorrland.

I det svenska svaret till generaldirektoratet (daterat 2004-07-02) har inget annat förslag förts fram när det gäller stödområdet. Stöden bör koncentreras till de områden inom EU som kan anses ha särskild prioritet. Generellt sett är Sverige positivt till ambitionen att sänka stödtaken för investeringsstöd, i synnerhet när det gäller projekt som genomförs av stora företag, samtidigt som stöden får en utformning där de minsta företagen kan ges en ökad prioritet.

Sverige noterar med tillfredsställelse i sitt svar att den särskilda problematiken i de glest befolkade områdena har uppmärksamats och att GD Konkurrens föreslår att möjligheten till transportstöd skall kunna fortsätta som tidigare. Vidare noteras att GD Konkurrens öppnar för möjligheten att godkänna andra typer av driftsstöd i det som benämns arktiska områden. Detta är något som den svenska regeringen principiellt välkomnar då det får tolkas som ett uttryck för en förståelse för de synnerliga svårigheter som kännetecknar den nordliga periferin med avfolkning, kallt klimat och långa avstånd. I svaret har önskemål om flexibilitet uttalats, vilket exempelvis skulle kunna innebära möjligheter att byta ut områden i de föreslagna länen mot angränsande områden med större behov.

Enligt uppgift är Sverige, tillsammans med Finland, ett av de länder som förlorar minst på kommissionens förslag jämfört med dagens system.

Pågående arbeten

I juni 2004 beslutade regeringen att ge 13 statliga myndigheter i uppdrag att redovisa förslag till metoder som bidrar till att stärka arbetet med regionala utvecklingsprogram. Uppdragen är ett led i regeringens ambition att utveckla en sammanhållen politik för regional utveckling. Exempel på områden som ofta uppmärksammas i programmen är kommunikationer, bostäder, kultur, miljö, utbildning, sysselsättning och offentliga tjänster som t.ex. hälso- och sjukvårdsfrågor. Uppdragen syftar till att förbättra samspelet och dialogen inom och mellan olika sektorer och nivåer inom samhället. För att de statliga myndigheterna skall bli effektivare krävs att de samverkar och tydliggör sin syn på och sitt arbete med den regionala utvecklingen. Bland annat skall Nutek och Vinnova redovisa sina metoder enligt regeringens uppdrag.

Vidare gav regeringen ett förnyat uppdrag till Konsumentverket i juni 2004 att utveckla och testa nya lösningar inom det kommersiella serviceområdet. För detta avsätts 5 miljoner kronor. Exempel på hittills gjorda insatser är kompetens- och utvecklingsprogram för lanthandlare och samordnade servicelösningar.

Utskottets ställningstagande

År 2002 började den nya regionala utvecklingspolitiken genomföras (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:NU4). Målet är väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet. Utskottet har ställt sig positivt till såväl det nya målet som nya resultatindikatorer. I de grundläggande inriktningsfrågorna står utskottet fast vid denna positiva uppfattning.

Enligt utskottets mening är det värdefullt att den regionala utvecklingspolitiken på ett mer systematiskt sätt kan följas upp och stämmas av mot de nationella målen. Nuvarande resultatindikatorer är bl.a. ekonomisk tillväxt, sysselsättning, nystartade företag och överlevnadsgrad efter fem år, investeringar, tillgång till kommersiell service m.m. uppdelat på kvinnor och män.

Utskottet ser positivt på att jämställdhetsaspekterna beaktas inom ramen för den regionala utvecklingspolitiken, bl.a. genom att resultatuppgifterna anges för kvinnor respektive män. Uppföljningen av de nationella jämställdhetsmålen inom den regionala utvecklingspolitiken underlättas genom en sådan statistik.

Som redovisats i föregående avsnitt med vissa kompletterande uppgifter är arbetet med att ta fram resultatindikatorer inte slutfört. Bland annat är resultaten av tillväxtprogrammen och av den centrala projektverksamheten, t.ex. faktorer som samverkan och samarbete med olika aktörer, svåra att fånga i resultatindikatorer. Med hänsyn till målet för politiken behövs också indikatorer som kan stämmas av mot de nationella miljö kvalitetsmålen. Mot den bakgrunden ser utskottet positivt på att regeringen avser att förbättra resultatinformationen till riksdagen genom en mer systematiskt uppföljning och utvärdering av den regionala utvecklingspolitiken.

I ett antal motioner framförs önskemål om ett större regionalt respektive lokalt inflytande på den regionala utvecklingspolitiken. Som framgår av de kompletterande upplysningarna i det föregående utreds dessa frågor av den s.k. Ansvarskommittén. I direktiven till utredningen framhålls att fördelningen av ansvar mellan staten, landstingen och kommunerna inte är en gång för alla given. Kommittén har således till uppgift att analysera och lämna förslag till hur ansvaret för uppgifter med anknytning till regional utveckling skall fördelas mellan staten och den kommunala nivån. Eftersom den regionala nivån kan se olika ut i skilda delar av landet skall kommittén också uppmärksamma behovet av flexibilitet och medborgarnas möjligheter till insyn och inflytande. De senaste årens utveckling när det gäller självstyrelseorgan och samverkansorgan beskrivs närmare i utskottets betänkande 2003/04:NU2 (s. 34), till vilket hänvisas. Utskottet har med intresse noterat att försöksverksamheten i Skåne län och Västra Götalands län med ändrad regional ansvarsfördelning enligt förslag i proposition 2004/05:8 skall bli förlängd t.o.m. utgången av år 2010 i stället för år 2006 som hittills gällt som slutdatum. Enligt uppgjord planering skall nämnda proposition jämte motioner behandlas av konstitutionsutskottet i betänkande 2004/05:KU7. Riksdagen fattar beslut i ärendet i slutet av november 2004. Motiveringen till den föreslagna förlängningen är just att Ansvarskommitténs arbete bör inväntas. Med hänsyn till uppdraget till Ansvarskommittén och förväntade resultat inom de här aktuella områdena avvisar utskottet motionärernas krav på omedelbara ändringar beträffande regionalt och lokalt ansvar.

När det gäller frågan om sambandet mellan den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken vill utskottet framhålla att frågan är under beredning och att ett ställningstagande i sak bör vänta till dess att ett fullständigt beslutsunderlag kan presenteras. Utskottet välkomnar de breda direktiven för den nya utredningen, vilken har att utarbeta en långsiktig strategi för den nationella politiken för landsbygdsutveckling (se föregående avsnitt med kompletterande uppgifter). Glesbygdsverkets sammanställning av hanteringen av landsbygdsdimensionen i län och regioner är ett av underlagen för kommitténs arbete. Den första delrapporten från detta arbete pekade på att det är stora skillnader mellan länen när det gäller synen på landsbygdsfrågorna. Utskottet utgår från att dessa skillnader analyseras i det fortsatta arbetet.

Även utvecklingen som kan följa av den ovan nämnda Ansvarsutredningens arbete liksom utvecklingen inom EU har betydelse för ett framtida ställningstagande till landsbygdspolitiken. När det gäller landsbygdspolitikens inlemmande i EU:s jordbrukspolitik vill utskottet peka på risken att landsbygdspolitiken ”drunknar” i den mycket omfattande och tunga jordbrukspolitiken. Det finns enligt utskottets mening ett behov av att värna också de verksamheter på landsbygden som inte hör samman med jordbruksområdet.

Den av utskottet tidigare framförda uppfattningen att alla nu befintliga stödformer kontinuerligt bör ifrågasättas, och med vissa intervaller utvärderas, är fortfarande giltig. Regeringen aviserar i budgetpropositionen att vissa regionalt beslutade företagsstöd skall avvecklas från juli 2005. (De av rege-

ringen aviserade förändringarna jämte motioner i frågan behandlas senare i betänkandet i samband med anslaget 33:1.) För beloppet inom det aktuella anslaget, Allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1), föreslås dock inga större förändringar. Som en kompletterande åtgärd skall Almi Företagspartner AB, som är en central aktör i det regionala systemet för företagsutveckling och har sin främsta uppgift i kreditförsörjning till små och medelstora företag, erbjuda lån med större risktagande i stödområde B. I budgetpropositionen för utgiftsområde 24 Näringsliv förklaras förändringarna i Almis verksamhet närmare. Det konstateras att de aviserade förändringarna innebär en renodling och effektivisering av de statliga insatserna för företagsutveckling på regional nivå.

Trots att ändringar i företagsstöden – såsom exempelvis de här berörda förändringarna – kan medföra övergångsproblem vidhåller utskottet den syn på företagsstöden som redovisats tidigare – senast i betänkande 2003/04:NU2 – att det på sikt är angeläget att minska användningen av olika bidrag inom den regionala utvecklingspolitiken. Det kan vidare erinras om EU:s restriktiva syn på statliga stöd. Enligt kommissionen måste de statliga stöden fortlöpande motiveras och kritiskt undersökas, eftersom statliga stöd har en snedvridande effekt på konkurrensen.

När det gäller övriga i motionerna upptagna inriktningsfrågor som rör stödområdesindelning, företagslokaler i stödområdena, service i glesbygden m.m. har en noggrann redovisning av förhållandena och utvecklingen gjorts under rubriken Vissa kompletterande uppgifter i det föregående. Enligt utskottets mening innebär denna redovisning att några åtgärder inte är påkallade med anledning av dessa yrkanden.

Utskottet vill slutligen erinra om att det inte i första hand är åtgärderna inom utgiftsområde 19 Regional utveckling som bidrar till att uppfylla målen inom den regionala utvecklingspolitiken, utan regionala hänsynstaganden inom andra politikområden. Som framgår av det sagda ligger utskottets syn på inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken i linje med den som redovisats i budgetpropositionen.

Med hänvisning till vad som anförts anser utskottet att riksdagen bör avslå här behandlade motionsyrkanden.

Myndighetsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om förändrad myndighetsorganisation med hänvisning till att det pågående utredningsarbetet med en ny, bredare ansats bör inväntas innan något ställningstagande kan göras i fråga om den framtida organisationen. *Jämför reservationerna 2 (m, fp) och 3 (kd).*

Bakgrund

Inom politikområdet Regional utvecklingspolitik finns myndigheten Glesbygdsvirket. Övriga myndigheter och organ som har uppgifter inom den regionala utvecklingspolitiken är bl.a. länsstyrelserna, de regionala självstyrelseorganen, samverkansorganen, Verket för näringslivsutveckling (Nutek), Verket för innovationssystem (Vinnova), universitet och högskolor, Arbetsmarknadsverket, Banverket, Vägverket, Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) och Arbetslivsinstitutet.

Även Konsumentverket har uppgifter inom området dels genom uppdraget att testa nya lösningar inom det kommersiella serviceområdet, dels genom utvecklandet av servicedatabasen i samarbete med Glesbygdsvirket.

Motionerna

Glesbygdsvirket bör avvecklas, anför Moderata samlingspartiet i motion 2004/05:N374 (m) och menar att dess uppgifter bör föras över på Nutek. Den nuvarande ordningen leder till en olycklig uppsplittring av ansvaret för regionalpolitiken hävdar motionärerna.

I kommittémotion 2004/05:N254 (fp) framförs att det finns all anledning att överväga en förändring av myndighetsstrukturen i fråga om landsbygdsutveckling. Motionärerna skulle vilja att de funktioner inom Jordbruksverket, Fiskeriverket och Skogsstyrelsen som är viktiga ur ett näringspolitiskt perspektiv sammanförs till ett gemensamt verk för landsbygden och de areella näringarna. Detta skulle innebära en renodling i förhållande till nuvarande myndighetsstruktur. Enligt motionärerna får det nya verket under inga omständigheter bli ett organ för opinionsbildning som det nuvarande Glesbygdsvirket.

I motion 2004/05:N414 (fp) pläderas för en glesbygdombudsman, som skall stödja glesbygdens invånare, företagare och anställda och skydda den servicegaranti som varje ort i Sverige kan kräva. Det kan gälla infrastruktur, vägar, IT, postservice, skola, vård, omsorg m.m.

I motion 2004/05:N407 (kd) framförs uppfattningen att det är dags att byta namn på Glesbygdsvirket till Landsbygdsverket. Syftet är att svara för landsbygdspolitik, vilket inte är synonymt med regionalpolitik eller glesbygdspolitik. Jämfört med Glesbygdsvirket bör det nya Landsbygdsverket ges utökade befogenheter och möjligheter till inflytande över den nationella politiken. En uppgift bör vara att följa upp de landsbygdspolitiska målen och att genomföra olika pilotprojekt. Det nya verkets generaldirektör bör också ges uppdraget att vara landsbygdombudsman och försvara landsbygdens intressen gentemot andra intressen.

Vissa kompletterande uppgifter

År 2002 tillkallades en särskild utredare (docent Erik Westholm) med uppgift att genomföra en översyn av Glesbygdsvirkets roll och uppdrag inom den nya

regionala utvecklingspolitiken. Utredningens slutbetänkande Mot en ny landsbygdspolitik (SOU 2003:29) överlämnades till regeringen i april 2003.

I utredningens betänkande föreslås ett antal förändringar av Glesbygdsverkets roll men också när det gäller landsbygdspolitiken i stort. Utredningen föreslår att en särskild utvecklingsinriktad landsbygdspolitik införs, frikopplad från den regionala utvecklingspolitiken. Utgångspunkten för landsbygdspolitiken föreslås vara det nationella intresset av en landsbygd som är ekonomiskt livskraftig, som har höga natur- och kulturvärden och som består av socialt välfungerande och levande byar, bygder och orter. Glesbygdsverket föreslås byta namn till Landsbygdsverket och dess anslag bör flyttas från utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling (från år 2004 Regional utveckling) till politikområdet Landsbygdpolitik under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar (under ett departement som skulle kallas Landsbygds- och jordbruksdepartementet). En ny utredning föreslås för att djupare analysera den framtida landsbygdspolitiken med utgångspunkt i två frågor: landsbygden som livsmiljö och den glesa strukturens problem. Bakgrunden till förslaget om en sådan utredning är att det – enligt vad som står i betänkandet – finns en stor brist på överensstämmelse mellan landsbygdens behov och jordbrukspolitiken, som inte omprövats på lång tid.

När det gäller den geografiska prioriteringen föreslås en flexibel definition av lands- och glesbygd. Den särskilda geografiska prioriteringen av Norrlands inland och skärgårdsområden skall enligt förslaget slopas.

Utredningsbetänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I det föregående (s. 23) redovisas direktiven för en ny kommitté som har att utarbeta en långsiktig strategi för den nationella politiken för landsbygdsutveckling. Enligt direktiven skall även myndigheternas roller inom landsbygdpolitiken analyseras. I detta sammanhang hänvisas till nämnda avsnitt.

När det gäller frågan om en glesbygdsombudsman har utskottet ett antal gånger – senast i betänkande 2003/04:NU2 – framhållit att det är av stor vikt att myndighetsorganisationen inom regionalpolitiken, numera den regionala utvecklingspolitiken, fungerar effektivt. Utskottet ansåg det positivt med en genomlysning av Glesbygdsverkets roll i samband med pågående och förestående utrednings- och beredningsarbete. Detta beredningsarbete borde inväntas innan något ställningstagande kan göras i fråga om den framtida organisationen, ansåg utskottet.

Utskottets ställningstagande

Den regionala utvecklingspolitiken har genomgått stora förändringar sedan Glesbygdsverket inrättades i början av 1990-talet. Någon mer djupgående genomgång av myndighetens verksamhet har dock inte genomförts. Mot denna bakgrund anser utskottet att det är positivt att en genomlysning av Glesbygdsverkets roll nu har ägt rum. Som nämnts fortgår beredningsarbetet inom Regeringskansliet samtidigt som en ny utredning om den nationella politiken för landsbygdsutveckling har kommit i gång. När det gäller myn-

dighetsfrågorna är det inte enbart Glesbygdsverket som står i fokus utan inriktningen är att se på ”myndigheternas roller och former för samarbete”. Utskottet anser att resultaten från det pågående arbetet – med den nya, bredare ansatsen – bör inväntas innan något ställningstagande kan göras i fråga om den framtida organisationen.

Liksom tidigare vill utskottet framhålla att det är av stor vikt att myndighetsorganisationen inom den regionala utvecklingspolitiken fungerar effektivt. Utskottet har inte ändrat uppfattning på denna punkt. Med det sagda avstyrker utskottet här aktuella motionsyrkanden.

Utlokaliseringsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå samtliga motionsyrkanden med hänvisning till att nu gällande principer för utlokalisering av statliga myndigheter bör följas. *Jämför reservation 4 (m, fp, kd, c).*

Motionerna

Enligt motionärerna i motion 2004/05:N270 (s) bör regeringen utreda vilka statliga verksamheter som kan omlokaliseras från de snabbt växande storstadsområdena. Vidare bör regeringen se till att regionalpolitiska mål följs vid bildande av nya verk och myndigheter.

I motion 2004/05:N335 (s) förklaras att koncentration av statlig verksamhet till få orter minskar medborgarnas tillgång till samhällsservice. Det finns dock ett tydligt uppdrag beträffande statliga myndigheter att regionalpolitisk hänsyn skall tas vid lokalisering och omorganisation. För trovärdigheten krävs en tydlig markering i regleringsbrev och direktiv för de statliga myndigheterna.

I motion 2004/05:N292 (s) hävdas att det krävs ytterligare och tydligare anvisningar från regeringen när det gäller att få myndigheterna att ta ett klart ansvar för att nå målen i den regionala utvecklingspolitiken. Om detta inte sker kommer centraliseringen av de statliga myndigheterna att fortgå, varnar motionärerna; all statlig verksamhet lokaliseras då allt längre bort från glesbygdens medborgare.

I motion 2004/05:N446 (s) trycker motionärerna på att det är viktigt att alltid ha ett regionalpolitiskt perspektiv när beslut fattas om förläggningen av anstaltsplatser, verk och myndigheter. Annars skapas hinder för kommuner och landsting att uppfylla de politiska målen.

I motion 2004/05:N229 (fp, m, kd) erinras om att frågor om lokalisering av statlig verksamhet som är av större vikt eller på annat sätt av principiellt intresse bör underställas riksdagen. Enligt motionärerna har inte regeringen följt detta riksdagsbeslut.

I kommittémotion 2004/05:N254 (fp) sägs att undersökningar visat att tidigare utlokaliseringar från Stockholm inte har gett den effekt som önskats. Därför bör befintliga myndigheter inte utlokaliseras i fortsättningen, argumenterar motionärerna. De är däremot positiva till en fortsatt lokalisering av statliga myndigheter till andra delar av landet, i den mån frågan gäller nya myndigheter.

Enligt motionären till motion 2004/05:N315 (fp) bör orter som drabbas av nedläggningar inom t.ex. försvarsmakten snarast kompenseras genom utflyttning av arbetsplatser från överetablerade orter som t.ex. Stockholm. Kompetens och lokaler är dyrare i storstäderna. Bland annat bör Värmland och Jämtland snarast komma i åtnjutande av stora utlokaliseringar. De samhällliga konsekvenserna av koncentrationen av statliga verk och styrelser till Stockholmsområdet bör utredas.

Motionärerna till motion 2004/05:N368 (fp) understryker att Sveriges regioner inte fått samma förutsättningar när det gäller lokalisering av statliga verk och myndigheter. Om ett statligt verk lokaliseras till en ort medför detta inte bara ett ökat inflytande utan också ett större utbud av arbetstillfällen och ett ökat skatteunderlag. Nya myndigheter lokaliseras ibland i Stockholms omedelbara närhet, vilket kan uppfattas som ett sätt att kringgå reglerna. Enligt motionärerna måste de samhällliga konsekvenserna av en koncentration av statliga verk till Stockholmsområdet utredas.

I motion 2004/05:N301 (v) framhålls att omlokalisering av statlig verksamhet kan vara ett verktyg för att främja både en myndighets utveckling och den regionala utvecklingen i Sverige. Vid varje beslut om ny- eller omlokalisering krävs noggranna överväganden enligt Vänsterpartiet. En utgångspunkt bör vara att myndigheterna även efter en sådan lokalisering kan utföra sina arbetsuppgifter effektivt. Samtidigt måste stor hänsyn tas till de anställda och deras familjer i samband med omlokalisering. En omlokaliseringsplan på fem eller tio års sikt bör utarbetas och kombineras med bl.a. medflyttarstöd.

I motion 2004/05:N323 (v) pläderas för krafttag och konkreta åtgärder för att en rimlig regional balans skall kunna uppnås i framtiden. I utflyttningsskommuner ökar äldreomsorgen i omfattning samtidigt som den egna skattekraften minskar. Inom flera politikområden innebär förslagen ofta att verksamheter flyttas från periferin till centrum. Alla förslag och initiativ från regeringen måste därför innehålla en regionalpolitisk analys med konsekvensbeskrivningar, anser motionären.

I vissa motioner framhävs behovet av omställningsprogram eller andra lokaliseringsåtgärder i särskilda regioner eller kommuner. Dessa motioner redovisas länsvis eller motsvarande på nästa sida.

LÄN/REG.	MOTION	BEHOV AV ÅTGÄRDER
Kalmar	2004/05:N385 (s)	Regeringen måste leva upp till riksdagens uttalade mål vid lokalisering. Kalmar har en alltför låg andel statligt sysselsatta.
	2004/05:N289 (c)	De riktlinjer som riksdagen upprepat ang. lokalisering av statliga myndigheter bör följas. Minst sju myndigheter, 2 500 årsarbetstillfällena, bör utlokaliseras till Kalmar under den kommande femårsperioden.
Västsverige	2004/05:N207 (m)	Ett nationellt miljöteknikcentrum bör lokaliseras till Västra Götaland, där många människor och företag är engagerade i hållbar utveckling.
	2004/05:N229 (fp, m, kd)	<i>yrk. 1.</i> Behov av en arbetsmarknad för samhällsvetare även i Göteborg. <i>yrk. 2.</i> Alltför få statliga myndigheter har sina huvudenheter i Göteborg. <i>yrk. 3.</i> Göteborg skall inte uteslutas som lokaliseringsort; alla orter utanför Stockholm som inte är välförsedda med statliga myndigheter är lämpliga orter. <i>yrk. 4.</i> Fler huvudenheter för statliga myndigheter bör lokaliseras till Göteborg.
	2004/05:N401 (fp)	<i>yrk. 13.</i> Det är en snedfördelning att Göteborg har en handfull statliga verk, medan Stockholmsregionen har 135. Denna snedfördelning måste rättas till.
Västmanland	2004/05:N231 (kd)	Statliga myndigheter till Västerås effektiviserar resandet och medför positiva effekter.
Västerbotten	2004/05:N372 (s)	Ett nytt svenskt miljöteknologiceentrum, Swentec AB, bör etableras i Skellefteå med stöd av Umeå och Luleå universitet.
Norrland	2004/05:N257 (c)	<i>(yrk. 2)</i> Statliga arbetstillfällena bör omlokaliseras från huvudstadsregionen till Norrland och andra delar av landet. En utflyttning av 50 000 statliga årsarbetstillfällena under den närmaste tioårsperioden är en lämplig målsättning.

Vissa kompletterande uppgifter

År 1990 lade riksdagen fast vissa principer för lokalisering av statlig verksamhet. I arbetsmarknadsutskottets betänkande (bet. 1989/90:AU13) uttalades bl.a. att omlokalisering men kanske framför allt decentralisering är viktiga inslag i strävandena att åstadkomma en balanserad regional utveckling. Enligt arbetsmarknadsutskottet bör en fortlöpande prövning ske av förutsättningarna för en decentralisering av verksamheter. En utgångspunkt är att myndigheterna även efter en omlokalisering eller decentralisering skall kunna fullgöra sina arbetsuppgifter effektivt. Vidare uttalades att också andra orter än stödjepunkterna, särskilt i sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden, kan komma i fråga för lokalisering.

I arbetsmarknadsutskottets betänkande 1996/97:AU2 från hösten 1996, preciserades principerna något. Möjligheterna att placera myndigheter i länscentrum eller vissa andra orter i eller i anslutning till nationella regionalpolitiska stödområden bör alltid i första hand övervägas. Vidare uttalade arbetsmarknadsutskottet att en alternativ lokalisering kan vara orter eller regioner där statlig verksamhet läggs ned eller som i övrigt är mindre väl försörjda med sådan verksamhet. I vart fall bör en annan lokaliseringsort än Stockholm övervägas. En utgångspunkt skall dock vara att myndigheterna även efter en sådan lokalisering skall kunna utföra sina arbetsuppgifter effektivt. Enligt arbetsmarknadsutskottets uppfattning bör frågor om lokalisering av statlig verksamhet som är av större vikt eller på annat sätt av principiellt intresse underställas riksdagen. På arbetsmarknadsutskottets förslag riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen av denna innebörd.

Hösten 1998 övertog näringsutskottet beredningsansvaret i riksdagen för de regionalpolitiska frågorna inklusive utlokaliseringsfrågor. De fastlagda principerna ändrades inte vid näringsutskottets övertagande av ansvaret för de regionalpolitiska frågorna.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om utlokalisering av statliga arbetstillfällen, bl.a. i ett brett perspektiv i samband med frågan om utvecklingsprogram för kommuner med särskilda omställningsproblem (skr. 1999/2000:33, bet. 1999/2000:NU10). Ett enhälligt utskott konstaterade i nämnda betänkande att det förelåg principer för såväl myndighetslokalisering som beslutshandlingen i sådana ärenden och att det efter år 1996 inte har funnits krav på att ändra de nämnda principerna. Innebörden är bl.a. att riksdagen kan förvänta sig att regeringen underställer lokaliseringsärenden som är av större vikt eller på annat sätt av principiellt intresse för riksdagens ställningstagande.

I sitt motionsbetänkande 2002/03:NU8 anförde utskottet att det i likhet med regeringen ansåg att fler statliga arbeten bör placeras utanför Stockholm och de andra storstadsregionerna och att lokaliseringen av statliga myndigheter är en viktig framtidsfråga.

Den nu planerade omställningen av Försvarsmaktens verksamhet, som redovisas i propositionen om vårt framtida försvar (prop. 2004/05:5), kommer att leda till nedläggningar av militär verksamhet i vissa lokala arbetsmarknadsregioner (LA-regioner). De mest berörda regionerna är enligt förslaget Östersund, Arvidsjaur, Karlstad/Kristinehamn och Gotland. Utöver andra insatser för ökad konkurrenskraft, hållbar tillväxt och sysselsättning i dessa regioner förklarar regeringen i propositionen sin avsikt att genomföra betydande ny- och omlokaliseringar av statliga arbetstillfällen till dessa regioner. Regeringen avser också att bjuda in de statliga bolagen till en dialog kring frågan om ett omställningsarbete.

I skrivelsen 2004/05:42 återkallar regeringen en del av nämnda försvarsproposition – dock inte den del som här har beskrivits. Samtidigt lade regeringen fram en ny proposition (prop. 2004/05:43) om Försvarsmaktens grundorganisation med förslag till beslut i linje med vad som skisserades i den föregående propositionen.

Propositionsförslagen jämte motionerna behandlas av försvarsutskottet, vars betänkande i ärendet behandlas av riksdagen den 15 december 2004 enligt nuvarande planering.

Regeringen har uppdragit åt f.d. riksdagsledamoten Jan Bergqvist att överväga och föreslå lämpliga lokaliseringar av statliga arbetstillfällen till de lokala arbetsmarknadsregionerna Östersund, Arvidsjaur, Karlstad/Kristinehamn och Gotland (regeringsbeslut N2004/7123/RUT).

Enligt uppdragsdirektiven skall förutsättningarna för omlokalisering prövas utifrån bl.a. följande utgångspunkter:

- verksamheter som passar in i arbetsmarknaden, näringsstrukturen, den demografiska profilen m.m. i respektive LA-region eller bedöms kunna påverka dessa i önskad riktning,
- verksamheter som på grund av den samlade kompetensförsörjningen, bl.a. åldersstrukturen inom myndigheten eller andra skäl står inför betydande förändringar av verksamheten,
- verksamheter som är möjliga att avskilja från övrig verksamhet inom berörda myndigheter utan att särlokaliseringen medför omfattande nackdelar,
- omlokaliserade myndigheter skall kunna fullgöra sina arbetsuppgifter effektivt.

Utredaren skall enligt uppdraget särskilt analysera och överväga vilka, hela eller delar av, statliga verksamheter som skulle kunna vara lämpliga att lokalisera till LA-regionerna Östersund, Arvidsjaur, Karlstad/Kristinehamn eller Gotland. Han skall bl.a. studera de verksamheter som redan är lokaliserade till dessa regioner genom sin regionala organisation, bl.a. när det gäller Arbetslivsinstitutet, Arbetsmarknadsverket, Försäkringskassan och Kronofogdemyndigheterna. Utredaren skall också utreda lämpligheten av omlokalisering av, hela eller delar av, Konkurrensverket, Konsumentverket, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Statens Folkhälsoinstitut och Statens Strålskydds-

institut. Uppdraget kan efter samråd med Regeringskansliet (Näringsdepartementet) komma att omfatta även andra statliga verksamheter.

Uppdraget skall redovisas löpande till Näringsdepartementet, och slutredovisas senast den 15 januari 2005. Regeringen avser enligt uppgift att återkomma i vårpropositionen år 2005 med konkreta bedömningar och förslag utifrån utredarens uppdrag.

Utlokalisering av statlig verksamhet har också tagits upp i frågor i riksdagen under sommaren och hösten 2004.

I juli 2004 ställde Birgitta Sellén (c) en fråga (fr. 2003/04:1432) till statsminister Göran Persson om förklaringen till att regeringen inte fullföljt sitt löfte till Sollefteå om att placera 300 statliga jobb och lika många privata i Sollefteå kommun med omnejd, som en kompensation för de tidigare förlorade arbetstillfällena i samband med försvarsuppgörelsen år 1999. Statsrådet Ulrica Messing svarade att det genomförda omställningsarbetet i bl.a. Sollefteå på många sätt varit framgångsrikt och lagt en grund för en framtida positiv utveckling. Eftersom utvecklingsprogrammet för kommuner med särskilda omställningsproblem formellt avslutades vid halvårsskiftet 2004 går utvecklingsarbetet enligt statsrådet nu in i en ny fas. I den mån ytterligare insatser är motiverade kommer de att genomföras inom ramen för ordinarie åtgärder. I samtliga län skall regionala utvecklingsprogram utarbetas. Regeringen har påtalat vikten av att dessa program tar hänsyn till lokala utvecklingsförutsättningar.

Cecilia Wigström (fp) ställde en fråga (fr. 2004/05:102) om utredning av utlokalisering av statliga verk och hävdade att Göteborg länge varit förfördelad. Enligt statsrådet Ulrica Messings svar innebär de planerade förändringarna av Försvarsmaktens grundorganisation en i stort sett oförändrad volym av årsarbetskrafter för Göteborgsregionens del. Därför avsåg inte statsrådet att vidta några åtgärder för att Göteborg skall omfattas av uppdraget till Jan Bergqvist. För de drabbade individerna finns det dock en särskild beredskap inom ramen för arbetsmarknadspolitiken.

Statsrådet Barbro Holmberg svarade Marie Nordén (s) i fråga om Migrationsverkets regionalpolitiska ansvar (fr. 2004/05:107). Statsrådet redogjorde för den inträdda minskningen av antalet asylsökande, vilket gör att kapaciteten i mottagningsverksamheten trappas ned. Nu aktuell statistik från Migrationsverket visade på en planerad minskning med ca 3 800 platser. Fördelningen av denna minskning mellan region Nord (från Gimo och norrut) och övriga delar av landet är 47 respektive 53 %. Statsrådet utgick från att det regionala perspektivet beaktas i Migrationsverkets verksamhet.

Som svar på fråga (fr. 2004/05:74) från Lennart Gustavsson (v) i fråga om insatser för att möta konsekvenser av förändrad statlig verksamhet har statsrådet Ulrica Messing svarat i början av oktober 2004. Statsrådet har därvid valt att besvara frågan utifrån de planerade förändringarna i Försvarsmaktens grundorganisation (prop. 2004/05:5). Ett särskilt omställningsarbete inleds för att stödja de mest berörda regionerna, meddelade statsrådet. Till grund för detta ligger det omfattande arbete som redan bedrivs inom ramen bl.a. för den

regionala utvecklingspolitiken, näringspolitiken och arbetsmarknadspolitiken. Vidare informerades att regeringen uppdragit till landshövdingarna vid Länsstyrelserna i Jämtlands, Norrbottens, Värmlands och Gotlands län att, i nära samråd med andra viktiga aktörer, föreslå lämpliga åtgärder för ökad konkurrenskraft, hållbar tillväxt och sysselsättning. Därutöver har regeringen uppdragit till särskilda kontaktpersoner att, för regeringens räkning, följa och aktivt delta i länsstyrelsens arbete. Kontaktpersonens fokus skall vara det lokala näringslivets dynamik, samverkan och förnyelse. Statsrådet tog vidare upp den utredning som leds av f.d. riksdagsledamoten Jan Bergqvist (se ovan).

Regeringen beslutade hösten 2003 om en ny förordning om regionalt utvecklingsarbete (SFS 2003:595). Statliga myndigheter har där givits ett tydligt ansvar att verka för att målet för den regionala utvecklingspolitiken uppnås. Bland annat skall statliga myndigheter i god tid samråda med länsstyrelsen om de avser att minska eller dra in service i glesbygds- eller landsbygdsområden eller fatta beslut som är av väsentlig betydelse för den regionala utvecklingen i ett län. Vid överväganden om verksamhetsminskningar skall statliga myndigheter, särskilt i de nationella stödområdena och EG:s strukturfondsområden, i samråd med länsstyrelsen och tillsammans med andra berörda myndigheter, kommuner, landsting och privata intressenter, undersöka möjligheten att genom samordning eller samverkan upprätthålla eller utveckla verksamheten inom området. För att minska verksamheten på orter i de nationella stödområdena eller EG:s strukturfondsområden bör det finnas särskilda skäl.

I slutet av oktober 2004 beslutade regeringen att ge samtliga länsstyrelser i uppdrag att gemensamt föreslå hur länsstyrelsernas samordning av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet bör vidareutvecklas och preciseras. För att främja den regionala utvecklingen och för att öka effektiviteten i de statliga insatserna är det viktigt att staten agerar samordnat. En tydlig och effektiv statlig samordning är också viktig för att tydliggöra statens regionala ansvar i de län där samverkansorgan och regionala självstyrelseorgan har övertagit vissa regionala utvecklingsfrågor från staten.

Enligt direktiven för uppdraget bör länsstyrelsens förslag särskilt belysa följande:

- hur roller och ansvarsfördelning mellan berörda myndigheter kan göras tydligare,
- vilka uppgifter som samordningsansvaret bör innehålla och hur de bör utföras för att främja det regionala utvecklingsarbetet och öka effektiviteten i de statliga insatserna,
- eventuella hinder, både organisatoriska och kompetensmässiga, som bör undanröjas för att samordningsansvaret skall kunna utvecklas på ett strategiskt önskvärt sätt,

- framgångsfaktorer, både organisatoriska och kompetensmässiga, som bidrar till och bör främjas så att samordningsrollen fungerar på ett effektivt sätt.

Samtliga länsstyrelser skall medverka i uppdraget som samordnas av länsstyrelserna i Örebro och Västerbottens län. En lägesrapport skall lämnas till Finansdepartementet den 1 mars 2005. Uppdraget skall slutredovisas den 30 november 2005.

I Kommittéhandboken (Ds 2000:1) finns riktlinjer till stöd för bl.a. kommittéordförande och särskilda utredare angående regler för lokalisering av nya myndigheter och omorganisation av myndigheter. Bland annat skall det finnas bärande skäl för att Storstockholm skall föreslås som lokaliseringsort vid lokalisering av nya myndigheter och verksamheter. Huvudregeln är att varken Stockholm eller andra storstäder skall väljas för nya verksamheter.

Utskottets ställningstagande

De nu gällande principerna för utlokalisering av statliga myndigheter, vilka redovisats ovan, utgår enligt utskottets uppfattning från kriterier som bör ge vägledning vid överväganden om lokalisering av nya myndigheter eller enheter. Möjligheterna att placera myndigheter i länscentrum eller vissa andra orter i eller i anslutning till nationella regionalpolitiska stödområden bör alltid i första hand övervägas. Alternativ lokalisering kan vara orter eller regioner där statlig verksamhet läggs ned eller som i övrigt är mindre väl försörjda med sådan verksamhet. I vart fall bör en annan lokaliseringsort än Stockholm övervägas. När det är fråga om en omlokalisering innebär kriterierna vidare att myndigheten också efter omlokaliseringen skall kunna utföra sina arbetsuppgifter effektivt. Enligt utskottets mening är principerna ändamålsenliga.

En utgångspunkt är att riksdagen kan förvänta sig att regeringen underställer riksdagen ärenden om lokalisering av statlig verksamhet som är av större vikt eller på annat sätt av principiellt intresse för bedömning och beslut. Självklart föreligger alltid möjligheten för utskott och riksdag att göra bedömningen att det inte finns skäl för riksdagen att ta ställning i ett lokaliseringsärende.

I flera motioner, bl.a. motion 2004/05:N292 (s), indikeras att anvisningarna från regeringen är otydliga när det gäller att få myndigheterna, t.ex. myndigheter med en regional organisation, att ta ett klart och tydligt ansvar för att nå målen i den regionala utvecklingspolitiken. Exempel ges på att det regionalpolitiska perspektivet kan ha saknats vid omorganisationer. Utskottet välkomnar därför det ovan beskrivna nya regeringsuppdraget till länsstyrelserna att vidareutveckla och precisera myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet.

Problemen i utflyttningsorter tas upp i motion 2004/05:N323 (v), där motionären kräver en regional konsekvensbeskrivning i fråga om förslag som rör statlig verksamhet. Det ovan beskrivna arbetet inom Ansvarskommittén omfattar att analysera och bedöma konsekvenser av de statliga myndigheternas

skilda regionala indelning för samordning och ett samlat statligt agerande. Utskottet utgår från att kommittén följer reglerna enligt kommittéförordningen (1998:1474). Enligt 15 § skall – om förslagen i ett betänkande har betydelse för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet eller för små företags arbetsförutsättningar m.m. – konsekvenserna i det avseendet anges i betänkandet.

I flera här aktuella motioner finns önskemål som på olika sätt skulle leda till förändringar i lokaliseringsfrågorna. Utskottet är medvetet om att det finns ett stort intresse för ut- och omlokalisering och anser att lokaliseringsfrågan är en viktig framtidsfråga.

Sammanfattningsvis anser utskottet att de nu gällande principerna för utlokalisering av statliga myndigheter bör följas i överensstämmelse med de grunder som riksdagen uttalat. Samtidigt måste det finnas en öppenhet för att nya infallsvinklar och utredningsresultat på sikt kan visa på nya vägar.

Med hänvisning till vad som anförts anser inte utskottet att det finns behov av något uttalande från riksdagens sida med anledning av de nu aktuella motionsyrkandena. De avstyrks således.

EG:s nuvarande struktur- och regionalpolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om EG:s nuvarande struktur- och regionalpolitik med hänvisning till vidtagna åtgärder och informationsinsatser.

Propositionen

De samlade programdokumenten styr användningen av EG:s strukturfondsmedel. Målen för EG:s nuvarande strukturfondspolitik har redovisats tidigare under flera år, senast i betänkande 2003/04:NU2, till vilket hänvisas. Resultatindikatorer under perioden 2000–2006 är antalet nya och bevarade arbetstillfällen uppdelat på kvinnor och män samt antalet nystartade företag uppdelat på kvinnor och män. Regeringen avser att noggrant följa upp utvecklingen av programmen för perioden 2000–2006.

Halvtidsutvärderingar har genomförts för samtliga målprogram och gemenskapsinitiativ. I utvärderingarna konstateras att inriktningen på och verksamheten i projekten i allt väsentligt svarar mot programmets intentioner. När halva programtiden återstår har större delen av medlen intecknats genom projektbeslut. De justeringar som gjorts med anledning av utvärderingen gäller i de flesta fall ändrade arbetsformer för att bättre integrera miljöhänsyn och jämställdhet i projektens verksamhet samt ändringar i syfte att göra programmet mer flexibelt.

I halvtidsutvärderingen av Leader+ konstateras att programmets mest påtagliga resultat är det goda samarbetet över sektorsgränserna mellan offentliga sektorn, näringslivet och ideella organisationer.

Motionerna

Motionärerna bakom motion 2004/05:N268 (s) konstaterar att Sveriges kommuner ofta är medfinansierare vid beviljande av strukturfondsprojekt. Eftersom pengarna betalas ut i efterskott mot specificerad redovisning kan medfinansieringen innebära en stor likviditetsförsämring för en utflyttningsskommun. Motionärerna utgår från att regeringen följer frågan och vidtar erforderliga åtgärder.

I motion 2004/05:N369 (s) betonas att Sverige måste bli betydligt mer aktiv i arbetet med att söka och finna regionala partner för olika samarbeten. Medborgarnas intresse för EU-arbetet borde stimuleras genom att göra information om EU mer tillgänglig ute i landets kommuner. Enligt motionärerna skulle resultatet av de samlade svenska ansträngningarna i EU-arbetet bli bättre om de svenska aktörerna samlades med jämna mellanrum i syfte att få ett ökat informationsutbyte.

Enligt vad som sägs i motion 2004/05:N205 (m) upplyses en resenär i EU:s andra medlemsländer – men nästan aldrig i Sverige – om vilka projekt som EU bidragit till, t.ex. genom skyltar vid ett brobygge. För att bättre förankra EU i svenskarnas medvetande bör enligt motionären alla projekt där EU bidrar med pengar förse med EU-skyltar.

Vissa kompletterande uppgifter

Likviditetsförsämring för små kommuner i samband med strukturfondsprojekt har tagits upp som ett problem i motion 2004/05:N268 (s).

Förfarandet att EU-bidraget inte betalas ut förrän projektägaren har upparbetat kostnader och redovisat dessa styrs av en förordning från juni 2003 (EG/1145/2003). Om projektägarna lämnar in sina rekvisitioner till utbetalande myndighet flera gånger under projektets gång, kan ett jämnare flöde av medel erhållas. En jämn och hög utbetalningstakt gynnar också systemet i sin helhet. Enligt uppgift är problemet i Sverige i första hand att kommunerna inte frekvent rekvirerar strukturfondsmedel för upparbetade kostnader i sina projekt.

Det är de utbetalande myndigheterna och övervakningskommittéerna som har ansvaret att följa bl.a. likviditetsfrågan inom sina områden. Hittills har likviditetsproblem enligt uppgift inte varit uppe till behandling i någon övervakningskommitté.

När det gäller ”skyltning” av EU:s strukturfondsprojekt gäller vissa regler enligt rådets förordning (EG/1260/1999) av den 21 juni 1999 om allmänna bestämmelser för strukturfonderna. I artikel 46 föreskrivs åtgärder för information och offentlighet om strukturfondernas insatser. Förvaltningsmyndigheten har ansvaret för att stödformerna får offentlighet och att det även informere-

ras om resultatet av stöden. Kommissionen har tagit upp informationsåtgärderna i sin förordning (EG/1159/2000) av den 30 maj 2000. Enligt tillämpningsföreskrifterna (i bilaga till nämnda förordning) krävs olika informationsåtgärder som riktas dels mot aktörer och företag, dels mot allmänheten. Vid investeringar i infrastruktur till en kostnad som överstiger tre miljoner euro (lägre belopp för fiskeåtgärder) skall det för allmänhetens information sättas upp skyltar på platsen och sedermera, när arbetet har slutförts, fasta minnestavlor. För skyltarnas och minnestavlornas utseende och text finns närmare anvisningar i tillämpningsföreskrifterna.

Enligt uppgift ingår i strukturfondsdelegationernas uppföljningsarbete kontroll av informationen om projekten. Vidare kontrollerar övervakningskommittéerna skyltarna vid sina projektbesök, liksom även kommissionen och revisionen vid granskning av projekten.

Annan information om projekten ges bl.a. vid projektmässor, då alla projekt som bedrivs inom ett område får möjlighet att visa upp sig för en bredare publik. Vid dessa tillfällen har även projektledarna inom området goda möjligheter att samlas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med vad som anförs i ett par av de här aktuella motionerna att det är viktigt med information om EU, EU:s verksamhet och inte minst resultaten av denna verksamhet. Utskottet kan konstatera att det finns både regelverk och informationskanaler av det slag som efterfrågas i motionerna. Insatserna med skyltningen av EU-projekten, projektmässor och annan informationsverksamhet förtjänar att bli uppmärksammade.

Som beskrivits ovan styrs EU-bidragens utbetalningar av en EG-förordning. Samtidigt som kravet på att t.ex. en kommuns kostnader skall redovisas innan medel betalas ut, finns det möjligheter för en projektägare (t.ex. en kommun) att lämna in rekvisitioner till utbetalande myndighet flera gånger under projektets gång och därigenom få ett jämnt flöde av pengar under projektets gång. I fråga om problemet med likviditetssvaga kommuner, vilket tagits upp i motion 2004/05:N268 (s), vill utskottet än en gång erinra om möjligheterna för kommunerna att få betalt för erlagda utgifter successivt under projektens gång. Dessa möjligheter bör utnyttjas bättre.

Med det anförda avstyrker utskottet de här aktuella motionerna.

EG:s framtida sammanhållningspolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett par motionsyrkanden om EG:s framtida sammanhållningspolitik med hänvisning till att yrkandena har en annan inriktning än den som utskottet vill framhäva.

Propositionen

Kommissionen lämnade i februari 2004 sitt förslag till finansiellt perspektiv för perioden 2007–2013 i ett utvidgat EU med 27 medlemsstater. Där ingick ett förslag till utgiftsnivå för sammanhållningspolitiken. I den tredje rapporten om ekonomisk och social sammanhållning från februari 2004 lämnade kommissionen sitt förslag till en reformerad sammanhållningspolitik. Den framtida politiken föreslås vara inriktad på konvergens, konkurrenskraft och gränsoverskridande samarbete.

Huvuddelen av resurserna bör gå till tillväxt och jobbskapande i de minst utvecklade regionerna (till stor del i de nya medlemsländerna). För övriga regioner bör konkurrenskraft och sysselsättning stärkas i enlighet med Lissabonagendan. Sverige hävdar tillsammans med Tyskland, Frankrike, Storbritannien, Nederländerna och Österrike att en total utgiftsnivå på 1 % av EU:s samlade bruttonationalinkomst (BNI) väl rymmer de utgifter som unionen finner angelägna. Detta kräver dock tydligare prioriteringar och en avsevärt lägre utgiftsnivå för sammanhållningspolitiken än de 0,41 % av BNI som kommissionen föreslagit.

Enligt regeringen måste sammanhållningspolitiken koncentreras på de medlemsstater som har störst behov av stöd; relativt välmående medlemsstater bör själva utjämna de regionala skillnaderna inom sina länder.

Sverige välkomnar den av kommissionen föreslagna förstärkningen av samarbetet över nationsgränser och då inte minst sjögränser. Ett svenskt krav – som inte tillgodosetts i kommissionens förslag – är att de extremt glesbefolkade områdena i norra Sverige placeras under det föreslagna konvergensmålet, vilket skulle motsvara bibehållen mål 1-status. Allmänt eftersträvar Sverige en begränsning av företagsstödens omfattning inom EU.

Motionerna

I motion 2004/05:N263 (s) anförs att sammanhållningspolitiken med EU:s mål 2 för närvarande spelar en viktig roll för Bergslagen. Motionärerna anser att behovet av långsiktiga insatser i Bergslagen är mycket stort. Därför – argumenterar motionärerna – är det nödvändigt med ett fortsatt, kraftfullt stöd till området också när det nya sammanhållningsprogrammet träder i kraft efter år 2006.

I motion 2004/05:N403 (fp, kd, m, c) betonas att det är viktigt för hela Sverige att Skåne har en hög profil inom den större nordeuropeiska regionen bestående av södra Sverige, Danmark, norra Tyskland och Polen. Region Skåne borde därför erhålla resurser för att initiera samarbete mellan regionen och de nya medlemsländerna.

Vissa kompletterande uppgifter

Den 14 juli 2004 presenterade kommissionen sina förslag till förordningar på strukturfondsområdet. Det gäller dels den generella förordningen med allmänna bestämmelser för de tre fonderna, dels tre särskilda förordningar. Det

är förordningen för Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska regionala utvecklingsfonden. Därtill föreslås en ny förordning som skall underlätta genomförandet av gränsöverskridande samarbete. Förslagen följer i allt väsentligt den inriktning som föreslogs i den tredje sammanhållningsrapporten. Förslagen behandlas nu i rådsarbetsgruppen för strukturfonderna.

Under sommaren 2005 förväntas beslutet om det finansiella perspektivet och senare under året beslutet om de olika strukturfonds-förordningarna. Tidsplanen innebär att förberedelserna för programmen pågår under år 2006. Det nya finansiella perspektivet och den nya programperioden startar år 2007.

Utskottets ställningstagande

Utskottet följer noggrant utvecklingen och förslagen när det gäller EG:s sammanhållningspolitik. Den genomförda utvidgningen av unionen är en viktig faktor att ta hänsyn till i detta sammanhang. Inte minst gäller det att beakta den stora ökningen av sociala, ekonomiska och regionala skillnader som följer av utvidgningen. Liksom föregående år anser utskottet att behovet av en ökad effektivitet när det gäller användningen av strukturfondsmedlen bör vara en drivkraft i sammanhållningspolitiken. Beslutsfattandet måste dessutom präglas av långtgående decentralisering, vilket bl.a. innefattar att ett underifrånperspektiv i högre utsträckning bör anläggas.

Sammanhållningspolitiken bör enligt utskottets mening i huvudsak fokuseras på de nya medlemsstaterna som har störst behov av stöd. Liksom tidigare är det befogat att fråga sig om det är rimligt att EU skall spendera stora summor för att åtgärda skillnader i levnadsstandard och sysselsättning inom relativt välmående medlemsstater. Frågan huruvida länderna själva kan ta detta ansvar kan inte undvikas. Samtidigt som utskottet vill betona vikten av en allmän budgetrestriktivitet, vilket Sverige driver tillsammans med likasinnade medlemsstater, reagerar utskottet starkt mot att nuvarande förslag från kommissionen inte inkluderar de svenska extremt glesbefolkade områdena i konvergensmålet. Detta innebär att Sverige liksom Finland inte skulle få bibehålla motsvarigheten till mål 1-status. Ett sådant resultat bör inte accepteras enligt utskottets mening. Enligt uppgift har Sverige och Finland samma uppfattning i denna fråga.

De här aktuella motionsyrkandena har en annan profil än den som utskottet vill framhäva och bör avslås av riksdagen.

Budgetfrågor

Propositionen

33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder

Anslaget Allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1) disponeras av länsstyrelserna, Nutek och regeringen. Nutek disponerar även medel för beslut som

fattas av regionala självstyrelseorgan och kommunala samverkansorgan. Anslaget föreslås uppgå till 1 499,8 miljoner kronor.

Till anslaget finns ett bemyndigande. Riksdagen har bemyndigat regeringen att under år 2004 låta staten ta på sig ekonomiska åtaganden som – inklusive tidigare gjorda åtaganden – innebär utgifter om högst 3 200 miljoner kronor under åren 2005–2012 (bet. 2003/04:NU2). Regeringen föreslår nu att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2005 ingå ekonomiska åtaganden som innebär utgifter på högst 3 200 miljoner kronor under åren 2006–2013.

Regeringen föreslår att medel från detta anslag anvisas till följande ändamål:

- regionala utvecklingsbidrag,
- landsbygdsbidrag,
- småföretagsstöd,
- sysselsättningsbidrag,
- såddfinansiering,
- ersättning för vissa kreditförluster i stödområde B,
- stöd till kommersiell service,
- regional och central projektverksamhet,
- viss administration, uppföljning och utvärdering av de regionalpolitiska företagsstöden, m.m.,
- äldre regionalpolitiska åtgärder,
- retroaktiva nedsatta socialavgifter samt
- viss central utvecklingsverksamhet, m.m.

I jämförelse med nuvarande ändamål innebär detta vissa förändringar. Det aviseras att regionalt beslutade regionala utvecklingsbidrag skall avvecklas i stödområde B fr.o.m. juli 2005 (utom i Västra Götalands län där försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning pågår). Almi avser därför erbjuda lån med större risktagande i stödområde B, vilket har bedömts kunna leda till ökade kreditförluster om 10 miljoner kronor årligen. Ersättning för dessa kreditförluster kan lämnas från anslaget, vilket bör ske inom ramen för de medel som disponeras av Nutek.

Regionalt beslutade sysselsättningsbidrag skall enligt regeringen avvecklas i stödområde A och B fr.o.m. juli 2005 utom i Västra Götalands län där förlängd försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning pågår.

Småföretagsstödet upphörde vid utgången av år 2001. Beslut om sådant stöd får endast fattas avseende ansökningar som inkommit till länsstyrelsen eller det regionala självstyrelseorganet före den 1 januari 2002.

Medlen för regional projektverksamhet avser även projektmedel som medfinansierar EG:s strukturfondsprogram. En mindre del av anslaget föreslås, liksom för närvarande, få disponeras av regeringen och Nutek för bl.a. viss central utvecklingsverksamhet. Av anslaget avses 36 miljoner kronor användas för att finansiera verksamhet som bedrivs av lokala och regionala resurscentrum för kvinnor, varav 10 miljoner kronor skall användas för basverksamheten.

Även fortsättningsvis bör det vara en uppgift för regeringen att fördela anslaget mellan län och anslagsposter och utfärda de föreskrifter som behövs. Liksom hittills bör svårighetsgraden av de långsiktiga regionala problemen utgöra den huvudsakliga fördelningsnyckeln, med särskilt beaktande av medfinansieringsbehovet för åtgärder inom EG:s strukturfondsprogram och inom ramen för de regionala tillväxtprogrammen.

33:2 Landsbygdslån

Anslaget disponeras av Nutek. Landsbygdslån beviljas av länsstyrelserna och de regionala självstyrelseorganen.

Under år 2003 utbetalades ca 10 miljoner kronor i landsbygdslån och utgiftsprognosen för år 2004 uppgår till ca 15 miljoner kronor. Av anslagssparandet har regeringen genom beslut dragit in ca 48 miljoner kronor.

Regeringen avser att fr.o.m. juli 2005 avveckla landsbygdslånet.

33:3 Transportbidrag

Anslaget disponeras av Nutek enligt förordningen (2000:281) om regionalt transportbidrag. Utgiftsprognosen för år 2004 uppgår till ca 350 miljoner kronor.

33:4 Glesbygdsverket

Anslaget disponeras av Glesbygdsverket. Myndigheten har till uppgift att genom påverkan på olika samhällssektorer verka för goda levnadsförhållanden och utvecklingsmöjligheter för glesbygds- och landsbygdsbefolkningen med tyngdpunkten i skogslänens inre delar samt i skärgårdsområdena.

Som tidigare nämnts har en översyn av Glesbygdsverkets roll och uppdrag inom den nya regionala utvecklingspolitiken resulterat i betänkandet Mot en ny landsbygdspolitik (SOU 2003:29). Betänkandet har remissbehandlats och frågan bereds inom Regeringskansliet.

Utgiftsprognosen för år 2004 uppgår till 25,9 miljoner kronor. Regeringen föreslår ett anslag på 25,9 miljoner kronor för år 2005.

33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006

Anslaget disponeras av länsstyrelserna i Jönköpings, Örebro, Gävleborgs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samt Nutek för utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden avseende programperioden 2000–2006. Regionalfonden finansierar delvis programmen inom målen 1 och 2 (inklusive områden som får bidrag under en övergångsperiod) samt gemenskapsinitiativen Urban och Interreg III i sin helhet.

Utfallet för år 2003 var högre än anslaget beroende på att genomförandet av strukturfondsprogrammen kommit i gång väl och på att utbetalningarna för åren innan varit lägre än beräknat. Anslagssparandet fick därmed tas i anspråk. Utgiftsprognosen för år 2004 uppgår till 1 497 miljoner kronor, vilket

är högre än anslaget på 1 200 miljoner kronor. Även under innevarande budgetår väntas därför anslagssparande tas i anspråk.

Regionalfondsramen för programperioden 2000–2006 beräknas till ca 8 215 miljoner kronor för de svenska programmen. Till och med april 2004 har 46 % av regionalfondsramen utbetalats och 86 % in-tecknats i beslut. Prognosen är att ca 60 % av ramen skall vara utbetald vid årets slut, dvs. att utbetalningstakten förväntas bli hög.

Det råder sedan flera år en betydande differens mellan den verkliga valutakursen och den kurs som skall gälla enligt förordning (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder. Regeringen avser att anpassa kursen i förordningen under år 2005 och föreslå en motsvarande ändring av nivån på anslaget fr.o.m. år 2006 i budgetpropositionen för år 2006.

Anslaget föreslås uppgå till 1 600 miljoner kronor år 2005. Till anslaget finns ett bemyndigande. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2005 besluta om åtaganden som innebär utgifter på högst 3 100 miljoner kronor under åren 2006–2008. Syftet är att anpassa anslaget till ett långsiktigt planerande för de beslutande myndigheterna enligt de intentioner som ligger till grund för EG:s fleråriga strukturfondsprogram.

Inga motionsförslag har väckts när det gäller regeringens förslag till anslag eller bemyndigande.

Godkännande av användning av anslagen 33:1 och 33:5

Enligt regeringens förslag skall anslagen Allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1) och Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006 (33:5), inom ramen för EG:s strukturfondsprogram, få användas till pilotprojekt i form av finansiering av särskilda regionala riskkapitalinsatser i vissa program, genom vilka staten direkt eller indirekt tillskjuter ägarkapital i form av aktier eller motsvarande i enskilda företag.

Som skäl för förslaget redovisas att kommissionen har utformat en allmän politik för främjande av tillgången till riskkapital i gemenskapen. En utvidgning av riskkapitalmarknaderna skulle få en gynnsam effekt på tillväxten och sysselsättningen enligt kommissionen, som argumenterar att många låneinstitut hyser ovilja mot risktagande.

Regeringen bedömer det som värdefullt att komplettera och stimulera den existerande riskkapitalmarknaden i mål 1- och mål 2-områdena för att öka lönsamhet och tillväxt i små och medelstora företag. Det sägs i propositionen att nationella och regionala aktörer (Nutek och länsstyrelserna) har påbörjat utarbetande av en modell till pilotprojekt för särskilda regionala riskkapitalinsatser inom ramen för de båda målområdena. Modellen föreslås innebära att staten direkt eller indirekt tillskjuter ägarkapital, upp till vissa belopp, i form av aktier eller motsvarande i enskilda företag. Regeringen avser att noga följa detta arbete och återkomma till riksdagen med en redogörelse för utvecklingen.

Inga motioner har väckts på detta område.

Motionerna

Bemyndigandesystemet

I motion 2004/05:N346 (fp) sägs att nuvarande regionala utvecklingspolitik med anslaget 33:1 inte fungerar på grund av att det tänkta sambandet mellan bemyndigandenivå och anslag har brutits och möjligheterna till anslagssparande inte längre finns. Situationen kan innebära att ett företag som beviljats stöd för att genomföra en investering i slutändan inte kan få det beslutade beloppet eftersom myndigheten inte har medel inom sitt anslag som möjliggör utbetalning. Enligt motionärerna vore det bättre att ta bort bemyndigandet och i stället ge en fast ram för myndighetens beslutsnivå och därefter låta myndigheten disponera anslagsöverskottet i form av en reservation för att klara framtida utbetalningar. Ett alternativ är att regeringen på annat sätt säkerställer att myndigheten har möjlighet att infria sina förpliktelser.

Bemyndigandesystemet är generellt välmotiverat, hävdas det i motion 2004/05:N358 (c, m, fp, kd). När det gäller anslaget 33:1 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling har systemet emellertid fungerat mindre bra. Ett betydande osäkerhetsmoment har införts eftersom det tänkta sambandet mellan bemyndigandenivå och anslag har brutits upp och de avsedda möjligheterna till anslagssparande inte längre föreligger.

Ett projekt pågår normalt under tre år och ofta sker rekvisition av medel sent i projektet. Det är i varje enskilt ärende omöjligt att veta när pengar kommer att rekvireras, argumenterar motionärerna. Anslagssparandet får högst uppgå till 3 %, vilket kan innebära att en myndighet saknar medel att infria det åtagande som gjorts i enlighet med bemyndigandesystemet. Resultatet kan bli att företag som beviljats stöd för att genomföra en investering i slutfasen inte kan få det beslutade beloppet, eftersom myndigheten inte har tillräckligt med medel inom sitt anslag för att kunna göra utbetalningen. Regeringen bör därför se över bemyndigandesystemet och därvid beakta myndigheternas möjligheter att effektivt stödja företagen inom ramen för det regionalpolitiska stödsystemet.

Aviserade förändringar angående företagsstöden

I motion 2004/05:N417 (fp) motsätter sig motionären regeringens förslag att avveckla regionala utvecklingsbidrag som beslutas på den regionala nivån inom stödområde B. Detta är förödande med hänsyn till den betydelse medlen har när det gäller etablering av nya industrier.

I motion 2004/05:N357 (c, fp, kd) begär motionärerna att regeringen drar tillbaka förslaget att avveckla vissa regionala företagsstöd i stödområdena fr.o.m. juli 2005. Som princip håller motionärerna med om att lån är att föredra framför bidrag i en situation med sund konkurrens. Emellertid hyser de en oro för att företagsetableringar inte blir av i dessa områden om det inte finns sätt att kompensera för företagets merkostnader jämfört med företag i regioner längre söderut med större marknader. Att ersätta stöden med utökade lånemöjligheter från Almi torde enligt motionärerna inte vara realistiskt, eftersom

det skulle bli svårt från risksynpunkt för långgivaren och öka kapitalkostnaderna för företagaren.

Fördelningen av anslaget allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1)

I motion 2004/05:N217 (c, fp, kd, m) redovisas att regeringen har att besluta om fördelning av ekonomiska resurser för de samverkansorgan som övertagit ansvaret för den regionala utvecklingspolitiken. Resurserna tas från anslaget för allmänna regionalpolitiska medel (33:1). För år 2004 gick 40 % av anslaget till samverkansorganen medan länsstyrelserna tilldelades 60 %. Enligt motionärerna bör ansvar och resurser följas åt. Även de länsstyrelseresurser som finns för tjänster motsvarande det aktuella arbetet bör helt överföras till samverkansorganen.

I motion 2004/05:N253 (c, fp) anförs att Kalmar län bör få en ökad andel av anslaget för allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1). För Kalmar län, som är ett försökslän med regionalt självstyrelseorgan, är det Regionförbundet i Kalmar län som har det regionala utvecklingsansvaret. Enligt motionärerna täcker det beviljade anslaget på intet sätt det behov som föreligger och som redovisats av Regionförbundet i anslagsframställningen.

I motion 2004/05:N303 (c) kritiseras att länsstyrelserna får huvuddelen av medlen inom anslaget (33:1). Enligt motionären bör 90 % av länsanslaget gå till samverkansorganen. I dag är det mycket svårt för regionernas projektägare att förstå varför vissa projektmedel hanteras av länsstyrelsen och andra av samverkansorganen.

Kommersiell service

I motion 2004/05:N255 (c) hävdas att regeringen har ett ansvar att se till att servicen fungerar i hela landet. Bland annat måste lanthandeln i de små orterna stötts. Stödet till hemsändning bör ökas eftersom kostnaderna stiger.

33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder

Moderata samlingspartiet förordar i motion 2004/05:N374 (m) att anslaget till Allmänna regionalpolitiska åtgärder för år 2005 minskas med 800 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Besparingar inom anslaget bör främst göras inom områden som fungerar som rena driftstöd och inte skapar förutsättningar för långsiktig regional tillväxt. Som en följd av att ett lägre anslag föreslås – jämfört med regeringen – förordas även att bemyndigandet inom anslaget minskar. Således vill Moderata samlingspartiet dels avslå regeringens förslag till bemyndigande i fråga om ramanslaget 33:1, dels föreslå ett bemyndigande innebärande ekonomiska åtaganden under år 2005, vilka, inklusive tidigare gjorda åtaganden, innebär utgifter på högst 600 miljoner kronor under åren 2006–2007.

I motion 2004/05:N254 (fp) förordar motionärerna en minskning av anslaget för allmänna regionalpolitiska åtgärder med 500 miljoner kronor.

I motion 2004/05:N399 (kd) föreslås att anslaget minskas med 100 miljoner kronor och att motsvarande belopp överförs till turistfrämjande åtgärder under utgiftsområde 24. Kristdemokraterna gör bedömningen att detta är en satsning som kommer att generera tiotusentals nya arbetstillfällen, speciellt i glesbygd.

Enligt vad som sägs i motion 2004/05:N384 (c) bör direktvalda regionala organ ansvara för de medel som anslås under anslaget Allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1). Den extra satsning på 489 miljoner kronor som Centerpartiet föreslår bör användas till program för utveckling av alternativa drivmedel, program för utveckling av landsbygdsturism, småskalig livsmedelsproduktion, fiskerinäringen samt till utveckling av kvinnors och invandrades företagande.

33:2 Landsbygdslån

I motion 2004/05:399 (kd) konstateras att regeringen fr.o.m. juli 2005 avser att successivt avveckla landsbygdslånet. Kristdemokraterna förordar att landsbygdslånet avvecklas i något snabbare takt och minskas med 10 miljoner kronor för år 2005.

Enligt vad som sägs i motion 2004/05:N384 (c) är regeringens förslag att minska anslaget till landsbygdslån mycket olyckligt. Eftersom detta anslag framför allt används i samband med stöd till kommersiell service, bl.a. butikerna på landsbygden, anser Centerpartiet att anslaget bör ökas med 5 miljoner kronor.

Persontransportstöd

I motion 2004/05:N254 (fp) föreslår motionärerna att det snarast skall utredas om de företag som är beroende av många persontransporter med flyg för sina anställda skall kunna få ett stöd i likhet med det stöd som utgår för transport av gods.

33:3 Transportbidrag

För att öka rättvisan mellan företagen i Jämtlands län bör alla kommuner norr om Östersund flyttas till transportbidragszon 5, hävdar motionären bakom motion 2004/05:N269 (s). I Jämtlands län tillhör den nordligast belägna kommunen, Strömsund, bidragszon 5, medan länets övriga kommuner tillhör zon 3. I nuläget finns det verksamheter på orter som angränsar till Strömsunds kommun; dessa ligger i zon 3, dvs. de får sämre bidrag.

33:4 Glesbygdsverket

Glesbygdsverket bör avvecklas, anser Moderata samlingspartiet i motion 2004/05:N374 (m), och dess uppgifter föras över på Nutek. Den nuvarande ordningen leder till en olycklig uppsplittring av ansvaret för regionalpolitiken hävdar motionärerna. Därför föreslås en minskning av anslaget.

I motion 2004/05:N254 (fp) anför motionärerna att den av Folkpartiet föreslagna förändringen av myndighetsstrukturen inom landsbygdsområdet gör att Glesbygdsverket kan läggas ned. Denna avveckling kan påbörjas under år 2005, vilket innebär att anslaget till Glesbygdsverket kan minskas med 13 miljoner kronor.

Växelkurs för strukturfondsbidrag

Motionärerna bakom motion 2004/05:N371 (fp, m, kd, c, mp) frågar sig hur regeringen har tänkt sig att anpassningen av växelkursen skall ske när det gäller strukturfondsmedlen. Den faktiska kursen bör tillämpas, anser motionärerna, för att därmed programmen skall tillföras maximala resurser från de av EU tilldelade stöden. Regeringen avser att under år 2005 ändra kursen i förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder. En sådan anpassning, anser motionärerna, bör göras snarast. Annars blir tiden alltför kort för att hinna utnyttja de medel som finns för perioden 2000–2006.

Motionärerna påpekar att strukturfondsmedlen tillförs statsbudgeten på inkomsttitel och tilldelas respektive region genom anslag. Det innebär att utgifterna har motsvarande inkomster. Tillämpning av faktisk växelkurs påverkar därför inte statsbudgetens saldo.

En genomgång av utbetalningar t.o.m. den 30 juni 2004 för svenska strukturfondsprogram visar att betydande belopp har kvarstannat i EU. Beräkningen utgår från den faktiska kurs som gällt vid varje utbetalning, jämfört med kursen 8,50.

Skillnaden mellan de belopp i euro och kronor som avräknats från anslaget i statsbudgeten och de belopp som belastat ramen för respektive regions tilldelning från EU har motionärerna beräknat i följande uppställning.

Region	Belopp euro	Belopp SEK
Mål 1 Norra Norrland	11 843 254	108 930 810
Mål 1 Södra skogslänsregionen	12 363 966	105 093 716
Mål 2 Norra	5 855 224	49 769 408
Mål 2 Södra	3 131 250	26 615 622
Mål 2 Västra	5 978 808	50 819 869
Mål 2 Öarna	1 653 414	14 054 021
Summa	40 825 917	355 283 445

Sammanställningen visar att om den faktiska kursen hade tillämpats skulle för hela strukturfondsområdet ca 355 miljoner kronor ytterligare ha funnits att tillgå på anslaget i statsbudgeten.

Enligt motionärerna bör en första anpassning och tillförsel av medel ske för utbetalningar t.o.m. den 30 juni 2004. Därefter bör en löpande anpassning

ske till gällande växelkurs och tillförande av medel till programmen ske kvartalsvis.

Med samma motiv som i föregående motion argumenteras i motion 2004/05:N311 (c) för att kursanpassningen mellan euro och krona skall ske från år 2005.

Regionalt och lokalt utvecklingsarbete

I motion 2004/05:N384 (c) hävdas att det mesta av den regionala utvecklingen skapas inom de tusentals frivilliga utvecklingsgrupper som finns i Sverige. För att frigöra medel för dessa utvecklingsgrupper vill Centerpartiet tillföra ytterligare resurser till utvecklingsarbetet, fördelade i två delar – en del för regionala behov och en del för lokal utveckling. I ett första steg föreslås 100 miljoner kronor till det lokala utvecklingsarbetet.

Vissa kompletterande uppgifter

Bemyndigandesystemet

Motivet för att införa bemyndigandesystemet var bl.a. att förbättra förutsättningarna för myndigheternas långsiktiga planering av medlen och ett effektivare utnyttjande av anslaget Allmänna regionalpolitiska åtgärder. Vidare var det önskvärt att undvika stora anslagssparanden och att förbättra uppföljningen och prognoserna.

Stora ackumulerade anslagssparanden, som det tidigare budgetsystemet medförde, innebar problem eftersom utfallet av anslagssparandet var svårt att prognostisera.

Syftet med införandet av bemyndigandesystemet har till stora delar uppnåtts enligt Regeringskansliet. Genom bemyndigandesystemet tillgodoses behovet av en bättre kontroll av utgifterna på anslaget. Bemyndigandesystemet ställer krav på myndigheternas planering och uppföljning av medlens användning. Om det trots myndigheternas planering och uppföljning av medlen uppstår ett anslagssparande skall myndigheterna uppge orsakerna till detta anslagssparande. Förklaringarna utgör ett underlag vid regeringens prövning av anslagssparandet. Myndigheterna får genom regeringens beslut om tilldelat anslag för kommande budgetår även planeringsramar för de två nästkommande åren.

Aviserade förändringar angående företagsstöden

I fråga om de aviserade förändringarna angående företagsstöden skall det noteras att regeringens principiella inställning är att det i ett längre perspektiv är angeläget att minska användningen av olika bidrag. De aviserade förändringarna är ett led i en sådan omvandling. Enligt uppgift är avsikten att flytta fokus från stöd till enskilda företag till insatser av bredare karaktär.

I detta sammanhang kan erinras om hur den regionalpolitiska utredningen i sitt betänkande (SOU 2000:87) såg på företagsstöden. Utredningen menade

att bristen på utvärderingar gjorde att det inte säkert gick att säga vilka effekter företagsstöden har gett och ger. En slutsats var dock att stöden kan kompensera för vissa av de problem som finns för företag i stödområdena men att de troligen spelar mindre roll för den långsiktiga utvecklingen. Enligt utredningens bedömning överväger de faktorer som talar för att de selektiva stöden till stor del har verkat konserverande och därmed hämmat den långsiktiga utvecklingen. Utredningens slutsats var att detaljerade system för att kompensera olika typer av kostnadsnackdelar borde undvikas och att generella lösningar i stället borde eftersträvas. Vidare redovisas synpunkten att det vore bättre om företagsstöden kunde erbjuda bra lån i stället för bidrag, eftersom bidrag ger fel signaler till företagen. Utredningens förslag innebar avveckling av det regionala utvecklingsbidraget och införande av ett system med generella lånegarantier eller villkorlån.

I en senare utvärdering av sysselsättningsbidraget (ITPS A2003:006) har delvis andra resultat redovisats. Det konstateras att företag som fick selektivt sysselsättningsbidrag år 1998 har haft en bättre sysselsättningsutveckling (t.o.m. år 2001) än gruppen som fick generellt sysselsättningsbidrag, som i sin tur lyckats bättre än företag helt utan sysselsättningsbidrag.

På en fråga (fr. 2004/05:71) från Runar Patriksson (fp) om etableringsstöd till glesbygden erinrade statsrådet Ulrica Messing om att regeringen i budgetpropositionen för år 2005 meddelat sin avsikt att avveckla regionalt beslutade regionala utvecklingsbidrag inom stödområde B. Almi Företagspartner AB kommer samtidigt att introducera lån med större risktagande för samma område, något som sedan länge efterfrågats från företagarehåll. Regionalt beslutade sysselsättningsbidrag inom stödområdena A och B avvecklas också, sade statsrådet. Landsbygdsstödet kommer att finnas kvar i oförändrad utsträckning på regional nivå men kommer att omformas, bl.a. för att fungera bättre som instrument i arbetet med de regionala tillväxtprogrammen. Statsrådet betonade att det fortfarande kommer att vara möjligt att på central nivå, hos Nutek, bevilja sysselsättningsbidrag och regionalt utvecklingsbidrag, i såväl stödområde A som stödområde B. Hennes bedömning var att de redovisade förändringarna möjliggör en förbättrad fokusering i tillväxtarbetet på regional nivå, bl.a. för att medel kan avsättas till regional projektverksamhet. Projektmedel är en viktig resurs för möjligheterna att finansiera och genomföra de regionala tillväxtprogrammen samt för länsstyrelsernas arbete på regional nivå. Förändringarna försämrar inte företagens möjligheter till kapitalförsörjning enligt statsrådet. Genom de aviserade åtgärderna går regeringen vidare på den av riksdagen vid flera tillfällen tillstyrkta linjen att bidragsgivning till företag skall ersättas med lån, ansåg statsrådet.

I fråga om kapitalförsörjningen till små företag kan vidare redovisas ett uppdrag daterat oktober 2004 från Justitiedepartementet till ITPS att utvärdera förmånsrättsreformens olika effekter, m.m. (Ju2004/7178/L2, Ju2004/7317/L2). Som en del av uppdraget skall ITPS undersöka förutsättningarna generellt för kapitalförsörjning till företag, varvid små och medelstora företag liksom entreprenörer särskilt skall uppmärksammas. ITPS skall analysera

konsekvenserna i olika delar av landet, särskilt i nationella stödområden och landsbygdsområden utanför dessa. Resultatet av undersökningen när det gäller kapitalförsörjningen skall rapporteras senast i juli 2005 och uppdraget i dess helhet senast i december 2007.

Fördelningen av anslaget Allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1)

Det kan nämnas att försöksverksamheten i Skåne län och Västra Götalands län med ändrad regional ansvarsfördelning är föremål för en utvärdering, där slutrapport skall redovisas senast i slutet av år 2004. Enligt regeringens förslag (prop. 2004/05:8) bör försöksverksamheten i Skåne län och Västra Götalands län förlängas t.o.m. utgången av år 2010 (i stället för år 2006 som hittills gällt som slutdatum). Regeringens motivering är att Ansvarskommitténs utredning (se avsnittet Allmän inriktning av den regionala utvecklingspolitiken) bör inväntas.

Samverkansorgan finns i följande län: Gotland, Kalmar, Uppsala, Östergötland, Blekinge, Halland, Dalarna och Södermanland. Regionförbundet i Jönköpings län har enligt uppgift inkommit till Regeringskansliet med en ansökan om att ett samverkansorgan skall få ta över vissa uppgifter från länsstyrelsen fr.o.m år 2005. Med hänsyn till den relativt korta tid som samverkansorganen har haft ansvaret anses det inom Regeringskansliet vara för tidigt att dra några slutsatser.

Bakgrunden när det gäller ansvarsområden för länsstyrelser, självstyrelseorgan och samverkansorgan beskrivs i betänkande 2003/04:NU2, till vilket hänvisas.

När det gäller yrkanden om mer resurser till en viss region är att märka att det är en fråga för regeringen att besluta om fördelning av medel till exempelvis olika län. Som redovisats ovan är det svårighetsgraden av de långsiktiga regionala problemen som utgör den huvudsakliga fördelningsnyckeln med särskilt beaktande av åtgärder inom EG:s strukturfondsprogram och inom ramen för regionala tillväxtprogram. För Gotlands, Kalmar, Skåne och Västra Götalands län är fördelningen mellan självstyrelseorgan/samverkansorgan och länsstyrelsen 90 % respektive 10 % av anslaget. I dessa regioner beslutar självstyrelseorgan/samverkansorgan om såväl regionala företagsstöd som regional projektverksamhet.

I övriga län med samverkansorgan har dessa fr.o.m. år 2004 i princip 40 % och länsstyrelserna 60 % av medlen. Samverkansorganet har i några län mindre än 40 %, vilket kan bero på en relativt stor omfattning av "äldreprojekt" hos länsstyrelserna i dessa län. I de här aktuella länen har samverkansorganen endast rätt att besluta om regional projektverksamhet. Liksom i de län där kommunala samverkansorgan ej har bildats beslutar länsstyrelserna om regionala företagsstöd och regional projektverksamhet.

Kommersiell service

När det gäller kommersiell service och det i motion 2004/05:N255 (c) berörda hemsändningsbidraget finns de aktuella bestämmelserna i förordningen

(2000:284) om stöd till kommersiell service. Enligt den nämnda förordningen (19 §) kan stöd till sådan service lämnas som hemsändningsbidrag till kommuner som helt eller delvis bekostar hemsändning av dagligvaror till hushåll. Bidrag får lämnas endast om sändningen sker på ett ändamålsenligt sätt och utan onödiga kostnader. Enligt reglerna (20 §) kan hemsändningsbidrag lämnas med ett belopp som motsvarar högst 50 % av kommunens nettoutgift för hemsändningen och kan maximalt uppgå till 60 kr per hushåll och hemsändningstillfälle. Bidrag kan även utgå när kommunen haft direkta kostnader för att anordna inköpsturer, dock högst till 60 kr per hushåll och inköpstillfälle.

33.2 Landsbygdslån

Anslaget Landsbygdslån (33:2) måste kunna täcka även tidigare beslutade åtaganden om lån som ännu inte är utbetalade. Anslaget disponeras till en ringa del även för tidigare beslutade utbetalningar av regionala utvecklingslån.

Enligt Nuteks rapport Regionala företagsstöd och stöd till projektverksamhet budgetåret 2003 har utvecklingen gått mot en minskad användning av landsbygdslånen.

Persontransportstöd

I utskottets budgetbetänkande rörande den regionala utvecklingspolitiken från föregående år (bet. 2003/04:NU2 s. 43) redovisas detaljerade uppgifter om det persontransportstöd som inrättades år 1986 och upphörde år 1991 samt problemen och skälen till att stödet togs bort. I detta sammanhang hänvisas till denna redogörelse.

En av de utvärderingar som den senaste regionalpolitiska utredningen redovisade (SOU 2000:87 s. 206) föreslog en ny stödform, persontransportstöd. Motiveringen var att en bred uppsättning verktyg ger en god utgångspunkt för ett effektivt och anpassat stöd till näringslivet i regioner med olika förutsättningar.

33.3 Transportbidrag

I EG-kommissionens riktlinjer för statligt stöd för regionala ändamål anges att regionalstöd som är avsedda att minska ett företags löpande kostnader (driftstöd) i princip är förbjudna. Kommissionen har dock godkänt att driftstöd i form av transportbidrag får lämnas i det s.k. gleshetsområdet i norra Sverige. De nuvarande reglerna för transportbidrag har godkänts t.o.m. år 2006. Dessa regler innebär bl.a. att Krokoms och Ragunda ligger i transportstödszon 3, medan Strömsund som ligger längre norrut jämfört med Östersund ligger i transportstödszon 5.

I enlighet med regleringsbrevet har Nutek till regeringen redovisat i vilken grad som bidraget kompenserar för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd. I rapporten Återrapportering Transportbidrag 2003 har transportbidragets effekter analyserats. Det redovisas att

- ju lägre sändningsvikter, desto relativt större fraktkostnader (kr per ton och km),
- företag med låga sändningsvikter är till största delen belägna inom transportstödszon 5, vilket tyder på att transportbidraget har störst relativ betydelse för småföretagen i glesbygden,
- över 60 % av den totala fraktvikten sker med lastbil,
- räknat både per invånare och sysselsatta i inlandsområdet är transportbidragets relativa betydelse större här än vid kusten,
- ett problem är att regelverkets krav på avståndsrelaterad fraktpriissättning inte uppfylls av transportföretagen när det är fråga om frakter på mindre än 100 kg; i allmänhet tillämpar speditörsföretagen en enhetstaxa för sändningar på mindre än 100 kg.

Nutek uppdrog år 2003 åt ett konsultföretag, Infraplan AB, att utreda transportbidraget. I den resulterande rapporten, Transportbidraget – en analys av motiv, effekter och alternativ (R 2004:15) från juni 2004 redovisas följande huvudsatsatser:

- Transportbidraget uppfyller sitt syfte att kompensera för transportkostnadsnackdelar men eliminerar inte nackdelarna fullt ut. Bidraget är endast tillgängligt för de företag och transporter i bidragsområdet som uppfyller uppställda kriterier (t.ex. viktrelaterad frakttaxa, begränsning av sändningar till över 100 kg; begagnade produkter och restvaror omfattas ej).
- Transportbidraget är accepterat och betraktas som ett i huvudsak rättvist och tydligt bidragssystem, både av företag inom och utanför bidragsområdet.
- Inga alternativ till transportbidraget har framkommit som bättre uppfyller bidragets syfte.
- Mansdominerade branscher gynnas medan kvinnodominerad verksamhet gynnas i ringa omfattning.

Internt inom Näringsdepartementet skall transportbidraget ses över under åren 2005 och 2006 inför nästa programperiod inom EU. Det är kommissionen som skall godkänna reglerna inför den nya perioden som startar år 2007.

33:4 Glesbygdsverket

Som nämnts tidigare har utredningsbetänkandet Mot en ny landsbygdspolitik (SOU 2003:29) remissbehandlats. Frågor i det nämnda betänkandet bereds inom Regeringskansliet, samtidigt som en ny kommitté med parlamentarisk medverkan har tillkallats för att utarbeta en långsiktig strategi för den nationella politiken för landsbygdsutveckling. En utförlig redovisning av direktiven (dir. 2004:87) återfinns i avsnittet Allmän inriktning av den regionala utvecklingspolitiken, till vilket hänvisas. I utredningsuppdraget ingår även att analy-

sera myndigheternas roller och former för samarbete i frågor som rör landsbygdens utveckling.

Växelkurs för strukturfondsbidrag

Förordningen (1999:710) reglerar de finansiella ramarna för strukturfondsprogrammen i Sverige genom att myndigheterna skall använda en viss växelkurs, 8,50 kr, vid beräkning av dessa ramar. Den grundar sig på Regeringskansliets beräkningar i samband med budgetarbetet. EU-medlen finns upptagna på statsbudgeten i form av anslag som tilldelas berörda regioner. Medlen på anslagen för programperioden är således beräknade utifrån kursen 8,50.

I budgetpropositionen 2004/05:1, volym 1, bilaga 2, gör regeringen ränte- och valutakursantaganden för åren 2003–2007. Antagandet som gäller slutet av år 2003 lyder på 9,02 kr per euro, slutet av år 2004 på 9,10 kr och därefter på 9,00 kr.

Ett syfte med att reglera kursen i en förordning är bl.a. att det i programverksamheten inte skall beslutas om mer EU-medel än vad Sverige kommer att få i återflöde. Det är svårt att på förhand bestämma en kurs som sett över hela programperioden innebär att hela återflödet från EU utnyttjas. Valet av kursen 8,50 skall ses i det sammanhanget. Det finns alltid en möjlighet att justera kursen uppåt i det fall utvecklingen av kursen motiverar det. En nedjustering av kursen är mer problematisk, och risken är stor att skadan redan är skedd, dvs. att det i programmen har beslutats om mer medel än vad som kommer tillbaka från EU.

Ett annat skäl kan vara att förordningsändring som skulle leda till en höjning av anslaget redan under år 2005 skulle innebära problem för utgiftsramen inom budgetsyste-
met.

Tillämpning av en ny kurs förutsätter att förordningen ändras. Därigenom ökas anslagen sett över hela programperioden.

Bevakningen av kursutvecklingen har medfört att regeringen aviserat en ändring av kursen under år 2005. Det innebär således att den totala finansiella ramen för respektive strukturfondsprogram ändras för hela programperioden. Medel tillförs respektive region via ökning av anslag sett över hela programperioden. Regeringens bedömning i nuläget är att det bör ske fr.o.m. år 2006. Det primära är att de programansvariga får besked om nya finansiella ramar, genom en ändrad kurs, så att programverksamheten kan anpassas efter det att förordningen ändrats. Besluten om strukturfondsprojekt måste vara fattade senast under år 2006. Projekten och utbetalningarna kan fortsätta efter år 2006, men något sista datum för utbetalningarna har ännu inte satts ut. Enligt uppgift är det sannolikt att utbetalningar kommer att kunna göras till något datum under år 2008.

I vissa program finns utfasningsområden där beslut skall vara fattade senast under år 2005. Även för dessa områden är det enligt uppgift sannolikt att utbetalningar kan göras till något datum under år 2008.

Regionalt och lokalt utvecklingsarbete

Det kan erinras om att frågor om lokalt program för lokal utveckling och entreprenörskap behandlades utförligt hösten 2001 i utskottets betänkande 2001/02:NU4 (s. 84). Regeringen bedömde (prop. 2001/02:4) att det fanns behov av ett program för lokal utveckling och entreprenörskap inom ramen för breda partnerskap på lokal nivå. Programmet har två insatsområden, nämligen utvecklingsarbete med tyngdpunkt på den ideella sektorns möjligheter att bidra till den lokala utvecklingen och entreprenörsfrämjande åtgärder med tyngdpunkt på personer och företagare med utvecklingsidéer. Särskild vikt skall läggas vid ungdomars och kvinnors deltagande.

Enligt regeringsbeslut i september 2002 har regeringen uppdragit åt berörda länsstyrelser och självstyrelseorgan att utarbeta och genomföra lokala program för lokalt utvecklingsarbete och entreprenörskap. Högst 30 miljoner kronor har beviljats för perioden 2002–2004. Programmet finansieras via det tidigare redovisade anslaget Allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1). Nutek har uppdragits att göra en sammanställning av länens program.

I slutet av mars 2004 lämnade Nutek lägesrapporten Lokala program för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete till Näringsdepartementet. Huvudintrycket är att utformningen av programmen varierar stort mellan länen.

Exempel på projekt inom entreprenörsfrämjande insatser:

- information och inspiration till kvinnliga entreprenörer,
- information i skolan om entreprenörskap,
- skapa marknader för lokala producenter,
- kompetensutveckling,
- deltagande i mässor/hemsidor/marknadsföring,
- studiebesök,
- utbildningar.

Exempel på projekt inom lokalt utvecklingsarbete:

- utarbeta lokala utvecklingsplaner,
- förstudier,
- startbidrag till lokala utvecklingsgrupper,
- möten och nätverksbyggande aktiviteter,
- kulturaktiviteter,
- bygdens ökade attraktionskraft/iordningställande av samlingsplatser,
- marknadsföring av bygden/turism.

Det kan konstateras att många projekt är i gång men att få ännu är avslutade och slutredovisade. Huvudaktörerna, dvs. länsstyrelserna, länsbygderåden, lokala kooperativa utvecklingscentrum och kommunerna, är generellt mycket positiva till programmet men påpekar att det är för tidigt att kunna utläsa

några större effekter av programmet ännu. Aktörerna upplever att programmet för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete fyller ett tomrum, sägs det i rapporten. Programmet är flexibelt och har ett enkelt ansökningsförfarande, vilket många län anser vara centralt. Enligt Nutek är den rimliga slutsatsen att programmet bör förlängas med ett år.

Vid årsskiftet 2004/05 fanns det nästan 4 400 lokala utvecklingsgrupper, vilket kan jämföras med ungefär 1 000 grupper år 1990 (enligt uppgift på hemsidan för Folkhälsoinstitutet).

Utskottets ställningstagande

Inledning

I det följande tar utskottet ställning till de olika frågor som har redovisats i föregående avsnitt. Först behandlas bemyndigandesystemet, de aviserade förändringarna angående företagsstöden, frågan om persontransportstöd och en fråga om växelkurs för strukturfondsbidragen. Därefter tar utskottet upp övriga frågor i samband med anslagen inom utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Bemyndigandesystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om bemyndigandesystemet med hänvisning till att nuvarande system är mer effektivt än tidigare ordning, som kunde medföra ett stort anslagssparande. *Jämför reservation 5 (fp, kd, c).*

Enligt utskottets uppfattning har bemyndigandesystemet kommit för att stanna. En tidigare modell som byggde på reservationsanslag kunde fungera trots vissa brister i planering och kontroll av beslutade aktiviteter genom att medel reserverades och kvarstod för senare bruk. Detta kunde innebära att medel som inte gick åt samlades i flera år och således motverkade ett effektivt utnyttjande. Mot den bakgrunden framstår det nuvarande systemet som en effektivisering, där myndigheterna motiveras att göra en långsiktig planering av medelsanvändningen samtidigt som stora anslagssparanden undviks.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrks här aktuella motionsyrkanden.

Aviserade förändringar angående företagsstöden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden där motionärerna motsätter sig av regeringen aviserade förändringar i fråga om företagsstöden. Utskottet förutsätter att det även i fortsättningen kommer att vara möjligt att – i nära samråd med berörd region – bevilja bidrag till stödområdena. *Jämför reservationerna 6 (kd, c) och 7 (fp).*

Utskottet vill betona att de aviserade ändringarna i fråga om företagsstöden inte skall ses isolerat. I en samlad bild ingår bl.a. att Almi Företagspartner AB kommer att erbjuda lån med större risktagande i stödområde B enligt förslag i budgetpropositionen under utgiftsområde 24. Utskottet förutsätter att det även i fortsättningen kommer att vara möjligt att – i nära samråd med berörd region – bevilja sysselsättningsbidrag och regionalt utvecklingsbidrag i såväl stödområde A som B.

Sammanfattningsvis uppfattar utskottet förändringarna som en fokusering på tillväxtarbetet på regional nivå och helt i linje med den politik som utskottet ställt sig bakom i enlighet med riktlinjerna i den regionalpolitiska utredningens slutbetänkande (SOU 2000:87) och med tidigare riksdagsbeslut. Därmed avstyrker utskottet de här aktuella motionerna i berörda delar.

Persontransportstöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande om persontransportstöd med hänvisning till att erfarenheterna av ett sådant system inte är särskilt positiva. *Jämför reservation 8 (fp, kd, c).*

Även om transportbidraget enligt genomförda utredningar och analyser uppfyller sitt syfte att kompensera för transportkostnadsnackdelar finns det vissa svaga punkter, vilket framgår av avsnittet Vissa kompletterande uppgifter ovan. Där redovisas vidare att det inom Näringsdepartementet skall göras en översyn av transportbidraget. Översynen kan förväntas ge underlag till ett förslag, vilket kan notifieras kommissionen inför den nya perioden som startar år 2007. För att godkännas av kommissionen måste förslaget ligga inom ramen för EU-bestämmelserna om regionala företagsstöd.

När det gäller persontransportstöd är erfarenheterna av ett tidigare system, som inrättades år 1986 och upphörde år 1991, inte särskilt positiva. Syftet med stödet var att minska Norrlandsföretagens kostnader för nödvändiga personkontakter med Mellan- och Sydsverige. Stödet utnyttjades i långt mindre utsträckning än vad regering och riksdag förutsatt. Från en beräknad ram på 24 miljoner kronor år 1986 minskade anslaget successivt till 10 miljoner kronor per år. Stödet kritiserades också för byråkrati och krångel. Ett

riksdagsbeslut om att persontransportstödet skulle upphöra ingick i en större besparing (prop. 1990/91:100 bilaga 8, bet. 1990/91:TU21).

Med hänvisning till vad som anförts är utskottet inte berett att tillstyrka motion 2004/05:N254 (fp) i denna del.

Växelkurs för strukturfondsbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om växelkurs för strukturfondsbidrag med hänvisning till att utskottet prioriterar att utgiftstaket kan hållas år 2005. Dock utgår utskottet från att regeringen mycket noggrant följer utvecklingen av växelkursen framöver.

I likhet med regeringen och motionärerna anser utskottet att den växelkurs som gäller vid stöd från EG:s strukturfonder enligt förordning (1999:710) måste anpassas i linje med den faktiska utvecklingen. För närvarande finns det dessutom en differens mellan kursen i förordningen och den av regeringen prognostiserade kursen.

Utskottet vill ifrågasätta argumentet att det förutom den budgeteringsmarginal som ligger i själva budgetsystemet skall behövas ekonomiskt betydande säkerhetsmarginaler av det slag som följer av att den nämnda förordningen inte ändrats i takt med den faktiska utvecklingen. Argumentet att utgiftstaket skall hållas år 2005 är emellertid en viktig prioritering, som utskottet står bakom. Detta skäl har varit avgörande för utskottets ställningstagande. På längre sikt förutsätter utskottet att större vikt kommer att fästas vid åtgärder för att få ett maximalt återflöde från EU.

Regeringen har i budgetpropositionen förklarat sin avsikt att anpassa kursen i förordningen under år 2005 och föreslå en ändring av nivån på anslaget fr.o.m. år 2006.

Mot den bakgrunden anser utskottet att det är rimligt att basera en förordningsförändring på en ny budgetbedömning i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition, som innehåller förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken m.m. Vårpropositionen kommer enligt planeringen att presenteras i mitten av april 2005. Utskottet förutsätter att förordningsändringen sker senast i anslutning till avlämnandet av vårpropositionen.

Som nämnts under de kompletterande uppgifterna kommer utbetalningarna för utgifter i strukturfondsprojekten att kunna göras under år 2006 och ytterligare i mer än ett år.

Utskottet utgår från att regeringen mycket noggrant följer utvecklingen av växelkursen framöver. Med hänvisning till vad som anförts anser utskottet att riksdagen bör avslå här aktuella motioner.

Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa anslagen, godkänna bemyndigandena och godkänna viss ny användning av ett par anslag för budgetåret 2005 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling i enlighet med vad regeringen föreslagit. Samtliga motionsyrkanden bör avslås.

Som tidigare nämnts ligger utskottets syn på inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken i linje med den som redovisas i budgetpropositionen. Regeringens förslag till anslag inom utgiftsområde 19 utgår från denna inriktning; utskottet ställer sig därför bakom förslagen i budgetpropositionen.

Näringsutskottet har i ett yttrande (i form av ett protokollsutdrag) över proposition 2004/05:1 såvitt gäller budgetens utgiftsramar m.m. jämte motioner meddelat finansutskottet att utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motsvarande motionsyrkanden. Av protokollsutdraget framgår att företrädarna i näringsutskottet för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet tillstyrker respektive partis motionsförslag.

Finansutskottet har nyligen tillstyrkt regeringens förslag till ram för utgiftsområde 19 (bet. 2004/05:FiU1). Utskottet utgår i det följande från att den föreslagna ramen ligger fast.

I motionerna 2004/05:N254 (fp), 2004/05:N374 (m), 2004/05:N384 (c) och 2004/05:N399 (kd) förordas andra belopp och anslag än regeringen föreslagit inom utgiftsområdet. Motionsyrkandena innebär att Moderata samlingspartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna förordat en lägre ram än den som regeringen föreslagit, medan Centerpartiet förordat en högre ram än regeringsförslaget.

Utskottet kommenterar i det följande vissa av de här aktuella frågorna.

I fråga om Glesbygdswerkets roll och uppgifter inom den regionala utvecklingspolitiken anser utskottet att den nu pågående beredningen av landsbygdspolitiska frågor och den nya utredningen om landsbygdsutveckling (se avsnitten Allmän inriktning av den regionala utvecklingspolitiken och Myn-dighetsfrågor) bör inväntas. Enligt utskottets uppfattning är det av utomordentligt stor vikt att ett fullgott beslutsunderlag kommer att ligga till grund för eventuella förslag angående Glesbygdswerket. I väntan på att allt material kommer att redovisas anser inte utskottet att det är aktuellt att diskutera förändringar.

När det gäller det i motion 2004/05:N384 (c) begärda nya anslaget för regionalt och lokalt utvecklingsarbete vill utskottet erinra om att motsvarande ändamål till viss del ligger inom ramen för anslaget (33:1) Allmänna regionalpolitiska åtgärder. I detta sammanhang bör särskilt nämnas de lokala programmen för lokalt utvecklingsarbete och entreprenörskap, där många projekt nu är i gång men få har hunnit bli avslutade. Bland annat stöds utarbetande av

lokala utvecklingsplaner, start av lokala utvecklingsgrupper och marknadsföring av bygden i samband med turism.

Med det anförda tillstyrker utskottet de av regeringen föreslagna anslagen för budgetåret 2005 inom utgiftsområde 19 (se bilaga 2). Likaså tillstyrks de övriga här berörda förslagen till riksdagsbeslut som framlagts i budgetpropositionen. Samtliga aktuella motionsyrkanden avstyrks därmed.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Allmän inriktning av den regionala utvecklingspolitiken (punkt 1)

av Per Bill (m), Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Krister Hammarbergh (m), Nyamko Sabuni (fp), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:N254 yrkandena 1, 2, 6, 19, 20 och 26, 2004/05:N374 yrkande 4, 2004/05:N398 yrkandena 1, 11, 13 och 14, 2004/05:N399 yrkande 1 och 2004/05:N407 yrkandena 7 och 9 och avslår motionerna 2004/05:N224, 2004/05:N255 yrkande 2, 2004/05:N257 yrkandena 1, 6 och 7, 2004/05:N267, 2004/05:N332, 2004/05:N346 yrkande 1, 2004/05:N386, 2004/05:N403 yrkande 1 och 2004/05:N409 yrkande 2.

Ställningstagande

Liksom föregående år instämmer vi i målet för den regionala utvecklingspolitiken men vi vill lägga tyngdpunkten på andra strategier än regeringen. I de viktiga frågorna har vi en gemensam syn genom det samarbete mellan de fyra borgerliga partierna som benämns Allians för Sverige. Inom ramen för detta samarbete har direktiv utfärdats för sex olika arbetsgrupper, varav en heter Tillväxtregion Sverige: arbetsmarknads- och näringspolitik för jobb, entreprenörskap och tillväxt i hela landet. Nedanstående synpunkter speglar till viss del de nämnda direktiven.

Den nationella tillväxten är summan av tillväxten i landets regioner. En ökad regional tillväxt är därför en beståndsdel för att få en ökad nationell tillväxt. Statsmakterna bör stå för de legala och ekonomiska ramarna för den regionala utvecklingspolitiken; i övrigt bör inriktningen vara decentralisering i syfte att uppnå en hållbar tillväxt i alla delar av Sverige. Regioner blir livskraftiga när människor med kraft och vilja samverkar lokalt i ett underifrånperspektiv. Vi förordar en politik som mobiliserar och uppmuntrar människor att ta egna initiativ och ta ansvar för både sig själva och sin bygd. Varje region och varje bygd har sin styrka och sina möjligheter som bäst kan tas till vara genom lokala initiativ. Därför bör också de tillväxtfrämjande åtgärderna

hänföras till den regionala nivån i mycket högre utsträckning än i dag. Mer lokalt inflytande måste kopplas till ökat lokalt ansvar.

Frågan om landsbygdspolitikens ställning i relation till den regionala utvecklingspolitiken är under utredning. När det gäller de organisatoriska frågorna menar vi att beslutsunderlaget bör inväntas. Däremot anser vi att det finns skäl att markera vikten av att landsbygdspolitikerna skall syfta till en allsidig utveckling av landsbygden. Utvecklingsfrågorna omfattar exempelvis företagande, bredbandsutbyggnad, tillgång till utbildning och offentlig service samt utveckling av de areella näringarna och anslutande verksamheter. Tillgång till service är ett viktigt villkor för gles- och landsbygden; olika vägar kan prövas för att säkerställa sådan service som har betydelse för människorna, t.ex. kommersiell service.

En framtidsinriktad regional utvecklingspolitik bör inriktas på att skapa förutsättningar för utveckling. Enligt vår syn handlar det i första hand om att förbättra möjligheterna för företagande och arbete och att förstärka landsbygdregionernas konkurrenskraft och utvecklingsmöjligheter. För detta krävs en genuin förståelse för företagandets villkor. Vi har länge haft gemensamma ståndpunkter i nyckelfrågor som rör regelförenkling, kapitalförsörjning och företagsbeskattning. Den nuvarande inriktningen på olika – och komplicerade – bidragsformer måste brytas. Då elimineras riskerna för att företagsstöd och bidrag snedvrider konkurrensen, vilket minskar effektiviteten i samhällsekonomin. Det gäller att ta till vara och maximera de förutsättningar som finns i varje region.

För de företagsstöd som trots allt behövs anser vi i likhet med den regionalpolitiska utredningen (SOU 2000:87) att inriktningen i huvudsak bör ligga på generella stöd. Det är ett oavvisligt krav att alla insatser inom den regionala utvecklingspolitiken utvärderas så att de instrument som kan behövas inom den nationella politiken och inom de prioriterade områdena successivt kan effektiviseras.

Vi ser positivt på att jämställdhetsaspekterna beaktas inom ramen för den regionala utvecklingspolitiken, bl.a. genom att resultatuppgifterna anges för kvinnor respektive män.

Ett mer dynamiskt företagande och fler arbeten i privat sektor kräver insatser i huvudsak på andra områden än inom utgiftsområde 19 Regional utveckling, nämligen i första hand i fråga om skatterna, arbetsmarknaden, kunskapsutvecklingen och transportsektorn. Vi tror också att mångfald och kreativitet utvecklas bättre inom ramen för lokala initiativ och med ett minskat statligt inflytande.

Riksdagen bör anmoda regeringen att vidta åtgärder i enlighet med vad som här har anförts. Därmed blir här behandlade yrkanden i motionerna 2004/05:N254 (fp), 2004/05:N374 (m), 2004/05:N398 (c), 2004/05:N399 (kd) och 2004/05:N407 (kd) i huvudsak tillgodosedda. Övriga motionsyrkanden bör avslås av riksdagen.

2. Myndighetsfrågor (punkt 2)

av Per Bill (m), Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Krister Hammarbergh (m) och Nyamko Sabuni (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:N254 yrkande 23 och 2004/05:N374 yrkande 3 och avslår motionerna 2004/05:N407 yrkande 13 och 2004/05:N414 yrkande 6.

Ställningstagande

Den regionala utvecklingspolitiken har genomgått stora förändringar sedan Glesbygdsverket inrättades i början av 1990-talet. Det är en given slutsats att även myndighetsorganisationen bör anpassas till den politik som skall föras inom ett politikområde. I likhet med uppfattningen i motionerna 2004/05:N254 (fp) och 2004/05:N374 (m) vill vi hävda dels att Glesbygdsverkets nuvarande ansvarsområde är otydligt och sträcker sig över ett antal olika områden, dels att opinionsbildning inte bör ingå som en myndighetsuppgift över huvud taget. Myndigheten bör därför avvecklas och ett första steg mot avveckling tas redan under år 2005. Vi föreslår samtidigt att det görs en översyn av vilka av verkets nuvarande arbetsuppgifter som bör vara kvar och vilken eller vilka myndigheter som är bäst skickade att svara för dessa uppgifter.

Det vi nu har anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Därmed blir de ovan nämnda motionerna i berörda delar väsentligen tillgodosedda. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

3. Myndighetsfrågor (punkt 2)

av Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:N407 yrkande 13 och avslår motionerna 2004/05:N254 yrkande 23, 2004/05:N374 yrkande 3 och 2004/05:N414 yrkande 6.

Ställningstagande

Den regionala utvecklingspolitiken har genomgått stora förändringar sedan Glesbygdsverket inrättades i början av 1990-talet. Det är en given slutsats att även myndighetsorganisationen bör anpassas till den politik som förs inom ett politikområde. Glesbygdsverket har haft för små resurser och för små möjlig-

heter att värna om hela landsbygdens intressen. Även landsbygdsforskningen är tunn och splittrad.

Landsbygdspolitiken har fått och kommer att få en större vikt. Jag delar uppfattningen i motion 2004/05:N407 (kd) att verkets ansvarsområde mer bestämt skall fokusera på landsbygdsaspekterna.

I samband med denna förskjutning av fokus bör myndigheten också byta namn till Landsbygdsverket. Förutom nuvarande uppgifter inom Glesbygdsverket bör det nya Landsbygdsverket följa upp de landsbygdspolitiska målen, bedriva utredningsarbete och genomföra pilotprojekt.

Vidare föreslås att Landsbygdsverkets generaldirektör även ges uppdraget att vara landsbygdsombudsman.

Riksdagen bör ställa sig bakom vad här har anförts om myndighetsfrågor. Därmed tillstyrks motion 2004/05:N407 (kd) i berörd del. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

4. Utlokaliseringsfrågor (punkt 3)

av Per Bill (m), Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Krister Hammarbergh (m), Nyamko Sabuni (fp), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:N257 yrkande 2 och avslår motionerna 2004/05:N207, 2004/05:N229 yrkandena 1–5, 2004/05:N231, 2004/05:N254 yrkande 25, 2004/05:N270, 2004/05:N289, 2004/05:N292, 2004/05:N301, 2004/05:N315 yrkandena 1–3, 2004/05:N323, 2004/05:N335, 2004/05:N368 yrkandena 1 och 2, 2004/05:N372, 2004/05:N385, 2004/05:N401 yrkande 13 och 2004/05:N446.

Ställningstagande

I enlighet med uppfattningen i bl.a. motion 2004/05:N257 (c) anser vi att de fastlagda principerna för utlokalisering alltför ofta åsidosätts. Resultaten av den förda politiken utgör därför ett stort misslyckande. En ny och mer kraftfull metodik måste användas för att nå målen, dvs. bryta centraliseringen och omlokalisera statliga arbetstillfällen från huvudstadsregionen till Norrland och andra delar av landet. I första hand krävs att regeringen lägger fast en långsiktig och strategisk plan med mål för omlokalisering av statlig verksamhet. Det måste beaktas att ny- och omlokalisering både kan vara ett verktyg för att främja en myndighetsutveckling och ett verktyg i arbetet för regional utveckling genom att arbetsmarknaderna ute i landet stärks.

Därmed tillstyrks motion 2004/05:N257 (c). Övriga behandlade motionsyrkanden avstyrks i den mån de inte blir tillgodosedda genom detta ställningstagande.

5. Bemyndigandesystemet (punkt 6)

av Yvonne Ångström (fp), Nyamko Sabuni (fp), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:N346 yrkande 9 och 2004/05:N358 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

I likhet med uppfattningarna i motionerna 2004/05:N346 (fp) och 2004/05:N358 (c, m, fp, kd) anser vi att bemyndigandesystemet, vilket generellt sett är berättigat, har vissa nackdelar i den regionala utvecklingspolitiken. Eftersom det inte i detalj går att styra när medel rekvireras innebär systemet för närvarande ett stort osäkerhetsmoment. Även mycket välmotiverade projekt kan av olika skäl dra ut på tiden och i slutändan riskera att myndigheten inte har pengar på sitt anslag för att kunna göra utbetalningen.

Med hänsyn till att effektivitet i systemet också rör företagens möjligheter att växa inom ramen för den regionala utvecklingspolitiken anser vi att de beskrivna olägenheterna måste ses över. En fråga som bör ställas inom över-
synsarbetet gäller möjligheterna att utöka det tillåtna anslagssparandet.

Riksdagen bör ställa sig bakom vad som här har anförts om bemyndigandesystemet. Därmed tillstyrks motionerna 2004/05:N346 (fp) och 2004/05:N358 (c, m, fp, kd) i berörda delar.

6. Aviserade förändringar angående företagsstöden (punkt 7)

av Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:N357 och 2004/05:N417.

Ställningstagande

Det är viktigt att effektivisera företagsstöden, men vi anser att de av regeringen aviserade förändringarna är fel väg att gå. Från konkurrensnedvridningssynpunkt kan vi instämma med regeringen i att lån är att föredra framför bidrag, men vi instämmer inte i synen att de företagsstöd som trots allt finns, exempelvis sysselsättningsbidrag och regionalt utvecklingsbidrag inom stödområdena A och B, i fortsättningen skall beslutas centralt. Att centralisera besluten om företagsstöd till Nutek och regeringen är helt mot vår syn på

behovet av decentralisering och underifrånperspektiv i den regionala utvecklingspolitiken. Oavsett hur stödformerna är utformade är det på den regionala och lokala nivån som kunskapen om företagen och behoven finns.

I ett uttalande från Europaforum Norra Sverige, vid sammankomst i Sundsvall den 10 och 11 november 2004, understryks vikten av att Sverige tills vidare bevarar de regionalt beslutade företagsstöden i sin nuvarande form.

Europaforum, som samlar landstingen och kommunförbunden i de fyra nordligaste länen, konstaterar att de aktuella stöden har stor betydelse för investeringsbeslut i företagen, bl.a. beroende på de ökade kostnader som gles befolkning och långa avstånd medför. Om företagsstöden skulle beslutas på nationell nivå uppstår dessutom den märkliga situationen vid medfinansiering med mål 1-stöd att samma ärende måste behandlas och beslutas på såväl nationell som regional nivå. Detta medför en onödig byråkratisk process och strider mot närhetsprincipen.

Eftersom EG-kommissionen för närvarande gör en översyn av riktlinjerna för regionalt statligt stöd bör Sverige, enligt Europaforum, inte ensidigt försämra möjligheterna till företagsstöd innan de nya riktlinjerna, som kommer att gälla från år 2007, är fastställda. Vi delar denna bedömning.

Regeringen bör således dra tillbaka de aviserade förändringarna om centralisering av vissa beslut om företagsstöd i enlighet med vad som här har angetts. Därmed blir motionerna 2004/05:N357 (c, fp, kd) och 2004/05:N417 (fp) i det väsentliga tillgodosedda.

7. Aviserade förändringar angående företagsstöden (punkt 7)

av Yvonne Ångström (fp) och Nyamko Sabuni (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:N357 och 2004/05:N417.

Ställningstagande

Det är viktigt att effektivisera företagsstöden, men vi anser att de av regeringen aviserade förändringarna är fel väg att gå. Från konkurrensnedvridningsynpunkt kan vi instämma med regeringen i att lån är att föredra framför bidrag, men vi instämmer inte i synen att de företagsstöd som trots allt finns skall beslutas centralt. Att centralisera besluten om företagsstöd till Nutek och regeringen är helt mot vår syn på behovet av decentralisering och underifrånperspektiv i den regionala utvecklingspolitiken. Oavsett hur stödformerna är utformade är det på den regionala och lokala nivån som kunskapen om företagen och behoven finns.

Regeringen bör således dra tillbaka de aviserade förändringarna om centralisering av vissa beslut om företagsstöd i enlighet med vad som här har angetts. Därmed blir motionerna 2004/05:N357 (c, fp, kd) och 2004/05:N417 (fp) i det väsentliga tillgodosedda.

8. Persontransportstödet (punkt 8)

av Yvonne Ångström (fp), Nyamko Sabuni (fp), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:N254 yrkande 11.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning måste företagsstöden anpassas efter den ekonomiska och industriella utvecklingen. Näringslivets förändringar bör återspeglas i synen på vad som är effektiva företagsstöd. För närvarande lämnas bidrag för godstransporter men inte för tjänsteresor. Skälen för detta uppges vara att tidigare system för persontransportstöd inte utnyttjades fullt ut och var krångligt att hantera. Vi anser inte att dessa skäl är bärande i dag. I likhet med uppfattningen i motion 2004/05:N254 (fp) anser vi att ett persontransportstöd snarast bör utredas.

Det kan erinras om att i en av de utvärderingar som redovisades i den senaste regionalpolitiska utredningen förordades en ny stödform, persontransportstöd. Motiveringen var att en bred uppsättning verktyg ger en god utgångspunkt för ett effektivt och anpassat stöd till näringslivet i regioner med olika förutsättningar.

I den översyn som nu skall göras inom Näringsdepartementet är det i högsta grad naturligt att också undersöka möjligheterna till persontransportstöd.

Riksdagen bör genom ett uttalande ställa sig bakom vad vi har anfört rörande persontransportstöd. Därmed tillstyrks motion 2004/05:N254 (fp) i aktuell del.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Aviserade förändringar angående företagsstöden (punkt 7)

av Per Bill (m), Ulla Löfgren (m) och Krister Hammarbergh (m).

Från Moderata samlingspartiets sida har tidigare påpekats att direktiven till utredningen om system för riskkapitalförsörjning i små företag (utredningsman: Claes de Nergaard) var alltför snäva. Uppdraget han fick var att lösa en del av problemen men inte att belysa hela kapitalförsörjningsområdet. En ny och bredare översyn borde därför göras efter det att de hittillsvarande insatserna ordentligt har utvärderats.

2. Växelkurs för strukturfondsbidrag (punkt 9)

av Per Bill (m), Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Krister Hammarbergh (m), Nyamko Sabuni (fp), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Enligt gällande förordning (1999:710) används kursen 8,50 kr per euro vid beräkning av ramarna för EU:s strukturfondsprogram. Differensen mellan denna kurs och den verkliga växelkursen innebär i praktiken att stora summor för användning i de svenska regionerna passivt ligger kvar i EU. Vid halvårsskiftet i år beräknas denna summa ha varit hela 355 miljoner kronor.

Det är mycket allvarligt att regeringen ännu inte har vidtagit åtgärder för att verklighetsanpassa växelkursen, vilket i praktiken innebär att många utvecklingsprojekt inom strukturfondsområdet inte kan förverkligas. Vi vill understryka att en förordningsändring, där växelkursen mellan euro och svenska kronor anpassas till verkligheten, måste ske absolut senast i samband med att den ekonomiska vårpropositionen avlämnas till riksdagen i april 2005.

3. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling (punkt 10)

av Per Bill (m), Ulla Löfgren (m) och Krister Hammarbergh (m).

En riksdagsmajoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister beslutar den 24 november att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende år 2005. Samtidigt fastställs utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för åren 2005 och 2006.

Moderata samlingspartiet har i partimotion 2004/05:Fi231 (om en politik för arbete) och i kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra förslag syftar till att bryta bidragsberoende och utanförskap, ge fler medborgare makt över den egna vardagen samt trygga goda statsfinanser och en långsiktig finansiering av välfärden. Vi vill satsa på offentliga kärnverksamheter som sjukvård, rättstrygghet och skola i stället för på bidragssystemen.

Vi föreslår en växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst för låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma.

När riksdagens majoritet genom rambeslutet valt en annan inriktning av politiken avstår vi från att delta i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 19.

I det följande redovisar vi vilken fördelning på anslagen inom utgiftsområde 19 som vi förordat i vår anslagsmotion 2004/05:N374 (m); motsvarande anslagsförslag framgår också av bilaga 2. Vår uppfattning om vissa grunddrag beträffande inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken framgår vidare av direktiven för arbetsgrupperna för ”Allians för Sverige, samverkan för maktskifte 2006” samt av reservation 1 (m, fp, kd, c) om inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken i detta betänkande.

För budgetåret 2005 har vi förordat en minskning av anslaget (33:1) Allmänna regionalpolitiska åtgärder med 800 miljoner kronor; dessa besparingar bör främst göras inom områden som fungerar som rena driftstöd, utan att skapa förutsättningar för långsiktig regional tillväxt. Som en följd av anslagsminskningen föreslår vi även ett bemyndigande om ett lägre belopp. Vidare förordar vi en minskning av anslaget (33:4) Glesbygdverket med ca 13 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Verket bör avvecklas och dess uppgifter föras över på Nutek.

Den regionalpolitiska utredningen (SOU 2000:87) påvisade företagsstödens negativa effekter, och då särskilt de selektiva stödformernas, samt att de hanteras på ett sådant sätt att de bidrar till en konservering och därmed utgör ett hinder för utveckling. Vidare visade utredningen tydligt att företagsstöd aldrig kan ersätta entreprenörskap, företagande och dynamik. I enlighet med dessa slutsatser vill vi minska de selektiva stödformerna och ersätta dem med generella åtgärder som förbättrar förutsättningarna i regionerna. Vi anser därför att regionalpolitik i form av avdrag på arbetsgivaravgifter och egenavgifter i stödområde A är att föredra framför konventionell stödpolitik.

4. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling (punkt 10)

av Yvonne Ångström (fp) och Nyamko Sabuni (fp).

Folkpartiet liberalernas budgetförslag för år 2005 återfinns i partimotion 2004/05:232 (fp), vilken inleds med en beskrivning av Allians för Sverige och den samsyn som ligger till grund för Folkpartiets ekonomiska politik. Partiet vill uppvärdera arbetet och anser att "arbetslinjen" måste tillämpas på ett tydligare sätt. De sociala välfärdssystemen skall värnas genom att överutnyttjande och missbruk stävjas. Det är vår övertygelse att 300 000 nya jobb är realistiskt om våra förslag genomförs. När det gäller skatterna anser vi att det allmänna skattetrycket skall pressas ned, men inte på ett sådant sätt att statsfinanserna eller viktiga välfärdsvärden riskeras. Vidare behövs åtgärder som syftar till att stärka Sveriges konkurrenskraft, hejda avindustrialiseringen, vända företagsflykten och locka kvalificerade arbeten att stanna eller komma till Sverige.

Folkpartiets förslag till utgiftsram för utgiftsområde 19 Regional utveckling har avisats av finansutskottet i budgetprocessens första steg. Då vårt budgetförslag är en helhet är det inte meningsfullt att delta i fördelningen på anslag inom utgiftsområdet. Vi avstår därför från att delta i utskottets beslut om anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling.

För utgiftsområde 19 har vi förordat ett anslag för år 2005 som är 513 miljoner kronor lägre än Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag. I kommittémotion 2004/05:N254 (fp) redovisas Folkpartiets syn på de regionalpolitiska anslagen. Vår syn på den regionala utvecklingspolitiken genomsyras liksom tidigare år av ett underifrånperspektiv och tar sin utgångspunkt i den enskilde individen.

Som bl.a. den regionalpolitiska utredningen (SOU 2000:87) visat skulle de traditionella regionalpolitiska stöden kunna reduceras. De selektiva stödformerna inom den regionala utvecklingspolitiken bör enligt vår uppfattning minskas för att på sikt avvecklas. För år 2005 har Folkpartiet därför föreslagit att anslaget (33:1) Allmänna regionalpolitiska åtgärder skulle minskas med 500 miljoner kronor i förhållande till vad regeringen föreslår i budgetpropositionen. På två års sikt vill vi avveckla Glesbygdsverket, som främst ägnar sig åt opinionsbildning. Därför föreslogs för år 2005 en minskning av verkets anslag med 13 miljoner kronor.

Vår uppfattning om vissa grunddrag beträffande inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken framgår vidare av direktiven för arbetsgrupperna för "Allians för Sverige, samverkan för maktskifte 2006" samt av reservation 1 (m, fp, kd, c) om inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken i detta betänkande.

5. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling (punkt 10)

av Lars Lindén (kd).

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den Socialdemokraterna och dess stödpartier föreslår.

Kristdemokraternas budgetalternativ i motion 2004/05:Fi233 tar sikte på att resurser måste skapas innan de kan fördelas och konsumeras. Investeringarna måste öka väsentligt – inte minst i näringslivet som nu satsar klart mer i utlandet än vad utländsk företagsamhet satsar i Sverige. Det måste också löna sig mer att arbeta än att leva på olika former av bidrag. Vår ekonomiska politik innebär att skatterna för låg- och medelinkomsttagare sänks mer än i regeringens förslag.

Riksdagsmajoriteten – bestående av företrädare för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet – kan genom beslut om ramar för de olika utgiftsområdena samt godkännande av beräkningen av statens inkomster för år 2005 förväntas ställa sig bakom en annan inriktning av politiken i det första rambeslutet om statsbudgeten. Därför redovisar jag i detta särskilda yttrande (i stället för i en reservation) den del av vår politik som rör utgiftsområde 19 och som jag skulle ha ställt mig bakom om Kristdemokraternas förslag till ramar hade tillstyrkts av finansutskottet i den första beslutsomgången.

Vår politik finns närmare utvecklad i motionerna 2004/05:N399 (kd) och 2004/05:N407 (kd); motsvarande anslagsförslag framgår av bilaga 2. Vår uppfattning om vissa grunddrag beträffande inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken framgår vidare av direktiven för arbetsgrupperna för ”Allians för Sverige, samverkan för maktskifte 2006” samt av reservation 1 (m, fp, kd, c) om inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken i detta betänkande.

Den regionala utvecklingspolitikens främsta uppgift är enligt min mening att bidra till utvecklingen av livskraftiga regioner i hela landet. Målet för den politik vi förordar är att hela Sverige skall leva och att varje kommun skall vara ett fungerande samhälle, där människor kan få sina grundläggande behov av arbete och service tillgodosedda.

I Kristdemokraternas partimotion 2004/05:Fi233 och kommittémotion 2004/05:N399 redovisas vår syn på anslagen inom den regionala utvecklingspolitiken. Våra förslag innebar att ramen för utgiftsområde 19 skulle minskas med 110 miljoner kronor jämfört med det förslag som redovisas i budgetpropositionen.

Som bl.a. den regionalpolitiska utredningen (SOU 2000:87) visat kan de traditionella regionalpolitiska stöden minskas. Den ståndpunkten delas av Kristdemokraterna. Anslaget (33:1) Allmänna regionalpolitiska åtgärder omfattar 1 500 miljoner kronor. Enligt vår uppfattning borde anslaget minskas med 100 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Motsvarande belopp vill vi överföra till utgiftsområde 24 för åtgärder i syfte att öka

turismen. Detta skulle ge kraftiga, bestående, regionalpolitiska effekter. De flesta av de nya arbetstillfällena skulle skapas i landsbygden.

När det gäller anslaget (33:2) Landsbygdslån, som under år 2004 omfattar 20 miljoner kronor, och successivt skall avvecklas enligt regeringens förslag, vill vi avskaffa detta i något snabbare takt än regeringen. Det innebär att vi vill minska anslaget med 10 miljoner kronor utöver den minskning som regeringen föreslår.

6. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling (punkt 10)

av Håkan Larsson (c).

Centerpartiets förslag till ram för utgiftsområde 19 Regional utveckling för år 2005, som är 594 miljoner kronor högre än Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag, har inte tillstyrkts av riksdagens finansutskott inom ramen för budgetprocessens första steg. Då Centerpartiets budgetförslag är en helhet är det i detta andra steg inte meningsfullt att delta i beslut avseende fördelning och storlek av olika anslag inom ramen. Jag väljer således att avstå från att delta i utskottets beslut avseende anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling för budgetåret 2005.

Centerpartiets syn på de regionalpolitiska anslagen har redovisats i partimotion 2004/05:Fi234 och i kommittémotion 2004/05:N384. Andra synpunkter redovisas i partimotion 2004/05:N398 (c).

Centerpartiet anser att alla människor är en resurs som skall ges möjlighet att bidra i arbetslivet. När många människor är med och bygger samhället underifrån kan den lokala utvecklingen ta fart. Stabil och långsiktig tillväxt skapas när hela landet får vara med och bidra. Det förutsätter att bidragstänkandet inom den regionala utvecklingspolitiken bryts. För att skapa livskraft i hela Sverige måste det finnas vissa grundförutsättningar som t.ex. ökat regionalt och kommunalt självstyre, ett förbättrat företagsklimat för små och medelstora företag, god tillgång till riskkapital och ny teknik inom energiförsörjning, miljöområdet och servicenäringen, Vidare måste skatterna sänkas för låg- och medelinkomsttagare.

Jämfört med regeringens förslag till anslaget (33:1) Allmänna regionalpolitiska åtgärder har Centerpartiet velat göra ytterligare satsningar på olika regionala utvecklingsinsatser. Vi har därför velat tillföra 489 miljoner kronor under detta anslag jämfört med regeringens förslag. Vi vill bryta ned ineffektiva myndighetsstrukturer och eliminera centralstyrningen av anslaget. Direktvalda regionala organ borde ansvara för anslaget Allmänna regionalpolitiska åtgärder. Program för utveckling av alternativa drivmedel ur spannmål och skogsråvara, utveckling av landsbygdsturism, småskalig livsmedelsproduktion och fiskerinäringen samt insatser för invandrares och kvinnors företagande borde enligt vår mening finansieras från detta anslag.

Vidare vill Centerpartiet stärka den lokala nivån genom ökat självbestämmande. Livskraft kommer underifrån, och det är i de tusentals frivilliga utvecklingsgrupperna som den lokala utvecklingen främst skapas. Vi har föror-

dat att ytterligare resurser tillförs utvecklingsarbetet, fördelat på två delar – en regional del och en del till den lokala utvecklingen. Därför föreslogs ett nytt anslag för regionalt och lokalt utvecklingsarbete på 100 miljoner kronor. I ett första steg skulle 100 miljoner kronor tillföras det lokala utvecklingsarbetet.

Anslaget (33:2) Landsbygdsån borde enligt vår mening inte minskas utan tvärtom höjas med 5 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag, eftersom det framför allt används till kommersiell service.

Vår uppfattning om vissa grunddrag beträffande inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken framgår vidare av direktiven för arbetsgrupperna för "Allians för Sverige, samverkan för maktskifte 2006" samt av reservation 1 (m, fp, kd, c) om inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2004/05:1 (utgiftsområde 19 Regional utveckling)

Regeringen föreslår

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 i fråga om ramanslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder göra ekonomiska åtaganden som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, innebär utgifter på högst 3 200 000 000 kronor under åren 2006–2013 (avsnitt 3.13.1),
2. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 i fråga om ramanslaget 33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006 göra ekonomiska åtaganden som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, innebär utgifter på högst 3 100 000 000 kronor under åren 2006–2008 (avsnitt 3.13.5),
3. att riksdagen godkänner att anslagen 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder och 33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006 även används för att finansiera särskilda riskkapitalinsatser inom ramen för EG:s strukturfondsprogram (avsnitt 3.5),
4. att riksdagen för budgetåret 2005 anvisar anslagen under utgiftsområde 19 Regional utveckling i enlighet med uppställningen under avsnitt 1 i propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden

2004/05:N205 av Carl-Axel Roslund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla projekt där EU bidrar med pengar förses med EU-skyltar.

2004/05:N207 av Ulf Sjösten (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett nationellt miljöteknikcentrum bör förläggas till Västra Götaland.

2004/05:N217 av Kenneth Johansson m.fl. (c, fp, kd, m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samtliga medel för allmänna regionalpolitiska åtgärder av regeringen skall tilldelas samverkansorganen i län där sådana finns.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att resurser för tjänster som i dag finns på länsstyrelserna för att

genomföra den regionala utvecklingspolitiken inklusive hanteringen av regionala projektmedel och företagsstöd förs över till samverkansorganen.

2004/05:N224 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om glesbygdens villkor och hur ett särskilt glesbygdsavdrag kan utformas.

2004/05:N229 av Cecilia Wigström m.fl. (fp, m, kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en regional utvecklingspolitik kräver åtgärder för att skapa en arbetsmarknad för samhällsvetare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att för få huvudkontor för statliga verk och myndigheter är lokaliserade till Göteborg.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Göteborg inte skall uteslutas som lokaliseringssort för statliga myndigheter och verk.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fler huvudkontor för statliga verk och myndigheter bör lokaliseras till Göteborg.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att frågor om lokalisering av statlig verksamhet som är av större vikt eller på annat sätt av principiellt intresse bör underställas riksdagen.

2004/05:N231 av Torsten Lindström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lokalisera statliga myndigheter till Västerås.

2004/05:N253 av Agne Hansson och Sverker Thorén (c, fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad andel av 33:1-anslaget till Kalmar län.

2004/05:N254 av Yvonne Ångström m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en politik som tar sin utgångspunkt i en lokal mobilisering av resurser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om grunderna för en ny landsbygdspolitik.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet att skapa lokala och internationella nätverk.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om persontransportstöd.

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om upphandling av grundläggande samhällsservice i regionalpolitiskt utsatta områden.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den grundläggande samhällsservicen bör tryggas i lag.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett samlat landsbygdsverk.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statliga myndigheters lokalisering.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stödområdena.
28. Riksdagen anvisar anslagen under utgiftsområde 19 Regional utveckling med ändringar i förhållande till regeringens förslag enligt uppställning i motionen.

2004/05:N255 av Margareta Andersson och Birgitta Carlsson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka hemsändningsbidraget.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de statliga bolagens service på landsbygden bör förbättras.

2004/05:N257 av Håkan Larsson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en bred Norrlandsutredning i syfte att föreslå förändringar som stärker denna vidsträckta region.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att flytta ut statliga arbetstillfällen från Stockholms län till Norrland.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa bättre förutsättningar för att flytta till Norrland.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka jord- och skogsbruket i Norrland.

2004/05:N263 av Inger Lundberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd till regional utveckling i Bergslagen.

2004/05:N267 av Kerstin Kristiansson Karlstedt och Göran Norlander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stödområdesindelning.

2004/05:N268 av Kerstin Kristiansson Karlstedt och Göran Norlander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EU:s strukturfonder.

2004/05:N269 av Gunnar Sandberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om transportbidragszon 5.

2004/05:N270 av Göran Norlander och Hans Stenberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om omlokalisering av statlig verksamhet.

2004/05:N289 av Agne Hansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om målsättningen att inom den kommande femårsperioden utlokalisera minst sju statliga myndigheter och verk som motsvarar 2 500 årsarbetstillfällen till Kalmar län.

2004/05:N292 av Lars Wegedal och Tomas Eneroth (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statens regionalpolitiska ansvar vid förändringar av statlig verksamhet.

2004/05:N301 av Gunilla Wahlén m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell plan för lokalisering av statliga verk och myndigheter.

2004/05:N303 av Jan Andersson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om länsanslagets fördelning till samverkansorganen.

2004/05:N311 av Håkan Larsson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fr.o.m. 2005 se till att strukturfondsprogrammen i Sverige fullt ut tillförs de medel som kan erhållas genom att växelkursen mellan euro och svenska kronor anpassas till verkligheten.

2004/05:N315 av Runar Patriksson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nyetablering, utlokalisering eller avknoppning av statliga styrelser, myndigheter eller verk, till orter och län som drabbats av försvarsnedläggningar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Värmland och Jämtland omgående bör prioriteras för utlokaliseringar om försvarsnedläggningar sker i enlighet med förslaget till försvarsbeslut 2004.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utredning om de samhällsliga konsekvenserna av koncentration av statliga verk och styrelser till Stockholmsområdet bör tillsättas.

2004/05:N323 av Peter Pedersen (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samtliga propositioner skall innehålla ett särskilt avsnitt där förslag och åtgärder skall analyseras och konsekvensbeskrivas utifrån ett regionalpolitiskt perspektiv.

2004/05:N332 av Sven-Erik Österberg och Kristina Zakrisson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om industri- och företagslokaler i regioner med låg tillväxt.

2004/05:N335 av Kristina Zakrisson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det regionalpolitiska ansvaret inom statlig verksamhet.

2004/05:N346 av Hans Backman m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning som ser över vilka beslut som kan flyttas från statlig till regional nivå.
9. Riksdagen begär att regeringen ser över bemyndigandesystemet när det gäller anslag 33:1 samt att regeringen undersöker möjligheterna att införa ett budgetsystem som inte riskerar att försvåra myndigheternas möjligheter att effektivt stödja företag inom ramen för det regionalpolitiska stödssystemet.

2004/05:N357 av Birgitta Sellén m.fl. (c, fp, kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att dra tillbaka beslutet om avveckling av regionalt företagsstöd.

2004/05:N358 av Birgitta Sellén m.fl. (c, m, fp, kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör se över bemyndigandesystemet när det gäller anslaget 33:1 inom utgiftsområde 19.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över möjligheterna att införa ett budgetsystem som inte riskerar att försvåra myndigheternas möjligheter att effektivt stödja företag inom ramen för det regionalpolitiska stödssystemet.

2004/05:N368 av Eva Flyborg m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nyetablering, utlokalisering eller avknoppning av statliga styrelser, myndigheter eller verk.
2. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om de samhälleliga konsekvenserna av koncentrationen av statliga verk och styrelser till Stockholmsområdet.

2004/05:N369 av Kenneth G Forslund och Monica Green (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av att aktivera EU-arbetet i Sveriges regioner.

2004/05:N371 av Solveig Hellquist m.fl. (fp, m, kd, c, mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att svenska strukturfondsprogram fr.o.m. 2005 tillförs de medel som erhålls genom att växelkursen euro/SEK anpassas till faktiska förhållanden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att en första anpassning och tillförsel av medel föreslås ske för utbetalningar t.o.m. den 30 juni 2004 samt att därefter en löpande anpassning sker till gällande växelkurs och att medel tillförs programmen kvartalsvis.

2004/05:N372 av Britta Rådström och Carin Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om etablering av det nya centret The Swedish Environmental Technologies centre, Swentec.

2004/05:N374 av Anne-Marie Pålsson m.fl. (m):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till bemyndigande i fråga om ramanslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder (förslagspunkt 1).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 i fråga om ramanslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder göra ekonomiska åtaganden som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, innebär utgifter på högst 600 000 000 kr under åren 2006 och 2007.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avveckling av Glesbygdsmyndigheten.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regionalpolitikens inriktning.
5. Riksdagen anvisar anslagen under utgiftsområde 19 Regional utveckling med ändringar i förhållande till regeringens förslag enligt uppställning i motionen.

2004/05:N384 av Åsa Torstensson m.fl. (c):

Riksdagen anvisar anslagen under utgiftsområde 19 Regional utveckling med ändringar i förhållande till regeringens förslag enligt uppställning i motionen.

2004/05:N385 av Krister Örnjäder m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokalisering av statlig verksamhet till Kalmar län.

2004/05:N386 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag som innebär att vissa glesbygdskommuner i Norrbotten görs till försöks- och modellkommuner för en ny regionalpolitik.

2004/05:N398 av Maud Olofsson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en maktindelning med utökat regionalt ansvar för tillväxtfrågor är nödvändig för välfärdens framtida utveckling.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regioners makt över ekonomiska resurser skall öka för att skapa bättre effektivitet och beslutsunderlag.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statens ansvar för att ge förutsättningar för självbärande och livskraftiga regioner.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ta till vara och maximera de förutsättningar som finns i respektive region.

2004/05:N399 av Lars Lindén m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om principer och mål för regional utveckling.
5. Riksdagen beslutar att för budgetåret 2005 anvisa anslagen under utgiftsområde 19 Regional utveckling, med förändringar i förhållande till regeringens förslag enligt uppställning i motionen.

2004/05:N401 av Anita Brodén m.fl. (fp):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statliga myndigheters lokalisering.

2004/05:N403 av Christer Nylander m.fl. (fp, kd, m, c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av regional tillväxtpolitik.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Region Skåne också borde erhålla resurser för att initiera samarbete mellan regionen och de nya medlemsländerna.

2004/05:N407 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utveckling av lokal demokrati.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om grundservicepaket och servicepunkter.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvecklandet av ett starkt landsbygdsverk.

2004/05:N409 av Martin Andreasson m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en modern storstadspolitik.

2004/05:N414 av Runar Patriksson och Anita Brodén (fp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av en glesbygdsombudsman.

2004/05:N417 av Runar Patriksson (fp):

Riksdagen beslutar att etableringsstödet i stödområde B som i dag finns i budget 2004 återinförs i budget 2005 i stället för de medel som har beteckningen 4.5.1.2 Näringspolitik.

2004/05:N446 av Anneli Särnblad och Kurt Kvarnström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den regionalpolitiska betydelsen i beslut om förläggning av myndigheter i landet

BILAGA 2

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2005 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning. Företrädarna för (m), (fp), (kd) och (c) har avstått från att delta i beslutet om anslag (se särskilda yttranden 3–6).

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	(m)	(fp)	(kd)	(c)
33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	(ram)	1 499 835	-800 000	-500 000	-100 000	+489 000
33:2 Landsbygdslån	(ram)	15 000			-10 000	+5 000
33:3 Transportbidrag	(ram)	356 000				
33:4 Glesbygdsverket	(ram)	25 933	-12 967	-13 000		
33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006	(ram)	1 600 000				
33:6 Regionalt och lokalt utvecklingsarbete*	(ram)					+100 000
Summa		3 496 768	-812 967	-513 000	-110 000	+594 000

* = Förslag om nytt anslag